

Rizgarîxwazên Neteweyî yên Kurdistanê
Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları

RNK-KUK

**IV. Kongre
Belgeleri**

**Belgeyên
Kongreya Çarem**

1993

Liv. 839

1UR. 839

26/09/2016

440 RNK KON

Rizgarîxwazên Neteweyî yên Kurdistanê

Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları

RNK-KUK

**IV. Kongre
Belgeleri**

**Belgeyên
Kongreya Çarem**

**Baskı: APEC
Stockholm 1993**

İÇİNDEKİLER

MERKEZ KOMİTESİNİN AÇIKLAMASI.....	1-6
KÜRDİSTAN'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE Sİ- NİFSAL DURUM	
I)KUK'UN GEÇEN DÖNEMDE "KÜRDİSTAN'IN SOS- YO EKONOMİK YAPISI VE SINIFLARIN DURUMU" HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ.....	6-9
II)KONU İLE İLGİLİ ÖNEMLİ BİR KAÇ NOKTA.....	9-11
KÜRDİSTAN'DA SINİFSAL AYRISMA VE GÜNÜMÜZ- DE SINİFLARIN DURUMU.....	11-18
I) FEODAL-BURJUVA TOPRAK AĞALARI.....	18-21
II) ZENGİN KÖYLÜLER.....	21-22
III) ORTA KÖYLÜLER.....	22-24
IV) YOKSUL KÖYLÜLER.....	24-26
V) TİCARET BURJUVAZİSİ.....	26-29
VI) KÜÇÜK BURJUVAZİ.....	29-32
VII) İŞÇİSİNİFLİ.....	32-35
KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN NİTELİĞİ VE GÖREVLERİ	
I) KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN NİTELİĞİ.....	36-40
a) Kürdistan Devrimi Ulusaldır.....	
b) Kürdistan Devrimi Demokratiktir.....	
II) BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN	40-44
KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN BİRLİK/İTTİFAKLAR SORUNU.....	44-47
I) KUZEY KÜRDİSTAN'DA BİRLİK/İTTİFAKLAR POLİTİKASI.....	47-49
II) KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN "ULUSAL DEMOK- RATİK CEPHE" POLİTİKASI.....	49-57
III) DÖRT PARÇADAN ULUSAL DEMOKRATİK GÜÇLER ARASINDA İLİŞKİLER VE BİRLİK/İT- TİFAK BİCİMLERİ.....	57-61
IV) KÜRDİSTAN ULUSAL KONSEYİ	61-63
V) TÜRKİYE HALKLARI VE DEVRİMÇİ-DEMOK- RATİK GÜÇLERİ İLE İTTİFAKLAR.....	63-67
VI) ULUSLARARASI İTTİFAKLAR VE KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN DİŞİ POLİTİKASI.....	67-71

KÜRDİSTAN'DA MÜCADELE BİÇİMİ.....	72-76
KÜRDİSTAN DEVRİMCİ HAREKETİNİN DU- RUMU. SİYASİ VE ÖRGÜTSEL BİRLİK SORUNU.....	77-93
KUK IV. KONGRESİ KARARLARI.....	94-104
KUK IV. KONGRESİ SONUÇ BİLDİRİSİ.....	105-114
ZORUNLU BİR AÇIKLAMA.....	115-116

MERKEZ KOMİTESİ'NİN AÇIKLAMASI

KUK IV. Kongresi uzun bir hazırlık çalışması ardından ağır ve istisnai koşullarda Ekim 1992'de toplandı. Hareketimizin biriken ideolojik, siyasi ve örgütsel ağır sorunları vardı. Bu sorunları ancak geniş katılımlı böyle bir Kongre ile çözebilirdik.

KUK IV. Kongresi Sonuç Bildirisi ve Kararları'nda ifade edildiği gibi hareketimiz 1965'te kurulan T-KDP'nin devamı ve mirasçısı olan bir harekettir. Bunun siyasi, hukuki ve pratik kaynağı ve dayanağı 1977'de yapılan T-KDP'nin III. Kongresi'dir. Yine bunun neden ve gerekçeleri, örgütümüzün adındaki "T-KDP" isminin kaldırıldığı 1981'de toplanan Kongre niteliğindeki KUK I. Konferansı'nın aldığı özel bir kararda dile getirilmişti. 1986'da yapılan KUK II. Konferansı da bu kararı bir kez daha onayladı. Bu nedenle ve belirtilen gerekçelere dayanılarak bu Kongremiz, alınan bir kararla hareketimizin IV. Kongresi olarak kabul edilmiştir.

Kuruluş toplantısı'ndan ayrı olarak T-KDP'nin I. Kongresi 1973'te, II. Kongresi 1975'te ve III. Kongresi 1977'de toplandı. Hareketimiz 1978-1981 yılları arasında "T-KDP/KUK" adını kullanıyordu. Hareketimiz, 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesi ile girilen yeni dönemde ise Ekim 1981'de I. Konferansı'nı, Kasım 1986'da II. Konferansı'nı topladı. Aradan geçen süre uzun bir süre idi ve bu süre içinde örgütümüzde çok önemli gelişmeler yaşandı. Bu süre içinde biri 1983'de ve diğeri 1986'da olmak üzere iki kez örgütümüzden kopmalar oldu. Bu kopmaların, hele 1986'daki kopmanın ideolojik ve siyasi bir temelini bulunmadığını belirtmek gerekir. Zaten aradan geçen zaman da bunu doğruladı. Özellikle 1986'daki kopma bir Korsanlık Olayı olarak uzun yıllar örgütümüzü uğraştıran ve ağır zarar veren bir olaydı. Bu olay KUK IV. Kongresi'ne kadar devam etti. Bu Korsanlık Olayı'na ilişkin son resmi açıklamamız bu Rapor'un sonunda yer almaktadır.

Yine bu süre içinde örgütümüz bir kaç kez ağır ve geniş kapsamlı operasyonlara uğradı. 1983'teki operasyon çok ağırdı ve hareketimizin örgütsel durumunu çok ciddi bir şekilde etkilemişti. Geçen dönem boyunca örgütümüz toparlanma ve yeniden örg-

ütlenme yönünde sürekli bir çaba içinde oldu. Grup halinde veya tek tek kopma ve ayrılmalar örgütsel yapımıza ağır zarar vermiş, deşifreyona ve yeni çözümlere neden olmuştu. 1980 öncesinde hareketimiz etkin ve kitlesel bir yapıya sahip iken geçen bu süre içinde sürekli olarak kan kaybına uğradı.

Kısacası, örgütümüz, 1980 öncesi dönemden devraldığı sorunlarla birlikte 1980'li yıllar boyunca sürekli olarak iç problemlerle uğraşmak zorunda kaldı. Bu nedenle KUK IV. Kongresi tüm bu dönemin sorunlarının ağırlığı altında toplandı. Kongre, en geniş hatlarıyla da olsa bu dönemin sorunlarını da tartıştı, imkân ve şartların elverdiği ölçüde döneme ilişkin kararlar aldı ve bundan günümüz için ders alınması gereken bazı sonuçlar çıkardı.

Diğer yandan 1980-1990'lı yıllar dünyada, Ortadoğu'da ve ülkemizde esaslı gelişme ve değişmelerin yaşandığı yıllar oldu. Dünyada çok köklü değişiklikler yaşandı. SSCB ve Doğu Avrupa ülkeleri domino taşları gibi birbiri ardına yıkıldılar. Reel Sosyalizm hızlı bir şekilde çözüldü ve çöktü. Bu ülkelerde kapitalizme doğru hızlı bir dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Dünyada bloklaşma büyük ölçüde ortadan kalkmıştır.

Bu gelişme ve değişmeler tüm dünyada ve doğal olarak ülkemizde yeni ideolojik ve politik tartışmalara yol açtı. Kürdistan devrimci hareketi ideolojik ve politik olarak yeni bir arayış içine girdi ve bu arayış hala devam ediyor. Geçmişte tartışılmaz olarak kabul edilen bir çok ilke ve görüş bugün artık pratik bir anlam ifade etmiyor. Reel sosyalizmin çözülmesi bir çok çevrede ideolojik olarak sağa kaymaya, umutsuzluğa ve inkârcılığa neden olmuştur. İdeolojik savrulma devam ediyor ve daha uzun bir süre devam edeceğe benziyor. Bunun yanında ileriye yönelik ciddi arayış ve tartışmalar da vardır ve bu umut vericidir.

Hareketimizin de dünyada olup bitenlerden etkilenmesi doğaldır. Elbette hareketimiz de aynı sorunları kendi içinde tartışıyor ve tartışacaktır. Bu tartışma sürecini derinleştirmemiz ve hızlandırmamız lazımdır. Bu tartışmaların derinleştirilmesi ve tartışmaların düzeyinin yükseltilmesi bizi ideolojik ve teorik alanda daha çok geliştirecek ve ilerletecektir inancındayız.

Türkiye ve Kürdistan'da geçen süre içinde çok şeyler değişti. Belirtmek gerekir ki bu dönem boyunca Türkiye'de ve Kürdistan'da devrimci hareket başarılı bir sınav veremedi. Koşullar hep aleyhte gelişti. Bu dönemi bir yenilgi ve bunalım dönemi; çözümler, ayrılmalar, kopmalar ve yeniden şekillenme dönemi olarak tanımlayabiliriz.

Kuzey Kürdistan'da 1980'den bu yana yepyeni bir siyasal süreç başlamıştır ve süreç derinleşerek sürüyor. Kürdistan'da ulusal bilinç alabildiğine gelişmektedir. Kürt halkının ulusal mücadelesi kitleleşerek her geçen gün yeni bir düzey kazanmaktadır. Sömürgeci Türk devleti bu yeni sürecin önünü kesmek ve Kürt halkının ulusal mücadelesini bastırmak için tüm imkânlarıyla Kürdistan'da bir seferberlik başlatmış bulunuyor. Kürt sorununun çözümünde TC'nin 70 yıllık geleneksel politikasında esaslı bir değişme olmamıştır. Baskı, zulüm, şiddet ve katliamlara dayalı askeri çözüm politikası daha da sertleştirilmektedir. Türk devleti, Kürdistan'da kitle katliamları dahil her yola başvurarak Kürt ulusal hareketini ezmek ve Kürt halkını sindirmek istiyor. Geleneksel yol ve yöntemlere her gün yenileri ekleniyor. Kürt halkı ile sömürgeci Türk devleti arasındaki çelişkiler derinleşmiş, halkımızın ulusal mücadelesi önü alınamaz bir sürece girmiştir.

Gelinen bugünkü aşamada devrimci örgütler Kuzey Kürdistan'da yaşanmakta olan sürece müdahale etmek, süreci örgütlü bir Ulusal Kurtuluş Mücadelesine dönüştürmek göreviyle karşı karşıyadırlar. Ancak, siyasi örgütler tek tek bu sürece müdahale edebilecek durumda değildirler. Birlik yönündeki adımlar ise bugüne kadar hep sonuçsuz kalmıştır. Değişik biçim ve düzeylerdeki birlikler sorunu acildir ve güven verici somut adımların atılması gerekiyor. Kürdistan'da yaşanan devrimci süreç ile politik örgütlerin içinde bulunduğu durum ciddi bir paradoks ortaya çıkarmıştır. Şu veya bu yoldan bu durumun (bu paradoksun) mutlak aşılması lazımdır.

Geçen süre içinde Ortadoğu'da da önemli gelişme ve değişimler yaşandı. Körfez Savaşı, ona yol açan gelişmeler ve sonuçları bölgede yaşanan en önemli gelişmelerdir. Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla Ortadoğu'da bloklar ve süper güçler arasındaki reka-

bet ve denge mücadelesi tek taraflı olarak sona ermiştir. Şimdi ABD hegemonyasında tek yanlı olarak bölgede statukonun korunması ve Batı çıkarları doğrultusunda “barış” ve “istikrarın” sağlanması dönemi başlamıştır. Yeni Dünya Düzeni siyasetinin Ortadoğu’daki pratik anlamı statukonun korunması temelinde “barış” ve “istikrar” politikasıdır. Bölgedeki yeni gelişmeler bu politika doğrultusunda yönlendirilecektir. Kürdistan ve Kürt sorunu da bu politikanın hedefleri arasında değerlendirilecektir.

Kürdistan genelinde olumlu ve olumsuz gelişmeler yanyana ve iç içe yaşanmaktadır. Güney Kürdistan’da Kürt halkının yaşadığı büyük insanlık dramının ardından bu parça bugün özgürlüğe ilk adımını atmış bulunuyor. Kürdistan’ın dört parçasından halkımız bu özgür vatan parçasını geleceği için önemli bir adım olarak görüyor. Ama bu daha yolun başıdır ve yürünecek daha uzun ve zorlu bir yol vardır. Doğu Kürdistan’da, sömürgeci terörist Mollalar rejiminin tüm saldırılarına, terörizmi yöntem edinen bu devletin Kürt ulusal önderlerini katlettirmesine rağmen, halkımızın İ-KDP önderliğindeki ulusal-demokratik mücadelesi geleceğe olan umudundan hiç bir şey kaybetmemiştir. Suriye Kürdistan’ında ise halkımız tüm kısıtlamalara rağmen yine de ulusal-demokratik hakları için mücadelesinde kararlı olduğunu göstermektedir.

Bugün de dünyada çok önemli gelişme ve değişimler yaşanıyor. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi ise tarihinin en önemli ve en nazik dönemlerinden birinden geçiyor. İşte KUK IV. Kongresi böyle bir dönemde ve ideolojik, politik, örgütsel sorunların üst üste yığıldığı bir süreçte toplandı. Bu nedenle Kongremizin gündemi oldukça yoğundu. Kongremizin tüm bu sorunlara köklü çözümler getirdiğini söyleyemeyiz. Zaten bu kadar yoğun ve ağır sorunları bir anda çözmek mümkün de değildir. Kongremiz daha çok öncelikli ve acil sorunlarını tartışma ve çözme olanağına sahip oldu. Kongremiz, sosyalizmin bugüne kadar ki uygulaması ve sonuçları, günümüzde sosyalizmin sorunları gibi ideolojik konularda tartışmanın derinleştirilmesi gerektiği, bunun daha yararlı olacağı, bu konularda aceleci davranılmaması gerektiği anlayışından hareketle, bu konuda ancak genel bazı doğrularla yetinmeyi daha doğru buldu. Bu konularda Kongre’ye sunulan

tezlerin ve tartışmaların bu aşamada resmi belgeler haline getirilmemesini yöntem olarak daha uygun buldu. Bu nedenle KUK IV. Kongresi belgelerinde SSCB ve Doğu Avrupa ülkeleri ve Reel Sosyalizmin yıkılışına, bunun neden ve sonuçlarına, sosyalizm ve sosyalizmin güncel sorunlarına dair geniş yazılı tesbitler yer almıyor.

Bu konularda örgüt içinde ideolojik ve teorik tartışmaların derinleştirilmesi, tartışma düzeyinin yükseltilmesi ve geniş kapsamlı araştırmaların yapılması gerekiyor. Hala gelişmeler devam ediyor ve her şey karmakarışık bir durumdadır. Dünyanın bugünkü siyasal durumu da geniş bir tahlili gerektiriyor.

Kongremiz, daha çok ağırlığını Kürdistan devriminin temel bazı siyasal sorunlarına ve Kürdistan devrimci hareketinin güncel görevlerine vermiştir. Bu konuda Kongre'nin ortak iradesini yansıtan görüş ve tesbitler bu Rapor'da yer almaktadır. Ancak bunun dışında Kongre'ye sunulan başka belgeler de vardır ve Kongre'yi bağlamamakla birlikte gerektiğinde bunlar da yayınlanacaktır.

KUK IV. Kongresi Politik Raporu'nun taslağı Kongre'de tartışılarak karara bağlandı. Politik Rapor'un düzenlenmesi, son şeklinin verilmesi ve teknik hazırlıkları için Merkez Komitesi'ne görev verildi. Ancak teknik bazı zorluklardan dolayı Rapor'un basımı az da olsa gecikmeye uğradı.

Şunu ifade edelimki KUK IV. Kongresi'nin en olumlu ve en başarılı yanı geniş bir katılımı toplanması, bir kaç unsurun Kongre'de çıkardığı bazı engel ve zorluklara rağmen, gündemine aldığı ideolojik, siyasal ve örgütsel sorunları koşulların elverdiği düzeyde tartışması ve en önemlisi örgütümüzdeki siyasal ve örgütsel tıkanıklığı açmasıdır. KUK IV. Kongresi'nin en başarılı yanlarından biri de budur. Bu nedenle, KUK IV. Kongresi, örgütümüzün geleceği ve bu anlamda Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin içinde bulunduğu süreç açısından önemli bir yere sahiptir.

KUK IV. Kongresi en yaşlı delegenin açış konuşması ile başladı. Kongre'ye katılan bazı dost örgütlerin temsilcilerinin konuşmaları ardından Kongremiz asıl gündemine geçti. Kongremizin yapıldığı alanda bize yardım ve desteklerini esirge-

meyen, temsilcilerini gönderen, Kongre'ye başarı ve dayanışma dileklerini ileten tüm dost örgütlere, çevre ve kişilere teşekkür ediyoruz. Güvenlik nedeniyle ve yapıldığı alanda koşulların elvermemesinden dolayı tüm dost siyasi örgütleri Kongremize davet edemedik. Bunun başka bir özel nedeninin olmadığını ifade etmek isteriz.

KUK IV. Kongresi, KUK örgütünün önünü açmış ve örgütümüzün önüne yeni perspektifler koymuştur. Bu anlamda KUK IV. Kongresi siyasi ve örgütsel yaşamımızda yeni bir dönemi başlatmıştır. Şimdi görev hepimize düşüyor. Tüm kadrolarımızı, üyelerimizi, sempatican ve taraftarlarımızı bu yeni dönemde daha aktif, daha kararlı ve daha fedakâr bir çalışmaya ve mücadeleye çağırıyoruz. Hep birlikte daha güçlü, daha kararlı ve daha mücadelecî bir örgüt yaratabiliriz.

Yaşasın KUK IV. Kongresi!..

KUK IV. Kongresi örgütümüze ve halkımıza hayırlı olsun!..

**KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI
(KUK/RNK)
MERKEZ KOMİTESİ**

KÜRDİSTAN'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE SINIFSAK DURUM

1) KUK'UN GEÇEN DÖNEMDE "KÜRDİSTAN'IN SOSYO-EKONOMİK YAPISI VE SINIFLARIN DURUMU" HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ

KUK, geçmişte, Kuzey Kürdistan'ın sosyo-ekonomik durumunu "yarı-feodal" bir yapı olarak görüyordu ve Kürdistan'da sınıfların mevzilenmesini bu temelde ele alıyordu. KUK, bu görüşü, 1977'de yapılan T-KDP'nin III. Kongresi'nden beri savunmaktadır.

T-KDP'nin III. Kongresi öncesi ve sonrasında hareketimiz içinde tartışılan önemli konulardan biri de buydu. Parti içinde sağ kanadın temsilciliğini yapanlara göre Kürdistan sosyo-ekonomik olarak geri, üretim güçlerinin gelişmediği, modern sınıfların oluşmadığı veya sınıfsal farklılaşmanın daha yeni başladığı bir ülkeydi. O dönemde sol saflarda yaygın olan üç tip ülke sınıflandırmasında Kürdistan'ı "Fas-Tunus Tipi" bir ülke olarak tanımlıyorlardı. Modern sınıfların oluşmadığı Fas-Tunus tipi ülkelerde ulusal kurtuluştan yana olan tüm sınıf ve tabakaların içinde yer aldığı "Platform Örgütlenmesi" öneriliyordu. Sol kanadı oluşturanlara göre ise Kürdistan dünyadaki bir çok sömürge ülkeye göre nisbi olarak ekonomik ve toplumsal yapısı gelişkin, sınıfların oluştuğu ve sınıfsal farklılaşmanın derinleşmekte olduğu "yarı-feodal" bir ülkeydi. Buna göre Kürdistan devrimi hem ulusal hem demokratik olan bir devrimdir. Kürdistan devriminde işçi sınıfı kendi gelişkinlik düzeyine denk düşen bir rol oynayacaktır. Kürdistan'da işçi sınıfı partisinin yaratılması ve devrimde işçi sınıfının ideolojik-politik önderliğinin sağlanması gerekiyor. İşçi-köylü ittifakı temelinde ulusal-demokratik devrime katılacak tüm sınıf ve tabakaların içinde yer alacağı bir Ulusal Demokratik Cephe politikası hayata geçirilmelidir.

Kısaca özetlediğimiz bu tesbitler T-KDP'nin III. Kongresi'nden sonra derinleştirilmeye çalışıldı. Kürdistan'ın sosyo-eko-

nomik ve sınıfsal durumunun verilere dayalı kapsamlı bir araştırma ile çözümlenmesi için hazırlıklara başlandı. Bu konuda hazırlanan yüzlerce araştırma anketi bazı bölgelerden başlanarak örgütün kadrolarına dağıtıldı. Konunun detaylı ve kapsamlı bir biçimde araştırılması gerektiği görüşü örgüt içinde yaygın bir talepti. Örgüt içinde bazı kadroların bu alanda özel olarak görev alması ve yetkinleştirilmesi gerektiği ihtiyacı dile getiriliyordu. Ancak, 1978'den itibaren başlayan çalışmalar o dönemde yaşanan bazı olaylardan dolayı bir sonuca varmadan 12 Eylül olayı geldi. Bu konuda atılan adımlar yarıda kaldı.

1981'de yapılan KUK I. KONFERANSI'nda konu yetersiz de olsa eldeki verilerle tekrar tartışılarak Kürdistan'ın kapitalizmin eğemenlik kurma sürecinde olduğu "yarı-fodal" bir ülke olduğu tesbiti yapıldı. Bu temelde ülkede sınıfların mevzilenmesi yeniden gözden geçirildi. KUK I. Konferansı Politik Raporu'nda "KÜRDİSTAN'DA ÜRETİM BİÇİMİ VE SINIFLARIN MEVZİLENMESİ" başlığı altında konu yeniden formüle edildi. Bu görüşler 1986'da yapılan KUK II. KONFERANSI'nda alınan bir kararla tekrar örgütün resmi görüşü olarak onaylandı. KUK I. KONFERANSI'ndan bu yana da konuyla ilgili tartışma örgüt bünyesinde sürekli olarak canlı kalmaya devam etti. Örgütün resmi belgelerinde yer alan Kürdistan'ın "yarı-feodal" bir yapıda olduğu ve buna uygun sınıf mevzilenmesi tesbitlerinin eskidiği ve bir çok noktanın aşıldığı yönünde örgüt içinde genelde bir eğilim vardı.

Son yıllarda Kürdistan'da kapitalist gelişmenin hızlanması, yaşanan yeni ekonomik ve toplumsal gelişme/değişmeler, kırsal alanda çözülme ve farklılaşma sürecinin derinleşmesi, pazar ilişkilerinin gelişmesi, sınıfsal planda meydana gelen gelişmeler vb. KUK'un savunduğu görüşleri aşındırması. Özellikle 12 Eylül 1980'den itibaren yaşanan süreç yeni bir durum değerlendirmesini gerektiriyordu. 12 Eylül'den sonra Türkiye'de uygulanan yeni ekonomi politikası ve bunun Kürdistan'da yarattığı sonuçlar, Kürdistan'da yaşanan siyasal gelişmeler ve devletin izlediği bilinçli göç ettirme politikası; nüfus bileşimi ve nüfus dağılımı üzerinde, ekonomik ve toplumsal alanda ciddi etkiler yapmıştır. Bu

durum bile başlıbaşına yeni bir değerlendirme yapmayı gerektiriyordu.

Bu amaçla KUK IV. KONGRESİ hazırlıklarının başladığı süreçte Kuzey Kürdistan'ın sosyo-ekonomik yapısının yeniden gözden geçirilmesi ve sınıfsal mevzilenmenin belirlenmesi konusunda çalışmalarımız tekrar yoğunlaştı. Bu çalışmalar KUK IV. Kongres'inde değerlendirilerek, aşağıda anahatlarıyla tesbit edilen çerçeveye belirlendi. (*)

II) KONU İLE İLGİLİ BİR KAÇ ÖNEMLİ NOKTA

Kürdistan dört parçaya bölünmüş uluslararası klasik bir sömürge ülkedir. Kürt ulusu sömürgeci ve emperyalist güçler tarafından iradesi dışında zor yoluyla parçalanan bir ulustur. Kürt toplumu, tarihi süreç içinde ekonomik ve toplumsal yapısı sömürgecilik tarafından parçalanarak biçimlendirilmiş olan bir toplumdur. Kürdistan'ın günümüzdeki ekonomik, sosyal ve kültürel alandaki geriliğinin temelinde bu olgular yatıyor.

Kürdistan'ın günümüzdeki ekonomik, sosyal ve sınıfsal durumu tahlil edilirken bu nesnel durumdan hareket edilerek ve sömürgecilik olgusu temel alınarak olaya yaklaşmak gerekiyor. Kürdistan'ı normal bir ülke ve Kürt toplumunu kendi iç dinamikleriyle gelişen ve biçimlenen bir toplum olarak kabul etmek ve soruna bu temelde yaklaşmak bizi yanlış ve vahim sonuçlara götürür.

Kürdistan tek bir ülke ve Kürt ulusu parçalanmış da olsa tek bir ulustur. Ülkenin sosyo-ekonomik ve sınıfsal yapısı araştırılırken esas alınması gereken noktalardan biri de budur. Kürdistan'ın sosyo-ekonomik ve sınıfsal yapısı araştırılırken ya tümünden parçaya gitmek (tümünden gelim) ya da parçadan tüme gitmek (tüme varım) yöntemlerinden biri izlenmelidir. Yani, ya her parçası farklı ülkelerin sınırları içinde ve farklı siyasi, eko

---

(*) Kongre Raporu'nun boyutlarını aştığından, KUK IV. Kongres'ine sunulan bu çalışmanın, ancak gerekli olan kısımlarını özetleyerek buraya alıyoruz.

nomik ve sosyal koşullar içinde de olsa, Kürdistan'ı bir bütün olarak tahlil etmek, buradan her parçanın özgül durumuna inmek gerekiyor. Ya da tek tek parçalar incelenerek ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmelidir. Açıktır ki birinci yol bugünkü koşullarda oldukça zordur. Belirtmek gerekir ki burada, Kürdistan'ın geneli için bazı tesbitlerde bulunmakla birlikte, esas olarak Kuzey Kürdistan'ın sosyo-ekonomik ve sınıfsal durumu üzerinde duruyoruz.

Sömürgeci devletler bilinçli bir politikayla işgalleri altında bulundurdukları Kürdistan parçalarını sürekli olarak kendi ülkelerinin "coğrafik birer bölgesi" olarak göstermektedirler. Türkiye'de "Güneydoğu Bölgesi" olan Kürdistan, Suriye'de "Kuzey Bölgesi" (El-Cezire), Irak'ta "Kuzey Irak", İran'da "Batı Bölgesi" vb. biçimlerde tanımlanmaktadır. Kürdistan'ın ekonomik ve toplumsal geriliği ise genellikle "bölgeler arası dengesizlik" ve "kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasına" bağlanıyor. Özellikle Türkiye'de sözde bilim adamları ve sol çevreler hala bu anlayış-tadırlar. Bu, bilimin ve bilimsel araştırmaların da "Misak-ı Milli" siyaseti içine haps edilmekten başka bir şey değildir. Oysa sorunun temelinde sömürgecilik, bir ulusun iradesi dışında zorla parçalanması, bölünmüş bir ülkenin iç dinamiklerinin yok edilmesi gerçeği yatıyor.

Ülkesinin ekonomik ve toplumsal yapısını tahlil etmek, çeşitli sınıf ve tabakaların konumlarını belirlemek, devrimci bir örgüt için önemli görevlerden biridir. Ancak, bizim gibi devleti ve hiç bir araştırma kurumu olmayan bir ülkede olayın boyutları daha farklıdır. Olaya sadece ülke devriminin üzerinde yükseleceği ekonomik ve toplumsal temeli ve varolan sınıf ve tabakaların devrimdeki yerlerini belirlemek düzeyinde bakmak yetmiyor. Biz, sömürge bir ülkede bir ulusal kurtuluş hareketiyiz ve olaya bu perspektiften bakmamız gerekiyor. Önümüzdeki dönemlere ilişkin gelişme süreçleri üzerine öngörülerde bulunabilmek ve gelecekte izleyeceğimiz ekonomik ve sosyal politikalar için ülkemizin ekonomik ve toplumsal durumunun bilinmesi son derece önemlidir. Konu ideolojik değil, akademik bir konudur. Konuyu bilimsel, akademik bir düzeyde ele almak gerekiyor. Sınırlı bazı

kadrolar arasında da olsa konunun bu boyutları içinde kavranılmaya başlandığını görüyoruz. Bu kavrayışı geliştirmek, bu alanda çalışma yapacak olan araştırmacıları teşvik etmek, desteklemek lazımdır.

Kürdistan'ın sosyo-ekonomik ve sınıfsal durumunun tablilinde, yayınlanmış olan veriler yanında, en sağlıklı olan yol, alan araştırmalarıdır. Bugünkü koşullarda, Kürdistanı boydan boya araştırma alanı olarak ele alıp incelemek, elbette mümkün değildir. Bunun yerine tarım ve hayvancılık, ticaret ve sanayi, ulaşım ve makinalaşma, nüfus yapısı ve nüfus hareketleri, iç ve dış pazar ilişkileri gibi alanlar ve Kürdistan'ın belli bölgeleri örnek olarak seçilmeli ve elde edilecek sonuçlar yayınlanmış olan verilerle karşılaştırılmalıdır. Alan araştırmasında gözlem ve inceleme tekniği en güvenilir olanıdır. Yayınlanmış verilerin doğruluğunu/yanlışlığını bu yoldan test etmek de mümkündür. Bunun yanında anket araştırması, sorgulama tekniği, benzer olguları örnek alarak bunlardan genellemelere gitmek diğer bazı önemli araştırma yöntem ve tekniklerindedir.

KÜRDİSTAN'DA SINIFSAK AYRIŞMA VE GÜNÜMÜZDE SINIFLARIN DURUMU

Kürdistan Osmanlı İmparatorluğu ile İran arasında ilk kez 1514'de iki parçaya bölündü. 1639 Kasrı-Şirin Antlaşması ile sömürgeleşme sürecine girdi. 1923'de Lozan Antlaşması ile sömürgeci ve emperyalist güçler tarafından bu kez dört parçaya bölünerek uluslararası sömürge bir ülke durumuna getirildi. Kürdistan bugün hala uluslararası "Klasik sömürge" bir ülkedir.

17. yüzyılın başından itibaren feodal sömürgecilik altında ekonomisi talan edilen, iç dinamikleri parçalanan, üretim güçleri ve üretim ilişkileri sürekli olarak baltalanan Kürdistan; toplum olarak kendi iç dinamikleriyle ilkel birikim dönemini tamamlayıp feodalizmden kapitalizme geçiş olanağını bulamadı. Kürdistan'ın ekonomik ve toplumsal olarak geriliğinin nedeni

sömürgecilik ve dış müdahalelerdir. Bu, tarihte böyleydi, bugün de böyledir.

Kürdistan 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başından itibaren kapitalist ilişkilerle yüz yüze gelmiştir. Kapitalist ilişkiler esas olarak ticari kapitalist ilişkiler olarak belirmiştir. Kapitalizm dışsal bir olgudur, Kürdistan'a dışarıdan girmiştir. Emperyalistler tarafından Kürdistan'ın yer-altı ve yer-üstü zenginlikleri aynı yüzyılda keşfedilmiş ve ülkemiz bu tarihten sonra emperyalist-kapitalist güçlerin ilgi alanına ve yoğun rekabetine sahne olmuştur. 19. yüzyılın ortalarından itibaren Osmanlı İmparatorluğu Batı Avrupa kapitalist ülkelerinin yarı-sömürgesi durumuna gelmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren emperyalist ülkelerin Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki paylaşım kavgalarına Kürdistan da dahil edilmiştir. I. Dünya Savaşı'nda yenilen ve topraklarının büyük bölümünü kaybeden Osmanlı İmparatorluğu'nun elinde büyük İmparatorluk topraklarından Kürdistan kaldı. I. Dünya Savaşı'nın sona ermesi ardından Anadolu toprakları ile birlikte Kürdistan'da emperyalist bölüşüm ve işgale uğradı.

I. Dünya Savaşı ve uzun Seferberlik yıllarının getirdiği ekonomik, toplumsal ve demografik (nüfus) yıkımın ardından 1915'de İttihat Ve Terakki ırkçıları tarafından gerçekleştirilen Ermeni Katliamı ile Kürdistan'ın ekonomisi yüzyılları alan uzun sömürgecilik döneminin en ağır yıkımlarından birine daha sahne oldu. Büyük Ermeni katliamında 1.5 milyon Ermeni ile birlikte 700 bin Kürt de katledildi. Ermeni katliamı Kürdistan'da üretim güçleri, ekonomik ve toplumsal yapı üzerinde büyük bir yıkıma neden oldu. Hatta ekonominin büyük ölçüde gerilemesine yol açtı. Şehirsal alanda oturan Ermeniler bazı alanlarda zanaat ve ticareti elinde bulunduruyorlardı; üretim güçlerinin ve üretim ilişkilerinin gelişmesinde, toplumsal işbölümünün ilerlemesinde, Kürdistan'ın kapitalist ilişkilerle tanışmasında önemli bir rol oynamaktaydılar; bir nevi köprü olma görevini görüyorlardı. Başlangıçta modern kapitalist ilişkilerin, sanayi ürünlerinin Kürdistan'a girmesi onlarla başlamıştı. Modern düşüncelerin, miliyetçilik hareketlerinin, Batı Avrupa'da ki yeni düşünce akımlarının Osmanlı İmparatorluğu'na ve dolayısıyla Kürdistan'a ta-

şınmasında da, diğer Hıristiyan azınlıklar gibi, Ermenilerin rolü büyüktü. I. Dünya Savaşı, Ermeni Katliamı ve ardından Mustafa Kemal önderliği altında başlayan Türk "Kurtuluş Savaşı" yılları Kürdistan'ın modern kapitalist dünyaya açılmasını geciktiren önemli tarihsel olaylardır.

1923'de Osmanlı İmparatorluğu'nun enkazı üzerinde "milli" bir devlet olarak kurulan TC Kürdistan'a yönelik yeni bir işgal, ilhak ve sömürgeleştirme savaşı başladı. Yeni kurulan TC devleti, Kürdistanı, sömürgecilik mirası olarak Osmanlı İmparatorluğu'ndan devralmıştı. Kürt halkı Lozan Antlaşması'nda çizilen sınırlara, kendisine dayatılan bu yeni duruma ve TC'nin Kürdistan'a yönelik yeniden sömürgeleştirme hareketlerine karşı bir dizi ulusal direnme hareketiyle karşılık verdi. Sömürgeci Türk burjuvazisinin milli iktidarı olan Mustafa Kemal yönetimi, Kürdistan'da 1920-1940 yılları arasında baş gösteren Kürt ulusal hareketlerini görülmemiş bir vahşet ve katliamlarla basturarak, kapitalist temellerde gelişen yeni Türk sömürgeciliğinin önündeki engelleri ortadan kaldırdı, Kürdistan'da yeni bir süreci başlattı. Ekonomik olarak zayıf, siyasi olarak güçsüz olan sömürgeci Türk burjuvazisi, Kürdistan'daki yeniden sömürgeleştirme hareketini ancak politik zor kullanarak gerçekleştirebiliyordu. Son ulusal direnme hareketi olan Dersim ayaklanmasının da kanlı bir biçimde bastırılmasıyla Kürdistan'da sömürgeci Türk burjuvazisinin önündeki engeller kaldırılmış oldu. Kürt ulusal hareketlerinin kanlı katliamlarla bastırılması ve ülkenin baştan başa bir kez daha tahrip edilmesi, Kürdistan'ın ekonomik ve toplumsal yapısının daha da gerilemesine, üretim güçlerinin ağır bir darbe yemesine neden oldu.

1940-1950'lilerden sonra Kürdistan'da ekonomik, siyasi ve toplumsal alanda yeni bir dönem başlıyordu. Türk burjuvazisinin, sömürgesi Kürdistan'ı tam olarak talan edebilmesi ve siyasi, askeri, idari denetimini kurabilmesi için zorunlu olan bazı alt yapı yatırımlarına girmesi gerekiyordu. Bu amaçla ilk yıllarda Demir Yolları şebekesi ağırlıklı olmak üzere yol yapımı hızlandırıldı. Osmanlı döneminden kalma, fakat savaş yıllarında üretimi duran maden yatakları yeniden işletilmeye başlandı. Devlet eliyle Kürdistan'da ekonomik ve askeri amaçlı yeni yatırımlar başlatıl-

dı. Bunlar, Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'daki zorunlu alt yapı yatırımlarıydı. Bu zorunlu yol ve alt yapı yatırımlarıyla Kürdistan pazarı Türk burjuvazisinin mallarına açılmış oluyordu.

Kürdistan'ın pazara açılması emperyalist ülkelerin de işine geliyordu. Çünkü onlar da sanayi ürünlerini bu açık pazara sürececek, buranın yeraltı-yerüstü zenginliklerinin talanına ortak olacaklardı. Bu nedenle emperyalistler sömürgeci Türk devletinin Demir Yolları, Karayolları ve diğer bazı alt yapı yatırımlarının finansmanına katkıda bulunmaya başladılar.

1950'lilerden itibaren Türk kapitalizmi uluslararası sermayenin de desteğiyle hem kendi ülkesinde hem de Kürdistan'da yeni ve hızlı bir gelişme sürecine girdi. Devlet eliyle geliştirilen Türk kapitalizmi için bundan sonra yeni bir dönem başlıyordu.

Kapitalizmin iki temel gelişme özelliği vardır. Birincisi, kapitalizmin derinlemesine gelişmesidir. Bu, ancak kapitalizmin metropollerinde mümkündür. Kapitalizmin derinliğine gelişmesi sermayenin merkezileşerek yoğunlaşması, ticaret sermayesiyle sanayi sermayesinin bütünleşerek mali sermayeyi yaratması, üretimin artması ve pazara duyulan talebin yoğunlaşması gibi özelliklerle ifade edilir. İkincisi, kapitalizmin genişlemesine gelişmesidir. Bu da, genellikle yeni alanların kapitalist pazara açılması, bâkir alanların ticarî meta dolaşımı alanına çekilmesi, hammadde ve işgücü talebinin karşılanacağı yeni alanların yaratılması vb. özelliklerle tanımlanır.

1950'lilerden sonra Türk kapitalizmi kendi metropolünde derinlemesine bir gelişme sürecine girerken, aynı tarihlerden başlayarak sömürgesi olan Kürdistan'da genişlemesine bir gelişme sürecine girmiştir. Bunun anlamı şudur: II. Dünya Savaşından sonra Türk kapitalizmi uluslararası mali sermayenin desteğiyle ve onunla bütünleşme sürecinde kendi ülkesinde tekeli bir aşamaya gelirken; Kürdistan'a yönelik meta ihracına hız vermiş, Kürdistan'ın yer altı-yer üstü zenginliklerinin talanına ağırlık vermiş, Kürdistan'ı açık bir pazar ve Kürt toplumunu ucuz bir işgücü deposu olarak değerlendirmeye başlamıştır. Bu tarihten sonradır ki Kürdistan'da alt yapı yatırımlarına hız kazandırılmıştır. Özellikle ulaşım alanında. Kürdistan'daki yatırımlar esas olarak bürokratik devlet yatırımları niteliğindeki yatırımlardır.

Kuşkusuz, bu tür yatırımlarda büyük ölçüde askeri amaçlar güdülmüş olsa da, asıl amaç sömürgeleştirmenin hızlandırılması ve ekonomik sömürünün derinleştirilmesidir. Sömürgeci Türk burjuvazisinin sermaye birikiminin ana kaynaklarından biri de Kürdistan'da gerçekleştirdiği talandır.

Daha önce kapitalist ticari ilişkilerin gelişmesine rağmen 1950'lerden sonra başlayan bu süreç esas olarak Kürdistan'da feodalizmin çözülme ve kapitalizmin gelişme sürecidir, bir başka deyişle bu feodalizmden kapitalizme geçiş sürecidir. Bu süreç Kürt toplumunun kendi iç dinamikleriyle başlattığı bir süreç değildir, dışarıdan dayatılmıştır. Türkiye'den Kürdistan'a yoğun bir ticari meta akışı, Kürdistan'dan Türkiye'ye ise kaynak transferi hızlanmaya başlamıştır. Kürdistan'ın madenleri, tarım ve hayvancılık ürünleri talan edilerek, karşılığında Kürdistan'a Türk kapitalist ürünleri pazarlanmıştır. Kürt toplumunun geleneksel egemen güçleri olan feodaller, tücar ve eşraf takımı da bu süreçte yer almaya başlamıştır. Bu yoldan Kürdistan'da işbirlikçi Kürt ticaret burjuvazisinin oluşumu hızlanmıştır.

Diğer yandan bu gelişme asıl etkilerini Kürt toplumunun iktisadi ve toplumsal yapısı üzerinde göstermeye başlıyordu. Kürdistan'da o dönemde az da olsa varolan el sanatları yıkılmaya, onun yerini Türk ticari ve sınai ürünleri almaya başladı. Kürt toplumunun iç dinamikleri bir kez daha parçalanarak, Kürdistan pazarı Türk pazarına ve dolaylı olarak uluslararası emperyalist-kapitalist pazara bağlandı. Kürdistan'da kapitalist ilişkiler geliştikçe ticaret, tarım ve hayvancılık alanında, kısacası iktisadi ve toplumsal yaşamın diğer alanlarında geleneksel yapı tedrici olarak parçalanmaya, çözülmeye ve değişmeye başladı. Ticaret, tarım ve sanayide başlayan kapitalist gelişme toplumsal üretim ilişkilerinin değişmesini ve gelişmesini hızlandırdı. Ulaşımın artması, tarıma makinanın girmesi, pazarın genişlemesi vb. gelişmeler kırsal alandaki çözülme ve ayrışmayı hızlandırırken; bu durum toprak mülkiyetini, toprağın işletme biçimlerini, insan toprak ilişkilerini vs. değiştirmeye başladı. Köylülük alanında başlayan farklılaşma kırsal alanda yeni güçleri yarattı. Toplumsal alt yapıda başlayan değişme ve gelişme toplumsal üst yapıda da değişmeye ve gelişmeye yol açtı. Feodal üretim biçimleri ve

ilişkileri gerilerken kapitalist üretim ilişkileri hızlanmaya başladı. Bu süreç diğer alanlarda da hızlanmasına rağmen daha çok tarımda sonuçlarını gösteriyordu.

Bilindiği gibi Kürdistan hala bir tarım ve hayvancılık ülkesidir. Kürt toplumu hala bir köylü toplumdur. Tarım ekonomik faaliyetin temelini teşkil ediyor. Tarımda temel üretim aracı ise topraktır. Kürdistan'da feodalizmin temelini esas olarak toprak mülkiyetinin feodal biçimi ve bu temelde şekillenen üretim ilişkileri oluşturuyordu. Toprağın büyük bir kısmı belli ellerde yoğunlaşırken, geniş köylüler yığın topraktan yoksundu. Köylüler, feodal rantın değişik biçimleriyle toprak ağalarının topraklarını işletiyorlardı. Dolayısıyla feodalizmin güçlü olduğu alan kırsal alandır, yani tarımdır. Bu nedenle Kürdistan'da feodalizmden kapitalizme geçişte önemli olan kırsal alandaki gelişim, değişim ve çözülme sürecidir.

Kürdistan'da kırsal alandaki çözülme ve değişmeyi köylü yığınlarının mülksüzleşmesi izledi. Mülksüzleşen ve yoksullaşan köylü yığınları kırsal alanda veya diğer alanlarda ücretli emekçiler yığını haline gelmektedir. Kırdaki değişim ve mülksüzleşme topraktan kopuşu hızlandırdı, insan toprak ilişkilerini değiştirmeye başladı. Kırsal alanda topraktan kopan yığınlar kentlere akın ederek Kürdistan'da yoğun bir iç göç sürecinin başlamasına ve çarpık gelişen bir kentleşmeye neden oldu. Topraktan kopan yığınları istihdam edecek tarım-dışı sanayilerin olmamasından dolayı bu insanların önemli bir kısmı metropol kentlere hatta Batı Avrupa ülkelerine göç etmeye başladılar. Bu olgu Kürdistan'da bir kır emekçileri kategorisini yaratmıştır. Bütün bu olgularla birlikte tarımda ve kırsal alanda toplumsal üretim ilişkilerinde başlayan değişim ve gelişim feodalizmin gerilemesine ve kapitalizmin egemenlik kurmasına varıran bir süreci başlattı. Kürdistan'da feodalizmden kapitalizme geçiş süreci sancılı, hastalıklı, çelişkili ve karışık bir süreçtir.

Bir toplumun üretim biçimini belirleyen o toplumda üretim güçleriyle üretim araçlarının karşılıklı durumu ve bunun üretim ilişkileri üzerindeki etkileridir. Üretici güçlerdeki bir değişim ve gelişim zorunlu olarak üretim ilişkilerini de değiştirir. Yani toplumsal ilişkiler, toplumsal üretim ilişkileri; maddi üretim araç-

larındaki, üretici güçlerdeki değişme ve gelişme ile birlikte değişir. Üretim ilişkileri bir bütün olarak toplumsal ilişkiler denilen şeyi, yani kendi özgünlükleri içinde belirli bir tarihsel gelişme aşamasındaki bir toplumu oluşturur. Toplumun alt yapısını oluşturan maddi üretim araçlarının değişmesi ve gelişmesi, kısaca toplumun alt yapısının değişmesi, toplumsal üst yapıyı da değiştirir. Ancak, üst yapıdaki gelişme ve değişme süreci geriden izleyen daha yavaş bir süreçtir. Ekonomik gelişme, üretim güçleri ve üretim araçlarındaki gelişme ve değişme, kısa bir zamanda ve hızlı bir biçimde üst yapı ilişkilerini değiştirmez, ancak süreç içinde etkileyerek değiştirir.

Ancak bir toplumsal üretim biçiminden diğer bir toplumsal üretim biçimine geçiş aniden gerçekleşmez. Değişim ve geçiş uzun bir süreyi alır ve esas olarak eski toplumsal üretim biçiminin ne oranda sağlam ve istikrarlı olduğuna, toplumun tarihsel olarak biçimlenmesine, buna karşın yeni toplumsal ilişki biçimlerinin çözümleyici gücüne ve özelliklerine bağlıdır. Toplumsal üretim biçimleri arasında kesin ve kalın sınırlar koymak da mümkün değildir. Özellikle bir toplumsal biçimden diğer bir toplumsal biçime geçiş sürecinde eski ve yeni toplumsal ilişkiler uzun zaman birlikte ve yanyana yaşar. Ancak biri gerilerken diğeri sürekli olarak gelişerek sonunda topluma kendi damgasını vurur. Kürdistan'da feodalitenin direngenliği ve buna karşın dışsal bir olgu olan kapitalizmin zayıflığı bu süreci hem uzatmış hem sürecin sancılı, karmaşık ve çarpık bir biçimde gelişmesine neden olmuştur. Kapitalizm Kürdistan'a dışarıdan girmiş ve evrimci bir yoldan (Junker Tipi kapitalist gelişme) gelişmiştir. Yani Kürt toplumu feodalizmden kapitalizme geçişi kendi iç dinamikleriyle ve devrimci bir biçimde sağlayamamıştır. Kapitalizmi geliştiren güçler, diğer yandan da feodal yapıları, toplumsal alanda feodal ilişkileri, gelenek ve görenekleri korumaya çalışmışlardır. Böyle olunca da dışsal kapitalizm ile feodalizm uzun süre bir çok alanda birlikte olmuşlardır, her iki sisteme ait ilişki ve kategoriler yanyana ve iç içe olmuştur. Feodalizm evrimci bir yoldan çözümlenerek ve feodal yapılar kapitalizme eklenerek dönüşüme uğramıştır. Feodal toprak ağası önemli ölçüde kapitalist toprak zengini (kapitalist toprak ağası) durumuna ge-

lirken, toplumsal maddi ilişkiler olan üretim biçimi ve ilişkileri de bu evrimci ve eklemlenme sürecine uygun bir yoldan yeni bir aşamaya varmıştır. Bu nedenle Kürdistan'da belirleyici olma anlamında kapitalizm üretim biçiminde egemen duruma gelmesine rağmen hala feodal yapı ve ilişkiler oldukça güçlüdür ve iki sisteme ait öğeler bir çok yerde ve hatta aynı ekonomik birimlerde birlikte ve yanyanadır. Ve yine bu nedenle Kürt toplumu hala bir "geçiş" toplumdur diyoruz. Feodal ekonomik ilişkilerin çözüldüğü bir çok alanda bile feodal üst yapı kurumları, feodal gelenek ve görenekler hala varlığını önemli ölçüde sürdürmeye devam etmektedirler.

Kürdistan'da toplumsal biçimlenme, sınıfların durumu ve toplumsal ilişkiler bu özgün geçiş sürecinin damgasını taşımaktadır. Bu bağlamda sınıfların mevzilenmesi şöyle bir manzara arz etmektedir. Önce köylülükten başlamak gerekir.

Köylülük kendi başına ve kendi içinde türdeş bir sınıf değildir. Kapitalizmin geliştiği bir toplumda köylülük kendi içinde ayrışarak çeşitli kategorilere ayrılır. Köylülüğün ayrışma ve kategorilere bölünme sürecini biçimlendiren ve ona özgün karakterler kazandıran iç ve dış şartlar tarafından belirlenen her ülkenin kendi ekonomik ve toplumsal gelişme çizgisidir. Bu nedenle her hangi bir ülkede köylülerin ayrışma biçimi ve kategorileşmesi Kürdistan'a örnek teşkil edemez. Kürdistan'da köylülüğün ayrışmasını ve tabakalara bölünmesini biçimlendiren ülkede yaşanan ekonomik ve toplumsal gelişmenin özgün biçimidir.

Günümüzde Kürdistan'da köylülüğü kendi içinde bazı alt kategorilere ayırmak mümkünse de esas olarak dört kategoride toplayabiliriz.

I) FEODAL-BURJUVA TOPRAK AĞALARI

Kürdistan'da feodalizmin temelini esas olarak toprak ağalığı oluşturuyordu. Bugün de feodal yapı ve kalıpların temelini esas olarak bunlar oluşturmaktadırlar. "Feodal-burjuva toprak ağaları" dediğimiz bu kategorinin kökeni "toprak ağalığına" daya-

nyor. Bunlar, Kürdistan'da feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde "evrimci yoldan" kapitalistleşme sürecine giren dünün ve bugünün toprak ağalarıdır. Şu veya bu ölçüde hala "feodal toprak ağalığı" niteliklerini korumaya devam ediyorlar. Bu niteliklerinden dolayı bunları tamamen büyük tarım kapitalistleri olarak tanımlamak mümkün değildir. Özellikle toplumsal konumları ve ilişkileriyle hala feodaldirler. Bu nedenle bu kategoriye girenleri "feodal-burjuva toprak ağaları" olarak tanımlamak daha gerçekçi bir tanımlama olacaktır.

Kürdistan'da ekonomik güç ve toplumsal konum olarak kırsal alanın en güçlü egemenleri feodal-burjuva toprak ağalarıdır. Elleriindeki topraklar eskiden beri kendi mülkleri olan topraklardır. Köylülüğün mülksüzleşme sürecinde kaybettiği toprakların bir kısmını da bunlar kapatmışlardır. Tarımla uğraşan aileler içinde çok az bir oran teşkil etmelerine karşın bu kesim ekilebilir alanların büyük bir kısmına sahiptir. Büyük toprak mülkiyeti bunların elinde toplanmıştır. Dolayısıyla kırsal alanın temel çelişkisi ezici çoğunluğu az topraklı ve topraksız olan yoksul köylü kitlesi ile toprakların ve diğer tarımsal üretim araçlarının büyük kısmını elinde bulunduran feodal-burjuva toprak ağaları arasındaki çelişkidir. Yani temel çelişki kır yoksulları ile feodal-burjuva toprak ağaları arasındaki çelişkidir. Bununla birlikte göreceli olarak feodal-burjuva toprak ağaları ile Orta Köylülük ve Zengin Köylülük arasında da çelişkiler vardır.

Feodal biçimlerle olsun veya kapitalist biçimlerle olsun kırsal alanda en büyük sömürücü güç feodal-burjuva toprak ağalarıdır. Feodal geleneği sürdürmek isteyen feodal-burjuva toprak ağalarının ekonomik sömürü yanında köylüler üzerinde çeşitli biçimlerde ağır baskıları (ekonomi dışı baskı) vardır. Elleriinde önemli bir ekonomik kaynak olmasına rağmen üretkenlikleri geri ve asalak bir karakterdedirler. Feodal-burjuva toprak ağalarının bir kısmı kırsal alandaki sömürüden sağladıkları sermayenin bir kısmını kentsel alanlarda ticari faaliyetlere yatırarak buralarda da önemli bir ekonomik güç durumuna gelmiştir.

Feodal-burjuva toprak ağaları ve feodal üst yapı ilişkileri kırsal alanda gericiliğin kaynağını ve demokratik gelişmelerin

önündeki en büyük engeli oluşturmaktadırlar. Bunlar kırsal alanda demokratik gelişmelerin ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin önündeki temel engeldirler. Sömürgeci Türk devleti ve onun Kürdistan'daki kurumlarıyla sıkı ekonomik, ticari ve siyasi bağları vardır. Devlet, oynadığı rolden dolayı bu kesimi kredilerle, bayiliklerle, milletvekili ve belediye başkanı seçilmelerinde yardımcı olmakla ve daha bir çok ayrıcalıklar tanımakla destekleyerek daha da güçlenmelerini istiyor. Türk devleti zaten başından beri feodal yapıyı korumaya özen göstermiştir. Bazı istisnalarla birlikte sınıf olarak bunların karakteri işbirlikçi ve karşı-devrimci bir karakterdir. Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'daki en büyük toplumsal dayanağını bunlar oluşturuyorlar. İçlerinden dün ve bugün Kürt ulusal hareketine katılan unsurların çıkmasına karşın genel olarak Kürdistan devrimine karşıdır.

Kürdistan devrimi, sömürgecilerle birlikte devrimin önünde engel teşkil eden feodal-burjuva toprak ağalarını da hedefleyen bir devrimdir. Ayrıca Kürdistan devrimi bir yanıyla da bir toprak devrimidir. Bu kesimin topraklarına el konularak toprak-sız köylülere dağıtılması Kürdistan devriminin hedeflerinden biridir. Sömürgecilikle birlikte bunların da tasfiye edilmesi gerekiyor. Toprak devriminin yapılabilmesi ve toplumun demokrati-leştirilebilmesi bu güçlerin tamamen tasfiye edilmesine bağlıdır. Feodal yapının diğer iki ayağını oluşturan şeyhleri ve şeyhlik kurumunu ve aşiretsel yapıyı da bunlara dahil etmek gerekiyor. Kürdistan devrimi ulusal olduğu kadar demokratik olan bir devrimdir. Bu nedenle bu tür kurum ve yapıların da tasfiye edilmesi Kürdistan devriminin hedefleri arasındadır. Kuşkusuz bu kesimden bugün veya yarın Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinde yer almak isteyenler de olabilir. Bunların da Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinde yerleri vardır ve Ulusal Demokratik Cephe içinde yerlerini almaları gerekiyor.

II) ZENGİN KÖYLÜLER

Kürdistan'da, sahip olduğu toprak miktarı ve modern üretim araçları bakımından olsun, ekonomik güç bakımından olsun, tarımsal alanda güçlü ve gelişkin olan ikinci kesim Zengin Köylüler tabakasıdır. Zengin Köylüler de toplam çifçi aileleri içinde az bir oranı teşkil etmelerine rağmen ekilebilir toprakların önemli bir kısmını elinde bulunduruyorlar. Kendi toprakları yanında kapitalist kiralama yoluyla belli miktarda başkalarının da topraklarını işlemektedirler. Zengin Köylüler, bölgelere ve toprağın niteliğine göre değişmekle birlikte, ortalama olarak 200 dönümden başlayarak 1000 (bin) dönüme kadar toprağa sahip olan kategoridir. Traktör, ekme-sökme makinası, kültüvatör vb. kullandığı modern tarımsal araç ve gereçlerden bir kısmının mülkiyeti kendisine aittir. Bir kısmını da dışarıdan kiralamaktadırlar. Mekanize ve modern tarımda bir hayli ilerlemişlerdir. Sahip oldukları modern tarım araçlarını başkalarının topraklarında kullanan/kullandıranlar da vardır. Bugünkü aşamada hala güçsüz de olsa Kürdistan'da geleceğin tarım burjuvazisi olarak kabul edilmesi gereken bir kategoridir. Yeni gelişmelere açık olan ve kapitalist tarım kültürünü geliştiren daha çok bu kesimdir. Ticari ve sınai tarım daha ziyade bu kesim tarafından geliştirilmektedir. Sahip olduğu veya kiraladığı toprak miktarına, elindeki araç-gereç ve diğer tarımsal girdilerin durumuna göre mevsimlik veya daimi olarak değişen sayıda ücretli işçi çalıştırırlar. Tarımda, emek-ücret ilişkileri önemli oranda bu kesim tarafından geliştirilmektedir. Tarımsal alanda pre-kapitalist ve kapitalist temellerde emek sömürsü yapan ikinci düzeydeki kategoridir.

Zengin köylülerin feodal-burjuva toprak ağalarıyla ekonomik alanda çıkar çelişkileri olduğu gibi köylülüğün diğer alt kesimleriyle de çelişkileri vardır. Türk tarım burjuvazisiyle de pazar ilişkisi ve çıkar rekabeti içindedir. Zengin Köylülerin bir bölümü tarım ürünleri taban fiyatlarının düşüklüğü ve buna karşın tarım girdilerinin pahalı olması, kredi ve pazarlama sorunları, Kürdistan pazarına tek başına sahip olmaması ve daha geniş pazarlara açılması önünde oluşturulan engellerden dolayı devletle

çelişki içindedir. Bunun kendisine ait bir ulusal pazarın yokluğundan ve sömürgecilikten kaynaklandığını kavrayanlar da vardır. Bu yönleriyle Zengin Köylülerin bir bölümü ulusal harekete yakın bir konumdadırlar. Ancak, genel olarak tutucu olan, devrimci gelişmelere, Kürdistan ulusal-demokratik hareketine karşı korku ve tedirginlik duyan bu kesim kararsız ve güven duyulmaz bir siyasal tavır içindedir. Zengin Köylülerin gelecekteki tavrı ise Kürdistan'da ulusal-demokratik hareketin güçlenmesine, güçler dengesine ve doğru bir ittifaklar politikasının izlenmesine bağlıdır. Kürdistan ulusal-demokratik hareketi köylülüğün bu tabakasını kazanamazsa bile en azından onu tarafsızlaştırmak zorundadır.

III) ORTA KÖYLÜLER

Orta Köylüler, Zengin Köylüler ile topraksız/az topraklı köylüler arasında yer alan köylülüğün bir ara tabakasıdır. Bu konumu onun ekonomik durumundan ileri geliyor. Kendi içinde üst ve alt iki kategoriye ayrılıyor. Üst tabakası zengin köylülüğe yakın iken alt tabakası yoksul köylülüğe yakındır. Ancak genel konumu itibarıyla ne zengindir ne de tamamen yoksuldur. Orta Köylüler Kürdistan'da oldukça yaygın olan bir tabakadır. Duruma ve bölgelere göre değişmekle birlikte Kürdistan'da ortalama 100 ile 300 dönüm arasında toprağa sahip olanlar bu kategoriye girmektedir. Orta Köylülüğün üretimi esas olarak kendi aile geçimine yönelik olan geçimlik üretimdir.

Tarımda ve hayvancılıkta Orta Köylülükte belirleyici olan aile emeğidir. Tarımsal üretimin ağırlıkta olduğu bölgelerde ziraatin yanında genellikle az sayıda hayvan da besleyen bazı Orta Köylüler; bunların hem sütünden, yağından, yününden vb. yararlanmakta, hem de bunları tarımsal araç olarak kullanmaktadırlar. Esas olarak kendi toprağını ekip biçmekle beraber alana ve duruma göre başkalarının topraklarını yarıcılık ve kiracılıkla da işlerler. Orta Köylülüğün üst kısmı sahip olduğu toprak miktarının biraz daha fazla olmasından, kimi bölgelerde toprağın verimliliğinden, bazı tarımsal araçlara da sahip olmasından dolayı daha iyi bir durumdadır. Bunlar Zengin Köylülere yakın olanlar-

dır. Zaman zaman ve geçici olarak dışarıdan bir veya bir kaç ücretli işçi tutabilenler Orta Köylülüğün nisbi olarak durumu iyi olan üst kesimidir. Ancak bu sıkça görülen bir durum değildir. Bu kesimden zamanla ekonomik durumlarını geliştirerek Zengin Köylülere katılanlar da oluyor.

Genel olarak köylülükte egemen olan mülkiyet tutkusu ve zenginleşme güdüsü Orta Köylülüğün bu kesiminde çok daha berrizdir. Bir an önce zenginleşmek ister. Ancak önünde ciddi engeller vardır. Toprak ağaları ve Zengin Köylüler bu engelin başında gelir. Bunlarla hem ilişkileri hem de çıkar çelişkileri vardır.

Orta Köylüler ekonomik olarak durumu istikrarsız ve belirsiz olan köylü tabakasıdır. Kürdistan'da köylülük alandaki mülksüzleşme ve ayrışma süreci en çok bu kesimi ayrıştırmaktadır. Orta Köylülüğün alt kesimi şimdiden mülksüzleşme ve yoksul köylülüğe dahil olma sürecine girmiştir. Ellerindeki az miktarda toprak ve bir çok yerde toprağın susuz ve verimsiz olmasından dolayı bunlar geçimlerini kolayca sağlayamamaktadır. Başkalarının topraklarını kiralamaya da güçleri yetmemektedir. Kendi topraklarını işleyen veya bunun yanında ortakçılık-kiracılıkla az miktarda başkalarının topraklarını işleyenler aynı zamanda dışarı işlerde çalışmak zorundadırlar. Bir kısmı bulunduğu bölgelerde veya kentsel alanlarda mevsimlik işçi olarak çalışır. Orta Köylülüğün alt kısmı bugünkü koşullarda aile bireylerinden biri şu veya bu ölçüde dışarı işlerde çalışmadan geçimini sağlayamıyor. Bu nedenle köylülüğün bu tabakasında da ücretli işçiliğe kayış hızlıdır. Orta Köylülüğün alt kesimi emekçi karakterde olan köylülüktür. Köyden kente göç yoksul köylülerden sonra en çok bunlar arasında yaygındır. Kürdistan'da kırsal alanda yaşanan ayrışma ve mülksüzleşme süreci derinleştikçe Orta Köylülük de giderek yok olacaktır. Az bir kısmı bir üst kategoriye geçerken büyük çoğunluk yoksul köylü kitlelerine karışacaktır.

Orta Köylüler hem fodal-burjuva toprak ağaları hem zengin köylüler tarafından sömürülen bir kesimdir. Sömürgeci devletin Kürdistan'daki zulüm ve baskılarına hedef olanlar asıl Orta Köylüler ve onlardan sonra gelen yoksul köylülük kesimleridir. Devletin güvenlik güçleri (Komando, Özel Tim vb.) tarafından

hem yoğun baskı görmekte hem de hayvanlarına ve kendisine bile yetmeyen bir çok ürünlerine zorla el konulmaktadır. Bu nedenle Orta Köylülüğün sömürgeci devletle derin çelişkileri vardır. Sömürgecilikten kurtulma ve ulusal devlet talebi güçlüdür. Kürdistan'da ulusal bilincin yaygınlaşmakta olduğu kesimlerden biri de bunlardır. Ulusal ve demokratik talepleri gün geçtikçe artmaktadır. Sömürgecilikten kurtulmak istemi yanında toprak talepleri de yoğundur. Toprak taleplerinin karşılanması halinde ulusal harekete daha güçlü ve yaygın bir şekilde katılacaklardır. Kürdistan devriminde yoksul köylülükle birlikte ulusal hareketin en geniş toplumsal temelini bunlar oluşturur.

IV) YOKSUL KÖYLÜLER

Yoksul Köylüler, Kürdistan'da köylülüğün en alt tabakasını oluşturan kesimdir. Kendi içinde az topraklı ve topraksız olmak üzere iki kısma ayrılıyor. Az topraklı ve topraksız dediğimiz bu iki kategorinin birlikte oluşturduğu Yoksul Köylüler Kürdistan'da kırsal alanda nüfusun ezici çoğunluğunu meydana getirmektedir. Sayıları milyonları bulan Yoksul Köylüler ağır bir yoksulluk içindedir. Bir kaç dönüm arazi veya hayvana sahip olan az topraklı kesim bununla aile geçimini sağlayabilecek durumda bile değildir. Başkalarının topraklarını yarıcılıkla işleyebilmek için işleme araçlarına ve diğer olanaklara sahip olmaları gerekiyor. Mekanize tarımın gelişmekte olduğu bu süreçte ilkel tarım araç ve gereçleriyle bunu yapmak artık zorlaşmıştır. Bu nedenle yarıcılıkla toprak işleyenlerin sayısı oldukça azdır, varolanlar da bugün artık bunu çok zor ve ağır koşullarda sürdürüyorlar. Bu da tarımda makinalaşmanın az geliştiği, geleneksel tarımın yaygın olduğu yörelerde görülmektedir. Dolayısıyla Yoksul Köylülerin önünde kapitalist tarım ilişkilerinin nisbeten geliştiği alanlarda toprak ağaları ve zengin köylülerin topraklarında çalışmak, mevsimlik işçi olarak Çukurova veya diğer bölgelere gitmek, Kürdistan'da kentsel alana yerleşmekten veya çeşitli metropol kentlere göç etmekten başka yol kalmıyor.

Yoksul Köylüler, geçimlerini, ağırlıklı olarak emeklerini satarak sağlıyorlar. Bu nedenle bunları “kır emekçileri” ve işçi sınıfının kırsal alandaki devamı olarak tanımlamak gerekiyor. Özellikle Kürdistan’ın kırsal alanında derinleşen proleterleşme süreci bunları her geçen gün işçi sınıfına daha çok yaklaştırıyor ve Kürdistan’da işçi sınıfının hem nicel olarak büyümesine hem de sınıfsal temelini genişlemesine yol açıyor. Kırdan kente göçün ana kaynağı bu kesimdir. Kürdistan’da bunları istihdam edecek başka sanayi ve iş kolları olmadığından çoğu şehirsiz alanda çok daha zor ve ağır koşullarla karşılaşmaktadır. Kürdistan’da çarpık kentleşmenin, yığılmanın, nüfus yoğunlaşmasının ana nedenlerinden biri de budur. Tarımdan kopan kır yoksullarının önemli bir bölümü Türkiye’nin metropol kentlerine göç ederek oralarda en pis ve en ağır işlerde ve her türlü güvenceden yoksun olarak çok düşük bir ücretle çalışmaktadır. Bunlar Türk tekeli burjuvazisi için her an hazırda bekletilen ucuz bir işgücü deposu durumundadırlar. Ayrıca sömürgeci Türk devleti programlı bir politikayla bu şekilde Kürdistan’dan Batı’ya göçü hızlandırmak ve Kürdistanı insansızlaştırmak istiyor.

Yoksul Köylüler (kır emekçileri) bugünden işçi sınıfının dolaysız müttefikleri durumundadırlar. Kürdistan’da en fazla baskı gören, horlanan, ezilen ve yoğun bir biçimde sömürülen kesimdir. Kürdistan’da sömürgeci uygulamalardan en fazla payını yine onlar almaktadır. Ulusal ve sınıfsal anlamda sömürgeçlikle derin çelişkileri vardır. Kırsal alanda egemen güçler olan toprak ağaları, aşiret reisleri, şeyler, zengin köylülerle derin sınıfsal çelişkileri vardır. Bunlar tarafından da yoğun bir biçimde sömürülmekte ve baskı görmektedirler. Kırsal alanda ulusal bilinç bu kesimde derinleşerek gelişiyor. Yoksul Köylülük ulusal bilinç yanında sınıfsal olarak da bilinçlenmektedir. Yoksul köylülerin özgürlük istemi, ulusal ve demokratik talepleri, özellikle toprak talebi, derin istem ve taleplerdir. Kürdistan’da toprak devrimi asıl bu kesimin çıkarına olacaktır. Kürdistan devriminin kırsal alandaki sınıfsal ve toplumsal temelini Yoksul Köylüler oluşturacaktır. Yoksul Köylüler işçi sınıfının doğal ve dolaysız müttefiği ve Kürdistan devriminin temel güçlerinden biridir. Kürdistan’da silahlı hareketin ağır yükünü bu kesim

omuzlayacaktır. Kırsal alanda devrimin sınıfsal ve halkçı temelinde sürdürülmesi bu kesimin örgütlendirilerek harekete geçirilmesiyle sağlanacaktır.

V) TİCARET BURJUVAZİSİ

Kürt Komprador Ticaret Burjuvazisi, ülkemizde sömürgeci Türk burjuvazisinin ticari ve sınai mallarını pazarlayan ve Kürdistan'dan metropole kaynak aktarımı olan sınai ham maddelerin (madenlerin), tarımsal ve hayvansal ürünlerin, sermayenin vb. akışında rol alan ve bu aracılık rolünden payını alarak oluşan bir sınıftır. Kürdistan'ın yer-altı ve yer-üstü kaynaklarının talanında sömürgeci burjuvazinin yanında rol alan ve onunla birinci elden işbirliği yapan Kürt Ticaret Burjuvazisidir. Bu nedenle Kürt Ticaret Burjuvazisi genelde ve ağırlıklı olarak komprador nitelikte olan bir sınıftır. Bu sınıfın "Komprador Kürt Ticaret Burjuvazisi" olarak tanımlanması daha isabetli olacaktır. Komprador Kürt Ticaret Burjuvazisi toprak ağalarıyla birlikte sömürgecilerin Kürdistan'daki toplumsal dayanaklarını oluşturmaktadır.

Kürt Ticaret Burjuvazisi Kürdistan'da burjuvazinin en gelişkin olan kesimidir ve çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedir. Ticaret burjuvazisi, bugün, Kürdistan'da hatırı sayılır bir sermaye birikimi ile önemli bir ekonomik güç durumuna gelmiştir. Kürt ticaret burjuvazisinin, göreceli olarak sermaye birikimi yapabilmesinin nedeni olarak; Türkiye ile olan coğrafik, idari ve ekonomik iç içeliği ve Kürdistan'da ekonomik alanda kısmi olarak yeni sömürgecilik ilişkilerinin geliştirilmesini sayabiliriz. Ticaret burjuvazisi, Türk burjuvazisinin mallarını pazarlamak ve karşılığında Türkiye'ye kaynak aktarımına yardımcı olmak rolü yanında, Kürdistan iç pazarında yaygın olan diğer ticari alanlarda da geniş bir faaliyet içindedir. Otelcilik, toptancılık, besicilik, hayvan ticareti, çeşitli hizmet dallarında işletmecilik gibi geniş bir ticari ağ oluşturmuştur. Bugünkü görevi artık sadece Kürdistan'dan Türkiye'ye mal ve kaynak aktarmak ve karşılığında Türk ticari ve sınai ürünlerini getirmekle sınırlı değildir. İç pa-

zarın sömürülmesinde de, özellikle sömürgeci Türk burjuvazisinin tam olarak egemen olmadığı canlı hayvan ticareti gibi alanlarda, geniş bir sömürü ağı oluşturmuştur.

Kürt burjuvazisi esas olarak Ticaret Burjuvazisidir. Kürdistan'da sınıai burjuvazisi yok denecek kadar azdır ve ticaret burjuvazisine göre çok yenidir. Kürdistan'da sınıai kapitalizmi gelişmemiştir ve sömürgecilikten dolayı gelişme koşulları çok zayıftır. Kürdistan'da varolan görece büyük sanayi kuruluşlarının tamamına yakını doğrudan devletin tekelinde olan kuruluşlardır. Sanayi alanında sınırlı sayıda ve orta ölçekte bazı sanayi imalathaneleri dışında Kürt burjuvazisinin yatırımları yoktur. Türk devleti Kürdistan'da ağır sanayi yatırımlarını engellemek için bilinçli bir politika sürdürmüştür. "Güneydoğu'yu kalkandırma", yatırım teşvikleri, vergi indirimi gibi yaygın olarak başvurulan sözler yalan ve demogojidir ve asıl amaç Kürdistan'daki sömürgeci uygulamaları gizlemektir. Kürdistan'da sanayinin gelişmesi işçi sınıfını ve dolaylı yoldan Kürt ulusal hareketini geliştirecektir.

Kürt ticaret burjuvazisi hem ekonomik ve sosyal konumu hem de siyasal niteliği bakımından kendi içinde homojen bir sınıf değildir. Kalın ve net çizgilerle birbirinden ayırmak zor da olsa Kürt Ticaret Burjuvazisi kendi içinde iki kategoriye ayrılmaktadır. Türk burjuvazisiyle doğrudan işbirliği içinde olan kesimi ticaret burjuvazisinin sermaye birikimi ve ekonomik güç olarak en gelişkin ve en güçlü olan kısmıdır. Bunu, büyük ticaret burjuvazisi olarak görmek gerekiyor. Bu kategoriye girenlerin siyasal niteliği esas olarak işbirlikçi bir niteliktir. Bunların varlık koşulu sömürgecilerle işbirliğine dayanıyor. Bazı istisnalarla birlikte bu kesim esas olarak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketine karşıdır ve Türk sömürgeciliğiyle işbirliği yapmaktadır. Bunlar ülkemizde devrimin tasfiye etmesi gereken hedeflerden biridir. Ticari sermayenin büyük kısmı bu kesimin elinde toplanmıştır. Bunlar Kürdistan'dan Türkiye'ye sadece ham madde, tarım ve hayvancılık ürünlerinin aktarılmasında görev almıyorlar, aynı zamanda Kürdistan'dan Türkiye'ye sermaye transferinde de önemli rol oynamaktadırlar.

Kürt ticaret burjuvazisi milli anlamda kişiliksiz, asalak ve tüketici olan bir burjuvazidir. Kendi ülkesinde esaslı bir yatırıma girmeyen komprador büyük ticaret burjuvazisi birikimini Türkiye'ye aktarmakta, orada gayri menkullere yatırmakta, bazı alanlarda Türk burjuvazisiyle ortak yatırımlara girmektedir. Türkiye'de, sanayi alanına kayan Türk burjuvazisinin boş bıraktığı bazı alanları bunlar doldurmaktadırlar. Kürdistan devriminin başarıya ulaşması halinde işbirlikçi bu kesimin mal ve sermaye varlıklarına el konularak kamulaştırılması gerekiyor.

Ticaret burjuvazisinin ikinci ve alt kategorisini oluşturan orta ve küçük çapta ticari faaliyetlere, imalat işletmelerine sahip olanların durumu ise farklılık arz etmektedir. Bu kesim daha ziyade iç pazarda faaliyet yürüten ve ağırlıklı olarak ülke içinde sosyal hizmetler alanında ticaret ve işletmecilik yapan kesimdir. Bu kesimde küçük çaplı imalat sanayileri de gelişmektedir. Bu kesimi Orta düzeyde Ticaret ve İmalat Burjuvazisi olarak tanımlamak daha isabetli olacaktır. Ticaret burjuvazisinin ekonomik olarak güçsüz, fakat sayısal olarak çoğunluğunu oluşturan bu kesim Kürdistan'ın kent ve kasabalarında yaygın bir ticaret ve imalat faaliyeti içindedir. Bu kesimi Kürt Orta Burjuvazisi olarak tanımlamak mümkündür. Bunlar da aynı zamanda hem sömüren ve hem de sömürülen durumdadırlar. Büyük burjuvazinin kontrolü ve sömürüsü bu kesim üzerinde yoğunudur. Bu nedenle bu kesimin büyük ticaret burjuvazisiyle çıkar ilişkileri vardır. Ticaret burjuvazisinin alt kanadının ulusal pazar talebi vardır ve özellikle son yıllarda bu talebini değişik biçim ve yollardan ortaya koymaya başlamıştır. Bu kesimden daha önce de şu veya bu ölçüde ulusal taleplerle hareket edenlerin sayısı az değildi. Özellikle Kürdistan'da üretilen ve pazarlanmasında Kürt burjuvazisinin egemen olduğu mal ve ürünlerde, tarımsal ve hayvansal ürünlerin ticaretinde, sosyal hizmetler veren işletmelerde, ticaret burjuvazisinin üst kesiminin ve Türk devleti/Türk burjuvazisinin nisbi olarak zayıf olduğu diğer bazı alanlarda faaliyet yürütenler arasında ulusal pazar talebi ve bu temelde ulusalcılık eğilimleri giderek güçlenmektedir. Yaşanılan süreç bu kesimleri cılız da olsa ulusal nitelikli bir burjuvazi olarak şekillendirecektir.

Bu durum Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi açısından yenedir ve hareketin bunu kendi programına alması gerekiyor. Kürt burjuvazisinin ulusal taleplerle ortaya çıkan kanadıyla ulusal ittifakın sağlanması Kürdistan devriminin çıkarına olacaktır. Bu ittifakın sağlanabilmesi devrimde izlenecek esnek ve geniş ittifaklar politikasına bağlıdır. Kürdistan devriminin ulusal olan hedeflerinin gerçekleştirilmesinde sömürgecilığe karşı birleşebilecek tüm ulusal ve yurtsever güçlerin ortak bir ulusal mücadele cephesi içinde bir araya getirilmesi hayati olan görevlerden biridir. Kürdistan'da yeni bir olgu olarak şekillenmekte olan milli burjuvazinin ulusal harekete katılması Kürdistan'da sömürgecilığe karşı ulusal birliğin sağlanması ve pekiştirilmesi yönünde ve Kürdistan devriminin toplumsal temellerinin daha da genişlemesi bakımından olumlu ve ileri bir gelişme olacaktır.

VI) KÜÇÜK BURJUVAZİ

Daha önce tanımladığımız gibi Kürdistan gerçekte bir küçük burjuvalar ülkesidir. Kürt nüfus bileşimi içinde en fazla nüfusu teşkil eden tabakalardan biridir küçük burjuvazi. Bu durum ülkemizin ekonomik ve toplumsal yapısından kaynaklanmaktadır. Kürdistan hala küçük mülkiyetin, küçük ölçekli işletmeciliğin ve küçük çapta üretimin egemen olduğu bir küçük üreticiler ülkesidir. Bu durum, Kürt toplumunun ekonomik ve sosyal yapısının biçimlenmesi üzerinde önemli derecede etkide bulunan bir olgudur. Bu nedenle küçük burjuvazi dediğimiz bu toplumsal tabakanın yerini tayin etmek son derece önemlidir. Bu; sadece ekonomik, toplumsal ve kültürel açıdan değil; siyasal açıdan, özellikle ülke devriminin izlediği ve izleyeceği gelişme süreçleri bakımından önem arz etmektedir.

Öncelikle küçük burjuvazinin ne olduğunu belirlemek gerekiyor. Küçük burjuvazinin her ülke için geçerli olan genel özellikleri yanında, bir de her ülkenin tarihi, ekonomik ve toplumsal yapısından gelen özgül bazı yanları vardır. Ülkemizde, genel ve özgül nitelikleri içinde küçük burjuvazi; kapitalist ilişkilerin belirleyici bir konuma geldiği sömürge Kürdistan gibi bir toplum-

da bireysel emeğini, mesleki bilgi ve becerisini, sahip olduğu sınırlı araç ve gereçlerini, çok az olan sermayesine katarak mal ve hizmet üreten; ürettiği mal ve hizmetleri piyasada paraya çevirecek, bu yoldan kendisinin ve ailesinin geçimini sağlamaya çalışan kesimlerdir. Bu geniş tanım içinde küçük burjuvazinin sınırları net ve belirgin olmayan yaygın bir toplumsal alanı kapsadığı muhakkaktır. Yine bu tanıma kentsel ve kırsal alanda geniş bir kesimin girdiği açıktır. Kürdistan'da mal ve hizmet üreten küçük burjuvazinin bundan şu veya bu ölçüde sömürü temelinde bir kâr elde ettiği gözardı edilmemesi gereken bir durumdur.

Küçük burjuva üretim faaliyetinde belirleyici olan bireysel emektir. Yani bireysel emek küçük burjuvanın bir nevi temel üretim aracıdır. Küçük burjuvazi bu özelliğiyle işçi sınıfına yakındır. Ancak, emeği dışında işe kattığı çok az sermayesi, bir parça toprağı/bir kaç hayvanı, teknik bilgi ve becerisi, toplumda geçerli bir mesleği vb. olanakları vardır. Bu özellikleri ve sınırlı bir kâr elde etme yanıyla da burjuvaziye yakındır. Kürdistan'da tarımsal alanda aile emeğiyle sahip olduğu bir miktar toprağı veya hayvanıyla üretim yapan, aile geçiminden arta kalan ürününü pazarda satarak paraya çeviren ve bununla aile tüketiminde zorunlu olan ticari ve sınai bazı malları alan ve ekonomik faaliyeti ancak bunu zor karşılayabilen ve hatta bunun gerisinde bile kalan küçük köylü üreticisi de bu kapsama girmektedir. Burada önemli olan çok az da olsa ürünün bir kısmının kapitalist pazarda para üzerinden satılmasıdır. Bu anlamda Kürdistan'da kırsal alanda da geniş bir küçük burjuva üreticiler kitlesi vardır. Kentsel alanda ise küçük burjuvazinin ticaret, imalat ve sosyal hizmetler alanında çok daha geniş bir faaliyet sahası vardır. Avukat, doktor, mühendis, muhasebeci gibi gelir getiren meslek sahiplerini; bakal, kahvehane, terzihane gibi yerlerde hizmet sunanları; küçük çapta tamir ve imalat işyerlerini çalıştıranların bir kısmını küçük burjuvazi olarak kabul etmek gerekiyor.

Gelişkin kapitalist toplumlarda iki temel sınıf vardır. Burjuvazi ve işçi sınıfı. Kürdistan gibi sömürge ülkelerde ve geri kalmış diğer ülkelerde ise bu iki temel sınıf arasında yer alan bir çok ara tabaka vardır. Kürdistan, kapitalizmin her alanda derinliğine gelişmediği, toplumsal planda sınıf ve tabakaların tam

olarak oturmadığı, bir sınıftan diğer bir sınıfa geçişin mümkün ve sıkça yaşanan bir durum olduğu bir ülkedir. Doktor, mühendis, avukat gibi üst meslek gruplarına dahil olanlar; döneme göre iyi kazanç getiren meslek sahipleri; işleri iyi giden bazı küçük esnaf ve zanaatçılar da zamanla küçük çapta sermaye oluşturup daha üst bir kategoriye geçebiliyorlar. Ancak toplumda kapitalist ilişkiler derinleştikçe küçük burjuvaların büyük çoğunluğu iflas ederek işçi sınıfına dahil olmaktadır. Bu nedenle Kürdistan'da küçük burjuvazi olarak kabul edilen kesimin ekonomik ve toplumsal konumu sabit değildir, sürekli değişkenlik arz etmektedir. Küçük burjuvazi Kürdistan'da yaşanan toplumsal değişim ve mülksüzleşme sürecinde hızla mülksüzleşen ve yoksullaşan kesimlerin başında gelmektedir. Bunlar hızla işçileşme sürecine katılarak Kürdistan'da işçi sınıfının nicel olarak büyümesine neden olmaktadır.

Küçük burjuvazinin asıl üzerinde durulması gereken yanı onun Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketindeki yeri ve konumudur. Kürdistan'da çok yaygın olan küçük burjuvazi siyasal gelişmelere açık ve hareketli olan bir toplum kesimidir. Bazı özgül yanlarıyla birlikte aydın ve öğrenci gençliği de bu kategoriye dahil etmek gerekiyor. Böyle olunca küçük burjuvazinin toplumda yaygın olan durumu Kürt ulusal hareketine de doğrudan yansımış ve yansımaya devam etmektedir. Ülkemizde, 1960'larda yeniden alevlenen ve 1970'li yıllarda hızlı bir ivme kazanan ulusal-demokratik hareketin başını çekenler çoğunlukla küçük burjuva kökenli aydın ve öğrenci unsurlardır. 1980'li yılların ortalarına kadar hareketin toplumsal temelini de ağırlıklı olarak küçük burjuvazi oluşturmuştur. Dolayısıyla bugüne kadar ki konumuyla Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin belirgin niteliklerinden biri de bir küçük burjuva hareketi olmasıdır. Bugün de bu durumunu önemli ölçüde koruyan ulusal-demokratik hareketin daha uzun bir süre için küçük burjuvazinin etkisi altında olacağı muhakkaktır. Küçük burjuvazi önemli bir kesimiyle daha şimdiden aktif olarak ulusal hareket saflarında yer almış bulunmaktadır.

Küçük burjuvazi, gerek sayısal olarak çokluğu ve gerekse toplumsal alandaki konumu nedeniyle, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde önemli bir potansiyeldir ve siyasal gelişkinliğiyle

önemli bir rol oynayacaktır. İşçi sınıfının, emekçi köylülüğün mütefiki durumundadır. Ancak küçük burjuvazi ara bir tabakadır. Ekonomik ve toplumsal özellikleriyle olsun, siyasal davranışlarında olsun, kendi başına bir sınıf ve kendi başına bir siyasal güç değildir. Onun siyasal tavrını ülkede gelişen devrimci hareketin durumu, güçler dengesi vb. belirler. Mükîyet ve zenginleşme güdüsü güçlü, istikrarsız ve tepkici özellikleri vardır. Devrimci hareketin geliştiği, ulusal ve sınıfsal mücadelenin hızlandığı dönemlerde işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıfların yanında aktif ve kitlesel olarak yer alabilir. Diğer yandan devrimci hareketin yenilgi ve gerileme, buna karşın egemen güçlerin ağır bastığı dönemlerde çabuk yılmnlığa düşebilir. Bu nedenle küçük burjuvazi güvensizdir ve küçük burjuva karakter taşıyan hareketler istikrarsızdır. Bu özelliklerine rağmen Kürdistan'da ulusal-demokratik hareketin ivme kazandığı ve ulusal hareketin geniş toplumsal bir temele yayıldığı, işçi sınıfı ve diğer emekçi katmanların hareket içinde etkinlik kurduğu koşullarda küçük burjuvazi önemli bir rol oynayabilir. Özellikle, kendi başına bir sınıf oluşturmayan, toplumda geldikleri şu veya bu sınıfın özelliklerini taşıyan, ancak daha çok küçük burjuvazi içinde değerlendirilmesi gereken aydın ve öğrenci gençliğin Kürdistan ulusal-demokratik hareketinde çok daha önemli bir yeri vardır. Emekçi sınıfa siyasal bilinç taşıma, ulusal bilinci yaygınlaştırma ve entelektüel üretkenliğiyle bu kesim devrimin teorik sorunlarını üstlenmede, teknik ve akademik alanda önemli bir misyona sahiptir.

VII) İŞÇİ SINIFI

Kürdistan'da işçi sınıfının tarihi burjuvazinin tarihinden daha eskidir. 20. yüzyılın başından itibaren Kürdistan'dan Türkiye'nin metropol kentlerine, Çukurova gibi tarım bölgelerine çalışmaya gidenler Kürdistan işçi sınıfının oluşumuna öncülük yapmışlardır. Emperyalist-kapitalist ülkelerin Kürdistan'da yapımına başladıkları Demiryollarında Kürt ameleleri çalıştırılıyordu. Bağdat Demiryolu yapımında çalışan Kürt ameleleri

1924'de Nuseybin'de tarihte bilinen ilk grev ve direnişlerini yapmışlardı. Kürdistan işçi sınıfı dışardan gelen kapitalizmin yaratığı bir sınıftır ve daha çok gençtir.

Kürdistan'da işçi sınıfı, Türkiye ile kıyaslandığında, bugüne kadar nicel olarak fazla gelişmemiştir. Kürdistan'ın sömürge bir ülke olmasından, sermaye birikiminin engellenmesinden, kaynakların talan edilmesinden dolayı sanayi yatırımları yapılmamıştır. Bu nedenle Kürdistan'da işçi sınıfı da nicel olarak gelişme olanağı bulamamıştır. Bunda sömürgeci devletin izlediği bilinçli politikanın büyük rolü vardır. Kürdistan'da işçi sınıfının gelişme düzeyi ülkenin kapitalist gelişme düzeyine uygun düşen bir gelişmedir. İşçi sınıfı sömürgeci devletin Kürdistan'da işlettiği madenlerde, kömür ocaklarında, petrol çıkarma alanlarında, tüketim malları üreten bazı fabrikalarda, baraj inşaatlarında, demiryolları, TCK, YSE ve devletin diğer hizmet işletmelerinde oluşmaya başlamıştır. Kürdistan'da ağır sanayi olmadığı veya önemsenecek kadar gelişkin bir ağır sanayi olmadığı için ağır sanayi proletaryası da gelişmemiştir. Sanayi proletaryası Kürdistan'da işçi sınıfı içinde en düşük oranı oluşturmaktadır. Son yıllarda tarım sektöründe ücretli emek sürecinin başlamasıyla kırsal alanlarda ücretli tarım emekçilerinin sayısı giderek artmaktadır. Ancak bu alanlarda işçi sınıfının oluşmaya başlaması daha oldukça yenidir.

Kürdistan'da işçi sınıfı hala köylülük ve mülkiyet özelliklerinden, geleneksel toplum ilişkilerinden kopmamıştır. Kürdistan'da işçi sınıfının köylülük ve küçük burjuva yanlarının dikkate alınması gerekiyor; işçi sınıfı, Kürdistan'da yaşanan feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinin özelliklerini taşımaktadır. Diğer toplumsal alanlarda olduğu gibi, işçi sınıfının da sosyal yapısında geleneksel ve modern ilişkiler iç içedir. Bu aşamada Kürdistan'da, Marksın tanımladığı: "Emeğinden başka satacak, zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan.." tanımlamasına uygun bir işçi sınıfını aramak doğru değildir. Kürdistan'da işçi sınıfı içinde sattığı emeği dışında köyünde bir kaç parça arazisi, şehirde evi vb. olan işçilerin sayısı az değildir. Emek geliri dışında yer yer bazı yan işleri ve gelirleri olanlar vardır. Buna rağmen Kürdistan'da işçi sınıfı en çok sömürülen sınıftır; işçi sı-

nıfı sömürgeci devlete, yerli eğemen sınıflara ürettiğinin ancak bir kısmını alabiliyor, emek değerinin büyük kısmı sömürülüyor. Bu durumuna rağmen Kürdistan'da işçi sınıfı kent ve kırsal yoksullarına göre nisbi olarak daha güvenceli bir durumdadır. Hatta petrolde, Karayollarında, madenlerde vb. alışan işçiler toplu-
mun bazı kesimlerine göre imtiyazlı bir durumdadırlar. Bu du-
rum, işçi sınıfının sınıfsal davranışlarına, onun siyasal mücadelesine de yansıyor.

Diğer sömürge ülkelerle kıyaslandığında Kürdistan'da göre-
celi olarak gelişkin bir işçi sınıfı vardır. Ancak işçi sınıfı nicel olarak bu nisbi gelişkinliğine rağmen bugüne kadar ulusal-de-
mokratik mücadeledeki rolünü gerektiği gibi yerine getirememiş-
tir. Bunun çok yönlü nedenleri vardır. Kürdistan'da gerçek bir
işçi sınıfı partisinin yokluğu, küçük burjuva hareketlerin kendi-
lerini işçi sınıfının temsilcileri olarak tanıtmaları, Kürdistan'da
Türkiye işçi sınıfı hareketinden bağımsız bir işçi sınıfı hareketi-
nin oluşmaması ve bu alanda sol çevrelerin güçlü barikatlar
oluşturmaları vb. nedenlerin anılması gerekir.

Kürdistan'da işçi sınıfının varlığı bugün her hangi bir devlet
işletmesinde veya özel işletmede çalışan ücretli kesimle sınırlı
değildir. Yaşanılan süreçte bunlar işgücünü satarak geçimini ya-
pan geniş emekçiler yęını içinde büyük bir oran teşkil etmemek-
tedir. Kürdistan'da kentlerde ve kırsal alanda oldukça geniş bir
emekçiler kitlesi oluşmuştur. İşsizleri, mevsimlik işçileri, geçici
olarak metropol kentlere çalışmaya gidenleri, geçimini sağlaya-
cak düzeyde geliri olmayan ve emeğini satmak zorunda kalan
küçük esnaf ve zanaatkr üreticileri, lümpen proletarya dediği-
miz kesimleri de işçi sınıfına dahil etmek gerekiyor. Kürdi-
stan'da üzerinde durulması gereken yaygın bir lümpen proleter
kesim vardır. Kırsal alanda topraktan kopan az topraklı ve to-
praksız yoksul köylülerin, şehirsel alanda mülksüzleşen küçük
Üreticilerin işçi sınıfına katılmasıyla işçi sınıfı nicel olarak hızlı
bir gelişme içindedir.

Kürdistan'da işçi sınıfı hem ulusal hem sınıfsal olarak ezil-
mektedir. Kürdistan'da ulusal bilinç ve sınıfsal düşünceler en
Çok geniş emekçiler kitlesi arasında gelişmektedir. İşçi sınıfı ve
geniş emekçi yęınlarının sömürgeciler ve yerli eğemen sınıflarla

derin ulusal ve sınıfsal çalışmaları vardır. İşçi sınıfı hem sömürgeci burjuvazi hem de Kürt egemen sınıfları tarafından sömürülmekte ve ezilmektedir. Kürdistan'da iş bulamayan binlerce emekçi metropol alanlara giderek buralarda Türk burjuvazisine ucuz iş gücü durumuna gelmektedir. Kürdistan'da ise %40'lara varan bir işsizlik vardır. Bu durum işçi ve emekçi karekterin yozlaşmasına, lümpen eğilimlerin artmasına ve beraberinde bir dizi sosyal hastalıkların doğmasına neden olmaktadır. Kürdistan'da devrimde en fazla çıkarı olanlar işçi sınıfı ve geniş emekçi halk yığınlarıdır. Bu geniş kitlenin örgütlendirilmesi ve ulusal-demokratik harekete kazandırılması Kürdistan devriminin temel güvencesi olacaktır.

Kürdistan işçi sınıfının içinde bulunduğu bugünkü durum geçicidir ve aşılabacak bir durumdur. Kürdistan'da işçi sınıfı yoksul köylülükle birlikte devrimin temel gücüdür. İşçi sınıfı ve onun ideolojisi olan bilimsel sosyalizm Kürdistan devriminin geniş emekçi halk yığınlarından yana bir çizgide gelişmesinin güvencesidir. İşçi sınıfının devrimde etkinliğini koyması ise onun örgütlü olmasına, kendi öz örgütüne kavuşmasına bağlıdır. Kürdistan işçi sınıfının kendiliğinden sınıf olmaktan çıkarak kendisi için sınıf durumuna gelmesi ve Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Devriminde etkin bir rol oynayabilmesi onun kendi partisine kavuşmasıyla mümkündür. Kürdistan işçi sınıfı hala kendi öz örgütünden yoksundur. Bu nedenle Kürdistan'da devrimci bir işçi sınıfı partisinin yaratılması görevi sosyalistlerin, işçi sınıfının ideolojisine inanan devrimci-demokratik güç, çevre ve kadroların temel görevidir. Kürdistan devriminin demokratik halkçı bir temelde gelişmesi ve uzun vadede sosyalizm için koşulların olgunlaştırılması buna bağlıdır.

***

KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN NİTELİĞİ VE GÖREVLERİ

1) KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN NİTELİĞİ

21. yüzyıla girerken, Kürdistan, hala Türkiye, İran, Irak ve Suriye'nin işgali altında olan klasik tipte uluslararası sömürge bir ülkedir. Bu konumuyla Kürdistan, klasik sömürgecilik sisteminin arta kalan ve bugün dünyada istisna teşkil eden ülkelerden biridir. Günümüz dünyasında bölünmüş ve parçalanmış başka ülkeler ve uluslar da vardır. Ancak Kürdistan ve Kürt ulusu gibi dört parçaya bölünerek tarihi ve milli varlığı inkâr edilen, her türlü ulusal ve demokratik haklarından yoksun bırakılan başka bir ülke ve ulus yoktur.

Bu, Kürt halkı için utanç verici ve asla kabul edilemez bir durumdur. Kürt ulusu bu kaderini değiştirmek zorundadır ve mutlaka değiştirecektir. Kürdistan ve Kürt ulusunun içinde bulunduğu durum sadece Kürtlerin kendi sorunları da değildir. Bu durum aynı zamanda tüm çağdaş insanlık için de bir yüz karasıdır. Buna karşı çıkmak, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını (UKKTH) savunan, insan hak ve özgürlüklerinden yana olan, insancıl ve demokratik ilkelere bağlı her kesin, uluslararası tüm ilerici ve demokratik güçlerin görev ve sorumluluğudur.

Kürdistan ve Kürt ulusunun içinde bulunduğu durum tarihten gelen bir durumdur. Kürtler, aynı zamanda tarihi haksızlığa uğrayan bir halktır. Ancak Kürtler, kendilerine dayatılan bu tarihi haksızlığı hiç bir zaman kabullenmemişlerdir, özgürlükleri ve bağımsızlıkları uğruna uzun ve tarihi bir mücadele vermişlerdir. Sömürgeci güçler her seferinde Kürt halkının bu uzun ve tarihi mücadelesini kanlı katliamlarla bastırmışlardır. Buna rağmen Kürt halkının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi bitmemiş, bitirilememiştir. Bugün de bu mücadele Kürdistan'ın her dört parçasında değişik biçim ve düzeylerde devam ediyor. Burjuva demokratik devrim anlamında Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin yüz yıllık bir geçmişi vardır. Bugün ülke sathında değişik biçim ve düzeylerde devam eden Kürdistan Ulu-

sal Kurtuluş Hareketi bu yüz yıllık mücadelenin devamı ve mirasçısı olan bir harekettir. Kürt halkı, özgür ve eşit bir temelde çağdaş uluslar arasındaki onurlu yerini alıncaya kadar mücadelesini sürdürmeye kararlıdır. Kürt halkının önünde ülkesini sömürgecilik boyunduruğundan kurtarıp özgür ve bağımsız bir yaşama kavuşmaktan başka bir seçenek yoktur.

Kürt halkı ve onun devrimci güçlerinin önündeki acil görev tarihi olarak kendilerine dayatılan bu yüz kızartıcı sömürgecilik boyunduruğunu parçalayarak ülkenin bağımsızlığını, ulusun kurtuluşunu, halkın özgürlüğünü sağlamaktır. Düşmandan özgürlüğümüzü ve bağımsızlığımızı dilenemeyiz. Tarihin hiç bir döneminde sömürgeci güçlerin egemenlik altında tuttukları halklara özgürlüklerini bağışladıkları görülmemiştir. Kürt halkının özgürlüğüne ve bağımsızlığına kavuşmasının yolu Kürdistan'da sömürgeciliği, emperyalizmi ve yerli gericiği tasfiye edecek olan ve **BAGIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN'ı** hedefleyen **KÜRDİSTAN ULUSAL DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ**nden geçiyor.

Kürdistan devriminin karakterini ve görevlerini belirleyen Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun dünden bugüne içinde bulunduğu tarihi, siyasi ve ekonomik koşullardır. Kürdistan devrimini her hangi bir ülkenin devriminden (Örneğin Türkiye, İran, Irak ve Suriye gibi sömürgeci ülke devrimlerinden) ayıran özellikler Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun içinde bulunduğu tarihten gelme ve bugünkü özgül koşullardır. Ülkenin ve ulusun içinde bulunduğu nesnel koşullardan dolayı Kürdistan devriminin iki temel özelliği vardır: Kürdistan devrimi hem ulusal hem demokratik olan bir devrimdir.

Kürdistan Devrimi Ulusaldır

Kürdistan devrimi öncelikle ulusal bir devrimdir. 21. yüzyılın başında 550 bin km kare yüz ölçümü ile Kürdistan hala sömürge bir ülkedir. Sömürgecilikten kurtulmak devrimin acil olan hedefidir. Kürt halkı yüzyıllardır sömürgeci boyunduruk altında olan bir halktır. Çeşitli sınıf ve tabakalarıyla Kürt ulusu ezilen, sömü-

rülen, tarihi ve milli varlığı yok sayılan, ulusal değerleri yasaklanarak, kimliği ve kişiliği yok edilmek istenilen bir ulustur. Dört parçaya bölünen Kürdistan ve Kürt ulusunun içinde bulunduğu durum dünyada istisna teşkil etmektedir. Kürdistan'da yaşanan bu durumun nedeni ve sorumlusu sömürgecilik ve emperyalizmdir. Sömürgecilik ve emperyalizm tasfiye edilmeden, ülkenin bağımsızlığı ve ulusun kurtuluşu sağlanmadan bu duruma son vermek mümkün değildir.

Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi bugünün olayı değildir. Kürdistan tarihte ilk kez merkezi-feodal Osmanlı İmparatorluğu ile İran arasında 1514 tarihinde ikiye bölündü ve 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması ile yine dönemin bu iki büyük devleti tarafından sömürgeleştirilme sürecine sokuldu. Bu durum 20. yüzyılın başlarına kadar devam etti. Sömürgeci-emperyalist bir antlaşma olan 1923 Lozan Antlaşması ile Kürdistan bu kez dört parçaya bölündü. 20. yüzyılın başından bu yana Kürdistan sömürgeci devletlerle birlikte emperyalizmin de denetiminde olan bir ülkedir. Kürt halkının ulusal kurtuluş hareketlerinin bastırılmasında bu iki güç birlikte davranmışlardır. Bugün de Kürdistan üzerindeki sömürgeci denetimin sorumlusu Türkiye, İran, Irak ve Suriye sömürgeci devletleriyle birlikte emperyalizmdir. Emperyalist devletler olmadan sömürgeci güçlerin ülkemiz üzerindeki egemenliklerini sürdürmeleri zordur ve mümkün de değildir.

Kürt halkının baş çelişkisi sömürgeciliktir. Öncelikli görev baş çelişkiyi çözmektir; tüm kurum ve kuruluşlarıyla sömürgeciliğin ülkemizdeki varlığını tasfiye etmek, kurtulustan yana olan tüm sınıf ve tabakalarıyla Kürt ulusunun kurtuluşunu sağlamak ve ülkemizde bağımsız ulusal gelişmenin yolunu açmaktır. Kürt toplumunda diğer çelişkilerin çözülmesi, Kürt ulusu ile sömürgeciler arasındaki çelişkinin çözümüne bağlıdır. Kürdistan üzerindeki sömürgeciliğin dayanağı emperyalizm olduğundan Kürdistan devrimi aynı zamanda emperyalizmin ülkemiz üzerindeki egemenliğine de son vermek zorundadır. Bu anlamda Kürdistan devrimi aynı zamanda anti-emperyalist bir devrimdir. Kürdistan devrimi ulusal bir devrim olarak, Kürt ulusunun sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı var olma, ulus olarak kendini dayatma, ulusal kimliğini kazanma ve ulusal gelişmesinin yolu-

nu açma savaşıdır. Bu görev ve niteliklerinden dolayı Kürdistan devrimi öncelikle ulusal bir devrimdir.

Kürdistan Devrimi Demokratiktir

Günümüzde ulusal hareketlerin hedefi sadece ulusal devlete kavuşmakla sınırlı değildir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi bugün yeni bir aşamaya gelmiştir. Ulusal kurtuluşun demokratik bir devrimle tamamlanması, ülkede demokratik gelişmenin yolunun açılması, devrimin Ulusal Demokratik Halk Devrimi biçiminde sürdürülmesine bağlıdır. Devrimin ulusal ve demokratik görevleri iç içe geçmiştir, bu iki süreç birbirinden ayrılmaz.

Burjuvazi böyle bir görevi yerine getiremedi, getiremez. Kürt burjuvazisi sınıf olarak zaten bugüne kadar Kürt ulusal hareketine sahiplenmemiştir, böyle bir misyonu olmamıştır. Devrimin, ulusal ve demokratik devrim olarak sürdürülmesi görevi işçi sınıfının, köylülüğün, emekçi halkın, sosyalist, yurtsever, devrimci ve demokratik güçlerin görevidir. Özünde burjuva bir sorun olan ulusal sorunun çözümü görevi de ülkemizde tarihsel olarak bu güçlerin omuzundadır. Ulusal hareketin ileri bir aşamasında belli bir kesimi devrime katılsa bile Kürt burjuvazisi için önemli olan kendi sınıf çıkarlarıdır. Bu mücadeleye de esasında bunun için katılır ve yürüyebileceği yer ancak belli bir aşamaya kadardır, sınırlı bir kesimi için ulusal bağımsızlığa kadardır. O, Türkiye koşullarında Türk burjuvazisiyle eşit koşullara gelmek veya Kürdistan ulusal pazarına egemen olmak ister. Ülkenin bağımsızlığı ve ulusun kurtuluşu ile birlikte Kürdistan'da sömürgecilerin ve emperyalistlerin dayanaklarını yok etmek, gericiliği tasfiye etmek, toprak devrimini gerçekleştirmek, üretici güçlerin önündeki engelleri kaldırarak toplumun tarihsel ve demokratik gelişme yolunu açmak gerekiyor. Kürdistan'da bu görevi burjuvazi yerine getiremez. Kürdistan; sömürgecilik, emperyalizm ve onların işbirlikçileri olan yerli egemen sınıflar tarafından talan edilerek ekonomik ve toplumsal gelişmesi engellenmiş ve kendi ulusal demokratik gelişme yolundan saptırılmış bir ülkedir. Bu sürece son verilerek Kürdistan toplumunun ulusal ve demokra-

tik temeller üzerinde yeniden inşa edilmesi gerekiyor. Bu görevi ancak sosyalist, devrimci ve demokratik güçler yerine getirebilirler. Bu da devrimin başından beri bu güçlerin önderliği altında yürütülmesine bağlıdır. Devrimde işçi sınıfının, yoksul köylülüğün, diğer emekçi kesimlerin etkin olarak yer almasıyla ve devrime öncülük yapmasıyla mümkündür. Kürdistan devriminin demokratik ve halkçı temellerde derinleştirilmesi buna bağlıdır. Emperyalizme ve emperyalist kuşatmaya, iç ve dış gericiliğe, her türlü dış saldırıya karşı devrimi savunmanın güvencesi yine bu güçler olacaktır. Büyük toprak ağalarının, komprador ticaret burjuvazisinin, devrime karşı çıkan diğer işbirlikçi güçlerin mal varlıklarına el konularak emekçi halkın çıkarına ve ülkenin gelişmesi için kamulaştırmaya gitmek; toplumu demokratik ve adil bölüşüm temelinde yeniden inşa etmek buna bağlıdır. Bu da Kürdistan devrimini omuzlayacak olan bu sınıfların çıkarlarının temel alınmasıyla mümkündür. Bu nedenle Kürdistan devrimi **ULUSAL DEMOKRATİK HALK DEVRİMİ**'dir diyoruz. Ulusal bağımsızlıktan sonra işçi sınıfı ve emekçi halkın çıkarlarını koruyabilecek demokratik bir halk iktidarının kurulabilmesi, Ortaçağ kalıntılarının tasfiye edilmesi, ekonomik ve sosyal dönüşümlerin sağlanarak süreç içinde ülkemiz koşullarına uygun demokratik bir sosyalizmin koşullarının hazırlanabilmesi ulusal kurtuluş hareketimizin çağdaş ve devrimci bir önderlik altında yürütülmesine bağlıdır.

II) BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİ- STAN

Kürdistan devriminin hedefi ülkenin bağımsızlığa, ulusun kurtuluşu, halkın özgürlüğe kavuşturulması ve Kürdistan'da demokratik bir halk iktidarının kurulmasıdır. Kürdistan devriminin asgari hedefi budur.

Kürdistan devrimi ülkesel bir devrimdir, sömürge Kürdistan'ın bağımsızlığı devrimidir. Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun parçalanmış olması Kürdistan devrimine her hangi bir ülkedeki bir ulusal demokratik devrimden farklı özellikler ve görevler yü-

klemektedir. Devrimin, parçalanmışlıktan kaynaklanan özgün yanları vardır. Parçalanmışlıktan ve düşmanın çokluğundan kaynakalanan özgünlükler Kürdistan devrimine her hangi bir ülkenin devriminden daha zor ve ağır bir konum kazandırmaktadır. Kürdistan devrimi parçalanmış bir ulusun, dört parçaya bölünen Kürt ulusunun kurtuluşu devrimidir. Bu nedenle Kürdistan devrimi, salt tek tek Kürdistan parçalarının değil, uzun bir süreç içinde, bir bütün olarak Kürdistan'ın bağımsızlığı devrimidir. Sadece tek tek Kürdistan parçasındaki Kürt halkının kurtuluşu değil, tarihi koşullara bağlı olarak bir bütün halinde Kürt ulusunun kurtuluşu devrimidir. Kürdistan devrimi bu nedenle Kürdistan'ın bağımsızlığı ve birleştirilmesi, Kürt ulusunun kurtuluşu ve ulusal birliğinin sağlanması devrimidir. Kürdistan devrimi uzun ve çetin bir sürecin sonunda Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan'ın yaratılması devrimidir. Kürdistan'ın bir veya iki parçasının özgürlüğe kavuşması, Kürt ulusunun şu veya bu parçadaki kurtuluşu, bir bütün olarak Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun kurtuluşu demek değildir. Bun yönde kazanılan her mevzi, Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan yolunda tarihi birer adım olacaktır. Kürdistan devrimine ülkesel bir devrim olarak bu stratejik perspektiften bakmak zorundayız.

Kuşkusuz bu, Kürdistan'da, topyekün bir devrimin başlatılması ve dört parçanın eş zamanlı olarak kurtulması, dört parçanın derhal birleştirilmesi anlamına gelmiyor. Kürdistan dört ayrı sömürgeci devletin işgali altındadır ve her parçasında farklı siyasi ve toplumsal süreçler yaşanmaktadır. Dört parçanın ulusal-demokratik mücadele süreci farklı düzeylerde gelişiyor, mücadeleye değişik düzey ve biçimlerde seyrediyor. Bir veya iki parça kurtulduğu halde diğer parçalar hala sömürgecilik zincirini kıramamış olabilir.

Ancak, Kürdistan'ın her hangi bir parçasındaki ileri bir adım, yeni bir kazanım, diğer parçaları da doğrudan etkiliyor ve bu parçalarda mücadelenin ivme kazanmasına neden oluyor. Bu tersine de söz konusudur. Kürdistan'ın her parçasındaki ulusal hareket farklı bir gelişme sürecini izlese bile uzun vadede ve stratejik hedef olarak Kürdistan'ın birliği temel alınması gereken bir stratejidir.

Ancak, Bağımsız ve Birleşik Kürdistan hemen bugünün görevi değildir. Bu, tarihi koşullara bağlı olarak uzun bir süreyi alacak olan bir görevdir. Kürdistan devrimi Bağımsız Birleşik Kürdistan hedefine varıncaya kadar değişik tarihi ve siyasi süreçlerden geçecektir. Bu süreci belirleyecek olan Kürt halkının mücadelesi ve gücü, Kürt halkı ile dört sömürgeci devlet ve onları destekleyen güçler arasındaki güçler dengesi, uluslararası ve bölgesel koşullar, tarihi ve toplumsal gelişme süreci olacaktır. Kürdistan devrimi, bu uzun süreçte, ulusal-demokratik hakların kazanılması, bölgesel özerklik ve eşit temellerde demokratik federasyonlar dahil, değişik düzey ve aşamalardan geçecektir. Bunları görmek ve buna göre adımlar atmak lazımdır. Hatta ayrı ayrı Kürt ulusal devletlerinin kurulması da mümkündür. Dünyada bunun örnekleri çoktur. İki Kore, iki Almanya, iki Azerbaycan buna örnektir. Bu ülkelerin ve halklarının da talebi ulusun ve ülkenin birleştirilmesidir ve bu haklı bir taleptir. İki Almanya, uluslararası koşulların uygun düşmesiyle 45 yıllık bir bölünmeden sonra tekrar birleşti. Bu durum gelecekte Kürdistan ve Kürt ulusu için de söz konusu olabilir. Ancak, ülkenin ve ulusun birliği önündeki engellere karşı her dönemde ve her aşamada mücadele etmek bizim hiç bir zaman ihmal edemeyeceğimiz bir görevdir.

Bugünden Kürt ulusunun talebi bağımsız bir Kürdistan talebidir, ülkenin ve ulusun birleşmesi talebidir. Kürt halkı uzun vadede bunu gerçekleştirecek güç ve dinamiklere sahiptir. Önemli olan Kürt halkının taleplerini doğru kavramak, koşulları iyi değerlendirmek, doğru bir devrim stratejisine ve devrim politikasına sahip olmaktır. Gelecekte Kürdistan'da yaşanacak süreci belirleyecek olan, bölgesel ve uluslararası koşullarla birlikte, Kürt halkının kendi gücü ve iradesi olacaktır.

Biz, tarihsel koşulları yaratıldığında Türkiye, İran, Irak ve Suriye halklarıyla ayrı ayrı veya birlikte ekonomik-siyasi-askeri vb. her alanda eşit, halkların gönüllü birliği ve kardeşliği temelinde dayanan demokratik esaslar üzerinde Federal Cumhuriyetler biçimindeki bir birlikten de yanayız. Ancak bunun, Kürt halkının iradesi önünde engel teşkil etmemesi koşuluyla. Ve bu, esas olarak Türkiye, İran, Irak ve Suriye halklarının devrimci mücadelelerinin gelişme düzeyine, güven ortamına, bu ülkeler

devrimci-demokratik güçlerinin tavrına ve yine bu ülkelerde şö-venizmin, ırkçılığın ve halkların birliği ve kardeşliği önündeki her türlü gerici barikatın yıkılmasına bağlıdır. Kürt ulusunun bağımsız ve birleşik bir Kürdistan'dan yana iradesini ortaya koyması halinde Onun buna hakkı vardır ve hiç bir gücün buna karşı çıkmaya hakkı yoktur. Ulusların Kendi Kaderlerini Tayın Etme Hakkının somut ifadesi de budur. Kürt halkı komşu halklarla birlikte yaşamaya karar verdiği taktirde bu da onun doğal bir hakkıdır ve bu yönde de ona iradesi dışında başka bir çözüm dayatılamaz.

Ulusal sorunun çeşitli çözüm biçimlerine ilişkin dünyada yaşanmış zengin tarihi deneyler vardır. Kürt halkı ve onun devrimci güçleri bu deneylerden ders çıkaracak siyasal olgunluktadır. Eski "sosyalist" ülkeler olan SSCB, Yugoslavya, Çekoslovakya ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde ulusal sorunun çözüm biçimleri ve sonuçları bize gönüllü, eşit ve gerçekten demokratik temellerde birlik sağlanmadan ulusların bir arada yaşamalarının ve kaynaşmasının mümkün olmadığını gösteren somut tarihi deneylerdir. Tarihsel olarak, ulusal bağımsızlık ve ulusal devlet özlemi giderilememiş uluslarda hele, bu çok daha zordur. Hiç bir ulusun iradesi önüne zor ve engeller konulamaz, konulmamalıdır. Geçmişin "sosyalist" ülkelerinde ulusal sorunların çözümünde yapılan büyük hatalar, ulusların zora dayalı birliğinin yol açtığı vahim sonuçlar, ulusların Federasyonlar biçiminde birlikte yaşamaları hakkındaki inançlarına ağır darbeler indirmiştir. Bu nedenle, günümüzde ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklarda ayrılma ve kendi bağımsız ulusal devletlerini kurma eğilimi ağır basıyor. Bu nesnel olan bir durumdur. Kürt ulusu da, içinde bulunduğu çok ağır ve zor koşullarda çeşitli geçici ve ara çözümlere rıza gösterse bile, esas olarak ülkesinin bağımsızlığından ve birliğinden yanadır. Daha önce belirttiğimiz gibi Kürt ulusunun iradesi yanında sahip olduğu güç ve dinamikler de uzun bir süreçte Bağımsız Birleşik Kürdistanı gerçekleştirebilecek bir düzeydedir. Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan talebi bu nedenle nesnel olan bir taleptir.

Kuzey Kürdistan, Kürdistan'ın coğrafik ve nüfus olarak en büyük, ekonomik ve toplumsal olarak en gelişkin olan parçası-

dır. Ülkesel düzeyde Kürdistan devriminde uzun vadede belirleyici olan Kuzey Kürdistan'daki mücadeledir. Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan stratejisinin gerçekleştirilmesi esas olarak Kuzey Kürdistan parçasının kurtuluşuna bağlıdır. Bu gerçeği sömürgeci devletler ve emperyalizm de biliyor. Bu nedenle Kuzey Kürdistan'da gelişecek olan devrim hareketi bu güçleri daha çok ürkütüyor, ürkütecektir. Emperyalist ve sömürgeci devletlerin üzerinde dikkatle durdukları ve önlem aldıkları Kürdistan parçası, NATO'nun ve daha başka uluslararası emperyalist kuruluşların üyesi olan Türkiye'nin işgali altındaki Kuzey Kürdistan parçasıdır.

Kürdistan devrimi aynı zamanda bölgesel düzeyde önemli değişikliklere yol açacak olan bir devrimdir. Belirtmek lazımdır ki, Ortadoğu'da gericiliğin temel kaynaklarından biri de Kürdistan'ın sömürge olması olgusudur. Kürdistan'ın sömürge olması her şeyden önce Türkiye, İran, Irak ve Suriye halkları üzerindeki baskıların, bu ülkelerdeki gericiliğin temel nedenlerinden biridir. Kürdistan üzerindeki sömürgeci egemenliğin kırılması, Kürdistan devriminin başarıya ulaşması, Ortadoğu'da varolan sunni sınırları yıkacak, statukonun bozulmasına yol açacak ve bölge düzeyinde sömürgeciliğe, gericiliğe, emperyalizme karşı devrimci gelişmeler için daha uygun bir ortam yaratacaktır. Bugün Ortadoğu'da devrimin kalbi Kürdistan'da atıyor. Bu nedenle biz Kürdistanlı devrimciler, Kürdistan devriminin bölgesel düzeyde yol açacağı gelişmelerden dolayı, daha ağır görevlerle karşı karşıyayız.

KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN BİRLİK/İTTİFAKLAR SORUNU

Her devrimin temel sorunlarından biri de birlik/ittifaklar sorunudur. Birlik/ittifaklar sorunu Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Devriminin de temel sorunlarından biridir. Kürdistan'da sömürgecilğe ve emperyalizme karşı mücadele ne kadar zor, ağır ve şiddetli olacaksa; Kürdistan devrimci güçlerinin de buna göre çok daha örgütlü, disiplinli ve birlik içinde olması gerekiyor. Belirtmek lazımdır ki Kürt halkının tarihsel olarak gerçekleştiremediği ve bugüne kadar hep acısını çektiği şey ulusal-demokratik güçlerin gerektiği şekilde ve düzeyde ulusal birlik kuramaması olmalarıdır. Bu, düşmana karşı Kürt halkının ulusal birliğinin kurulamaması demektir. Bu nedenle Kürdistan'da birlik/ittifaklar sorununun dünden bugüne gelen bir de tarihsel boyutu vardır. Bugüne kadar ki ulusal hareketlerin yenilgiye uğramalarında rol oynayan temel nedenlerden biri de budur. Bizlerin, günümüz Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin, ulusal tarihimizin bu acı ve ibret verici durumundan dersler çıkarmaları gerekiyor. Düşmana karşı devrimci mücadelemizde en büyük silahımız kendi ulusal ve demokratik birliğimizdir. Mücadelemizin başarısı için ön koşullardan biri de budur. Bu nedenle günümüzde Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin bu tarihi sorunu mutlaka çözmeleri, Kürdistan'da halkımızın ulusal birliğini ne pahasına olursa olsun gerçekleştirmeleri gerekiyor.

Kürdistan devrimi öncelikle ulusal bir devrimdir. Devrimde çıkarı olan tüm sınıf ve tabakaların bunda yer alması gerekiyor ve alacaklardır. Bugün var olan ve ilerde daha da olacak olan Kürt siyasi örgüt ve partileri kendileri için değil, Kürdistan ve Kürt ulusunun kurtuluşu için vardılar. Öyleyse Kürdistan devrimi şu veya bu sınıfın, şu veya bu siyasal örgütün değil, tüm Kürt ulusunun ulusal-demokratik devrimidir. Örgütler, devrimci mücadelede amaç değil, araçtır. Soruna bu açıdan bakmak ve birlik/ittifaklar sorununa bu temelde yaklaşmak gerekiyor. Yine dün olduğu gibi, bugün de, hiç bir sınıf ve örgüt tek başına Kürdistan devrimini başarıya götüremez. Kürdistan'ın bağımsızlığından ve Kürt ulusunun kurtuluşundan yana olan sınıf ve

tabakaların, siyasal örgüt ve çevrelerin ortak bir mücadele cephesi içinde bir araya gelmeleri dışında bir başka yol yoktur.

Birlik/ittifaklar sorunu bağlamında bir kez daha tekrarlayalım. Kürdistan bölünmüş bir ülke, Kürt ulusu parçalanmış bir ulustur. Parçalanmışlık gerçeği Kürdistan devriminin diğer tüm sorunlarında olduğu gibi en çok ve esas olarak kendini ittifaklar sorununda ortaya koyuyor. Parçalanmışlık olgusundan dolayı Kürdistan'da çeşitli biçim ve düzeylerde birlik/ittifaklar sorunu çok zor ve ağır, çok yönlü ve karışık bir sorun olarak ortaya çıkıyor. Kürdistan tek bir ülkenin sömürgesi değil, dört ülkenin sömürgesidir. Dolayısıyla birlik/ittifaklar sorunu çok yönlü ve çeşitli biçim ve düzeylerde iç birlik/itifaklar ve dış birlik/ittifaklar olarak dört ülke içinde kendini dayatıyor. Ayrıca, Kürdistan ile onu sömürgeleştiren dört ülke arasında bir iç içelik olayı vardır. Kürdistan deniz aşırı bir sömürge değildir, iç içelik anlamında bir iç sömürge ülkedir. Kürt halkı ile Türkiye, İran, Irak ve Suriye halkları ekonomik, siyasi, kültürel, toplumsal ve coğrafik olarak bir çok alanda iç içe geçmişlerdir.

Diğer önemli bir zorluk da parçalar arasında farklı süreçlerin yaşanmakta olması ve Kuzey Kürdistan devrimci güçleri ile diğer üç parçanın ulusal-demokratik örgütleri arasında stratejik düzeyde ayrılıkların bulunmasıdır. Doğu, Güney ve Güneybatı Kürdistan ulusal-demokratik güçleri hala sorunu içinde yer aldıkları ülkelerin birer iç sorunu olarak görmekte, çözümünü de bu ülkelerin siyasal sınırları içinde aramakta ve Kürt halkı için "Özerklik" (Otonomi) veya kültürel haklar talep etmektedirler. Bu durum Kürdistan düzeyinde iç birlik/ittifaklar sorununda ciddi zorluklar çıkarmaktadır. Bu ve benzer nedenlerden dolayı birlik/ittifaklar sorunu zor ve karışık bir konum kazanmakta, birlik siyaseti ağır işlemektedir.

Kürdistan devriminde birlik/itifaklar basitten karmaşığa doğru çeşitli biçim ve düzeylerde gündeme gelmektedir. Genel ittifaklar yanında Kürdistan'ın içinde bulunduğu konumdan kaynaklanan özgül ittifak biçimleri de vardır. Birlik/ittifakları öncelikle ikiye ayırmak gerekiyor:

a) İç İttifaklar: a) Her parçanın ulusal-demokratik güçlerinin o parça düzeyinde ve kendi içindeki birlik/itfakı. b) Kürdistan'ın

dört parçasından ulusal-demokratik güçlerin ülke düzeyindeki birlik/ittifakı.

b) Dış İttifaklar: a) Kürdistan'ın her parçasındaki Kürt halkı ve ulusal-demokratik güçleri ile siyasi sınırları içinde bulunduğu ülkenin (Türkiye, İran, Irak ve Suriye) halkı ve devrimci-demokratik güçleri arasındakı birlik/ittifaklar. b) Kürdistan'ın her parçasındaki ulusal-demokratik güçlerle uluslararası ve bölgesel düzeyde diğer ilerici-demokratik güçler arasındaki birlik/ittifaklar.

Bir halkanın zincirleri gibi iç içe geçen, basitten karmaşığa doğru değişik biçim ve düzeylerde gündeme gelen birlik/ittifaklar sorununu bu kompleks ve iç içelik içinde sürdürülebilmek devrimci bir ustalığı gerektiriyor. Çok zor da olsa birlik ve ittifakların bu çeşitli biçim ve düzeylerinin birbiriyle çakışması ve uyumlu olması gerekiyor. Ülke olarak Kürdistan'ın ve Kürdistan devriminin özgül farklılıkları her alanda olduğu gibi kendini birlik/ittifaklar politikasında da ortaya koymaktadır. Kürdistan devriminin birlik/ittifaklar sorunundaki bu özgünlükleri görülmeyen ülke düzeyinde ve uluslararası alanda doğru bir ittifaklar politikası sürdürmek zordur.

Burada, öncelikle iç birlik/ittifaklar bağlamında her parçanın kendi içindeki birlik/ittifakından hareketle, Kuzey Kürdistan'dan başlamak istiyoruz.

1) KUZEY KÜRDİSTAN'DA BİRLİK/İTTİFAKLAR POLİTİKASI

Kuzey Kürdistan'da 1960'lardan bu yana yeni bir süreç yaşanmaktadır. 1970'li yıllarda ulusal hareketin çok sesli ve ideolojik-politik temellelerde yeniden biçimlenmesi, yeni politik örgütlerin ortaya çıkması ve diğer yandan ulusal hareketin kitlesel boyutlar kazanması, Kürdistan devriminin sorunlarının daha yoğun bir biçimde tartışılmasını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda birlik/ittifak sorunları tartışmalarda giderek önemli bir yer almaya başlamıştır. Sorunun önemi kavranılmaya başlanmış ve bu temelde arayışlara girilmiş, bazı adımlar atılmıştır. Buna rağmen

Kuzey Kürdistan'da birlik/ittifaklar alanında atılan adımlar yeni, bu sırada yaratılan birikim hala zayıftır. Ciddi bir deneyden bahsetmek mümkün değildir.

Bu parçada ilk birlik adımı 1979 ortalarında KUK, Özgürlük Yolu ve Devrimci Demokratlar arasında atılmış ve 1980 başlarında bu üç örgütün kurduğu Ulusal Demokratik Güçbirliği (UDG) oluşturulmuştur. UDG, birlik sorununun önemi ve aciliyeti bakımından o günkü koşullarda önemli bir adımdı. Kuzey Kürdistan'da yaşanan süreç ulusal-demokratik güçlerin birliğini gerekli kılıyordu. Bu nedenden ve Kuzey Kürdistan'ın yakın dönem tarihinde bir ilk birlik deneyi olmasından, üç hareketi birbirine yakınlaştırması ve Kürdistan'da örgütler arasında iş ve güçbirliği zeminini yaratması ve daha başka bir çok açıdan olumlu ve ileriye gören bir adımdı. Ancak UDG'nin oluşum biçimi ve kapsamı, programatik hedefleri, yerine getiremeyeceği görevleri önüne koyması ve başka diğer bazı pratik nedenlerden dolayı ciddi hata ve eksiklikler taşıyordu. Bu ve pratikte ortaya çıkan nedenlerden dolayı UDG yaşama olanağı bulamadı. Fakat geriye yararlanan bir deney ve miras bıraktı.

12 Eylül'den sonra sömürgeci askeri-faşist diktatörlüğün getirdiği yeni ve zor koşulların da dayatmasıyla Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik güçleri arasında birlik/ittifak sorunu yeniden güncellik kazandı. 1982'nin başlarında başlatılan çalışmalar HEWKARİ'yi ortaya çıkardı. Çalışmaları ve ömrü bir kaç yıl süren HEWKARİ pratikte ciddi bir iş yapamadan dağıldı. Ardından TEVGER kuruldu ve o da bir varlık gösteremedi. Bu örnekler dışında 12 Eylül 1980'den sonra Kürdistan ulusal-demokratik güçleri arasında ikili veya daha geniş kapsamda işbirlikleri, siyasal-örgütsel birlik deneyleri, platformlar vb. oluşturuldu. Bunların da hiç biri bugüne kadar siyasi ve pratik alanda ciddi bir gelişmeye yol açmadı. Burada HEWKARİ, TEVGER ve diğer iş ve güçbirlikleri, siyasi-örgütsel birlik deneylerinin başarısızlık nedenleri üzerinde durmayacağız. Ancak, kısaca şunu belirtmek lazımdır ki bütün bu çabalardan geriye bir deney ve tecrübe birikimi kalmış, bir miras doğmuştur. Günümüzde birlik/ittifaklar sorununda bütün bu deneylerden yararlanması gerekmektedir.

Gelinen bu günkü aşamada durum nedir? Kongremizin hazırlık çalışmalarının devam ettiği süreçte birlik sorununda çabalar yeniden yoğunlaşmış bulunuyor. Daha şimdiden siyasi-örgütsel birlik alanında somut bazı adımlar atılmış bulunuyor. Örgütümüz bu gelişmeleri yakından izlemektedir, bu gelişmeleri memnuniyetle karşılamaktayız. Hareketimiz, bu yeni gelişmeler dahil, birlik/ittifaklar sorununda geniş bir değerlendirme yapacak ve yeni perspektifler sunacaktır.

Kuzey Kürdistan'da, içinde bulunduğumuz süreçte ve uzun vadede basitten karmaşığa doğru, siyasi-örgütsel birlik olsun, g ve eylembirlikleri olsun, cephe olsun, birlik/ittifaklar sorunu çeşitli biçim ve düzeylerde gündeme gelmektedir. Burada asıl bunun üzerinde duracağız.

II) KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN "ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE" POLİTİKASI

Kürdistan; işçi sınıfı, burjuvazi, çeşitli katmanlarıyla köylülük, küçük burjuvazi vb. sınıf ve tabakalardan oluşan sınıflı bir toplumdur. Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Devriminde Kürt ulusunun kurtuluşundan yana olan tüm yurtsever sınıf ve tabakaların yeri vardır. Her toplumsal sınıf ve tabakanın kendi sınıfsal çıkarları temelinde siyasi olarak örgütlenmeye ve ister kendi siyasi örgütüyle olsun isterse örgütsüz olarak olsun ulusal harekete katılmaya hakkı vardır. Sınıflı bir toplumda değişik sınıf ve tabakaların çıkarlarını dile getiren örgütlerin kurulması doğal olan bir şeydir. nemli olan yurtsever tüm güçleri ortak bir mücadele cephesi içinde bir araya getirebilmektir. Bu noktada Kürdistan devriminin ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE (UDC) politikası önem kazanmaktadır.

Kürdistan devriminin ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE politikası ne olmalıdır? Kürdistan'da, bir avuç işbirlikçi hain dışında, smrgecilige, emperyalizme ve yerel gericiilige karşı Kürt ulusunun kurtuluşundan yana olan tüm yurtsever sınıf ve tabakaların en geniş ittifakının sağlanması politikası esas alınması gereken politikadır. Bu, çeşitli sınıf ve tabakaları temsil eden

yurtsever güçler arasında sağlanacak olan bir ulusal antlaşma politikasıdır. Bu ulusal ittifak politikasına kazanılabilecek en geniş güçlerin kazanılması temel alınmalıdır. Bu nedenle ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE politikası esnek, kucaklayıcı ve birleştirici bir politika olmak zorundadır. Bugün hala ulusal hareket saflarında yer almayan bazı kesimlerin ileride de hareket içinde yerlerini alamayacakları varsayımından yola çıkarak ulusal safları bölen dar bir ittifaklar politikasına yol verilmemelidir. Kürdistan'da ulusal hareket geliştikçe bugüne kadar sesiz kalan ve hatta karşı çıkan bir çok kesimin harekete katılacağı unutulmamalıdır. Birlik/ittifaklarda önemli olan her sınıf ve tabakanın konumunu objektif olarak tanımlayabilmektir. Son yıllarda Kuzey Kürdistan'da yaşanan ulusal gelişme süreci bunu doğrulayan yeni olgular ortaya çıkarmaktadır. Kürt burjuvazisinin bir bölümü ulusal harekete karşı sempatisini gizleyememektedir. Yaşanan süreç bu çevreleri siyasal bir örgüt olarak da ortaya çıkarabilir. Ulusal Demokratik Cephe saflarının şimdiden bu kesimlere de açık olması gerekiyor. Körfez Savaşı'nın ardından Güney Kürdistan'da yaşanan gelişmeler bu bakımdan da üzerinde durulması gereken son derece önemli gelişmelerdir. Yıllarca Saddam Hüseyin yönetimiyle işbirliği yapan yüz binin üzerinde Cabş (ulusal hain), bu kanlı diktatörün devrilme ihtimali belirlediğinde ve Kürt yurtsever güçleri Kürdistan topraklarını denetimleri altına aldıklarında, bunlar toptan ulusal harekete iltilhak ettiler. Bu, bir dereceye kadar Kürt eğemen sınıflarının karekterinde var olan ortak bir yandır. Kürdistan üzerinde sömürgeci devletlerin denetiminin zayıfladığı ve Kürt ulusal hareketi açısından elverişli koşulların doğduğu bir ortamda yıllarca devletle, sömürgeci eğemen sınıflarla uzlaşan bazı Kürt eğemen çevreleri hızlı bir dönüşle ulusal saflara yönelerek bu durumlardan yararlanmak istemektedirler. Bu, Kürt ulusal tarihinde sıkça görülen bir durumdur. Aynı durum ulusal hareketin ileri aşamalarında Kuzey Kürdistan'da da ortaya çıkabilir. O zaman değişik toplum kesimlerinden ulusal harekete daha geniş topluluklar katılacaktır.

Kürdistan devriminin ittifaklar politikasında bu durumun iki açıdan önemi vardır: Birincisi: Bu olguları bugünden görmek ve

buna göre esnek, kucaklayıcı ve sömürgecilğe karşı ulusal kuruluş saflarında birleştirilebilecek en geniş güçleri bir araya getirecek bir ittifaklar politikasının hayata geçirilmesi. İkincisi: Bu durumun Kürdistan devriminin geleceği açısından yeni sorunları ve yeni tehlikeleri de birlikte getireceği. Bu kesimler devrimde sonuna kadar güvenilecek güçler değildir, her an uzlaşmaya, teslimiyete açık olan güçlerdir. Bugünden sorunun bu yanını da görmek gerekiyor.

Klasik anlamda ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE sınıfların ittifakı temelinde kurulan en üst düzeyde stratejik bir ittifaktır. Bu konumuyla cephe aynı zamanda bir mücadele ve iktidar organıdır. Geçmişte Çin, Vietnam ve daha başka sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde işçi sınıfı partileri sömürgecilğe ve emperyalizme karşı mücadelede milli burjuvazi ve diğer ara sınıflarla ittifak yaparak Ulusal Demokratik Cephe'de biraraya geldiler. Bu ülkelerde şu veya bu biçimde işçi sınıfını, köylülüğü, burjuvaziyi vb. temsil eden değişik siyasal parti veya örgütler kurulmuştu. Ulusal Demokratik Devrimin asgari hedeflerinde bir araya gelen bu güçler sömürgecilğe ve emperyalizme karşı savaş içinde hem birbirleriyle ittifak hem de mücadele içindeydiler. Ulusal Demokratik Cephe politikası ilkelere savaş, ortak düşmana karşı birlik politikasıdır. Kürdistan devriminde de sömürgecilğe karşı savaşta bir araya gelecek olan güçler ideolojide ve ilkelere kendi aralarında birbirleriyle mücadele ederken, ortak düşmana karşı birlik içinde olacaklardır.

Kürdistan'da birlik/ittifaklar ülkenin tarihi, ekonomik, sosyal ve sınıfsal koşullarından kaynaklanan nesnel bir zeminde oluşacaktır. Birlik ve ittifakların biçimini, cephe veya diğer ittifak biçimleri içinde yer alacak olan güçlerin konumunu ve karşılıklı ilişki ve çelişkilerini belirleyecek olan ülkenin içinden geçtiği süreçlerdeki tarihi nesnel koşullar olacaktır. Bu konuda iradî davranmak mümkün değildir. Söz konusu UDC olunca, bu ittifak içinde yer alan sınıfsal güçlerden hangisinin önderlik rolünü üstleneceği veya başka bir deyimle hangi sınıfın cephede daha etkin olacağı yine ülkenin içinde bulunduğu nesnel koşullara ve ittifak içinde yer alacak olan çeşitli sınıf ve tabakalar arasındaki güçler dengesine bağlıdır. Bu nedenle Kürdistan'da Ulusal Demokratik

Cephe içinde yer alacak olan siyasal güçlerin ittifakları mutlak ve değişmez değildir, duruma ve koşullara göre değişebilir. İttifakın durumu ülke sathında ulusal ve sınıfsal savaşımın gelişme seyrine, iç ve dış koşullara bağlıdır. Ülkenin koşullarına, ülkede yaşanan değişik dönemlere, devrimin niteliğine ve gelişme süreçlerine göre ittifaklar politikasında da değişimler olacaktır. Ve her yeni döneme uygun yeni bir ittifaklar politikası belirlenecektir.

Kürdistan'da işçi sınıfının, yoksul köylülüğün ve diğer emekçi kesimlerin çıkarlarını temel alan sosyalist ve devrimci-demokratik güçler açısından genelde birlik/ittifakların, özelde Ulusal Demokratik Cephe politikasının önemi büyüktür. Sosyalistlerin, devrimci-demokratik güçlerin ulusal mücadeledeki ittifaklar politikası teoride ve pratikte sınıf işbirliğini red eden, ama buna karşı politik ve taktiklerinde esnek davranan, sömürgecilğe karşı en geniş güçleri birleştiren, kucaklayıcı, toparlayıcı ve hedefi daraltıcı bir politikadır. Devrimde çıkarı ve toplumun ilerlemesinde katkısı olan sınıf ve tabakaların müşterek düşmana karşı ortak bir program etrafında biraraya getirilmesi devrimci güçlerin temel ittifak politikasıdır. Ulusal Demokratik Cephe bir ortak mücadele platformu olduğu kadar aynı zamanda bir iktidar organıdır. Devrim sürecinde önder ve etkin rol oynayan, cephe ve benzeri ittifaklar içinde ağırlığı olan, halk kitlelerini kendi saflarında örgütleyebilen güç iktidar üzerinde de söz ve etkinlik sahibi olacaktır.

Her ülkede ve her dönemde klasik anlamdaki bir Ulusal Demokratik Cephenin koşulları oluşamayabilir. Bu, o ülkede sömürgecilğe ve emperyalizme karşı çeşitli sınıf ve tabakalar veya çeşitli siyasal örgütler arasında birlik/ittifak kurulamaz anlamına gelmez. Örneğin günümüzde Kuzey Kürdistan'da doğrudan millî burjuvazinin, köylülüğün vb. çıkarlarını temsil eden ve sınıfsal temeli bu güçlere dayanan siyasal örgütler oluşmamıştır. Bugün var olan örgütler kendilerini sosyalist, yurtsever, devrimci-demokrat örgütler olarak tanımlamakta ve sınıfsal yapı olarak da homojen değildirler. Bu durumda devrimi hedefleyen bir cephe veya daha farklı birlik/ittifaklar kurulamaz mı?

Kuşkusuz bir cephenin veya cephe düzeyinde bir birlik/ittifakın kurulabilmesi için değişik sınıf ve katmanları temsil eden sınıfsal temelde örgütlerin kurulması beklenemez. Bu zorunlu da değildir. Kürdistan'ın tarihi, siyasi, ekonomik, sınıfsal ve toplumsal koşulları kendi özelliklerine uygun siyasal parti ve örgütler yaratmıştır, yaratacaktır. Ülkemizde yaşanan süreçte adı ister UDC konulsun, ister örgütler arasında "siyasal işbirliği" konulsun, bu güçler arasında birlik/ittifakın gerekliliği kendini dayatmıştır. Bunun koşulları bugünden oluşturulmalıdır. Önemli olan biçim değil, önemli olan özdür. UDG, HEWKARİ ve TEVGER Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik güçleri arasında kurulan bir siyasal işbirliği olarak bu nitelikte olan birer ittifaktı. Güney Kürdistan'da kurulan Ulusal Demokratik Cephe, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) vb. sınıflar arası bir cepheden çok sınıfsal konumları birbirine yakın olan siyasal örgütler arasında kurulan birer siyasal ittifaktırlar. Birlik/ittifak için önemli olan Kürdistan'da örgütlü, etkin, istikrarlı ve devrimde yer alabilecek örgütlerin var olmasıdır.

Ulusal Demokratik Cephe veya bu düzeye denk düşen ortak mücadele örgütlerinin programı Kürdistan Ulusal demokratik Halk Devriminin asgari hedeflerini içeren bir devrim ve iktidar programıdır. Bu programın ilke, amaç ve hedefleri ittifak edecek olan tüm siyasal güçleri bağlayıcı niteliktedir. Programın niteliği, ilke, hedef ve amaçları müşterek düşman olan sömürgeciliğe, emperyalizme ve yerel gericiliğe karşı ortak mücadele örgütü(cephe, birlik vb.) içinde yer alan çeşitli sınıf ve tabakaların siyasal temsilcilerinin (veya UDG, HEWKARİ ve TEVGER'de olduğu gibi bir araya gelen devrimci-demokratik örgütlerin) üzerinde anlaştıkları ortak noktalardan oluşacaktır. Elbette sadece programda anlaşmak da yetmiyor. Programın niteliği ile bu programın gerçekleştirilmesi için izlenecek olan mücadele biçiminin; bunun yol, yöntem ve araçlarının uyumlu olması gerekiyor. Bu konuda da birlik/ittifak yapacak olan güçlerin irade birliği içinde olmaları gerekir. Kürdistan'da böyle bir cephe/birlik/ittifakın programı özetle şu temel noktaları kapsamaması gerekiyor:

-Sömürgeciliğin, işbirlikçi yerli egemen güçlerin ve emperyalizmin ülkemizdeki siyasi, askeri ve ekonomik egemenliğine son vermek, bağımsız bir Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'ni kurmak.

-Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde yer alan yurtsever-demokratik güçlerden oluşan geçici bir iktidar kurmak ve seçime kadar ülkeyi yönetmek.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti; demokratik, parlamenter ve çoğulcu bir siyasi sisteme dayanan ve kuvvetler ayrımı ilkesine bağlı bir devlet olacaktır.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nde yasama yetkisi Kürdistan Ulusal Meclisi'ne ait olacak. Cumhuriyetin en yüksek yasama organı; demokratik yoldan tüm yurtsever-demokratik güçlerin ve tek tek bireylerin serbestçe katılacağı genel, eşit, gizli oy ve açık sayım esasına dayanan tek dereceli seçim sistemiyle seçilen halk temsilcilerinin oluşturduğu Kürdistan Ulusal Meclisi'dir.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nde yürütme yetkisi demokratik yollardan işbaşına gelen hükümete aittir.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nde yargılama hakkı bağımsız ve demokratik yargı organlarına ait olacaktır.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin iç ve dış güvenliğini koruma ve devrimin kazanımlarını savunma görevi, yetkisi kanunla belirlenen Kürdistan Ulusal Ordusu tarafından yerine getirilecektir.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nde seçme yaşı 18 ve seçilme yaşı 21 olacaktır.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nde her yurttaş çeşitli yol ve araçlardan yararlanarak düşünce, söz ve örgütlenme, basın ve yayın, toplantı, gösteri ve yürüyüş hakkına sahiptir. Her kesin seyahat, haberleşme ve konut dokunulmazlığı hakkı vardır.

Faşizm ve ırkçılık, cinsler arasındaki ayırım, din ve mezhepler ayırımı kanunla yasaklanacaktır.

-Kürdistan Demokratik cumhuriyeti'nde laiklik ilkesi temel alınacaktır. Her kesin din ve inanç özgürlüğü korunacak, ibadet serbestliği sağlanacak, dinin istismar edilmesi yasaklanacaktır. Din ve mezhepler arasında ayırım yapılmayacaktır.

-Kürdistan'da; Kürt ulusu dışında Arap, Ermeni, Asuri, Süryani, Türk, Çerkez, Keldani vb. ulusal azınlıklar da yaşamaktadır. Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nde bu azınlıklar üzerindeki her türlü baskı ortadan kaldırılacak, ulusal ve demokratik hakları güvence altına alınacak; dil, kültür ve folklorlerini geliştirmeleri için yardım edilecek ve buna uygun koşullar yaratılacaktır. Çoğunluk teşkil ettikleri yerlerde bölgesel özerklik tanınacaktır.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nde kadın-erkek eşitliği sağlanacaktır. Kadınlar üzerindeki çeşitli baskılara son verilecek, kadın emeğinin sömürülmesi önlenecek, kadın sorunlarıyla ilgilenen ve kadın haklarını koruyan kuruluşlara yardım edilecektir. Kadın sorunlarının bizzat kadınlar tarafından çözümlenmesi için en başta kadınlara insiyatif tanınacaktır.

-Gençlik ve gençlik sorunlarının çözümüne öncelik tanınacak. Gençliğin fiziksel ve ruhsal gelişmesine, eğitim ve öğretim sorunlarına ağırlık verilecektir.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti, Kürdistan'da emekçi halk kesimlerinin çıkarlarını esas alan ve buna öncelik tanıyan bir ekonomi politikası izleyecektir. Ülkenin yeraltı ve yerüstü zenginlikleri ülkenin kalkınması ve halkın refahı için kullanılacak. Ülke düzeyinde ve tüm alanlarda çalışma süresi 8 saat olacak. Eşit işe eşit ücret ilkesi hayata geçirilecek. Lokavt yasaklanacak. Ayırım yapılmadan tüm çalışanlara sendika kurma ve sendika seçme, toplu sözleşme, genel ve siyasi grev hakkı tanınacaktır. İşçilerin ve işçi örgütlerinin işyeri yönetimi ve denetiminde söz hakkına sahip olmaları sağlanacak. Kadın ve çocuk emeğinin sömürülmesi önlenecek. Genel bir sağlık sigortası uygulanacak. Devrimde şehit ve gazi olanların aileleri devletin güvencesi altında olacaklardır. Kimsesiz ve bakıma muhtaç kimseler, yaşlı, sakat ve yetimler devlet tarafından korunacaktır. Halkın iş, beslenme, konut, sağlık, eğitim gibi temel sorunlarının çözümüne öncelik tanıyan bir ekonomik ve sosyal politika izlenecektir.

-Sömürgecilerin, işbirlikçi yerli egemen güçlerin, emperyalistlerin mülkiyetinde veya denetiminde olan yer altı ve yerüstü zenginlik kaynaklarına, işletmelere, bankalara vb. el konulacak;

duruma ve koşullara göre bunlar millileştirilecek veya kamulaştırılacaktır.

-Bir toprak devrimi yapılacaktır. İşbirlikçi kesimin toprağına ve diğer üretim araçlarına el konulacak, topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılacak veya kamu mülkiyeti olarak işletilecektir. Devrimde yer alanların ise topraklarının belli bir kısmı kendilerine bırakılacak, diğer kısmı duruma göre karşılığı ödenerek topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılacaktır.

-Toprak devrimi ile birlikte, şeyhlik ve aşiretsel yapılar tasfiye edilecek, feodal kalıntılar ve gerici yapılar ortadan kaldırılacak, toplumun demokratikleşmesi ve üretici güçlerin gelişmesi önündeki engeller temizlenecektir.

-Uzun vadeli bir tarım ve hayvancılık politikası ile tarım ve hayvancılık geliştirilecek, üreticilere modern tarım araç-gereçleri sağlanacak, modern tarım tekniklerinin geliştirilmesinde devlet öncülük yapacak. Üreticilerin kooperatif vb. kuruluşlar içinde örgütlendirilmesine çalışılacaktır.

-Ulusal ekonominin temeli olarak ağır sanayinin geliştirilmesine öncelik tanınacak, ancak küçük esnaf ve zanaatkârlar, tüccarlar, küçük üreticiler korunacaktır. Bu kesimlere kredi, pazarlama, teknik donanım vb. olanaklar sağlanacaktır.

-Ülkenin çıkarları esas alınarak ulusal ekonominin geliştirilmesi amacıyla yabancı sermayeden yararlanılacak, eşit ve karşılıklı yarar temelinde dış kaynaklardan faydalanılacaktır. Ancak, ulusal ekonominin geliştirilmesi ve korunmasını amaçlayan bir koruma politikası esas alınacaktır.

-Dil, kültür, edebiyat ve folklorun geliştirilmesi için devlet gerekli çalışmaları finanse edecek, bu alandaki çabaları destekleyecektir. Devlet, bu alanlara yönelik araştırma kurumları oluşturacak; bilimsel, akademik ve kültürel konularda çalışma yapanları destekleyecektir. Kürtçenin bütün lehçelerinin serbestçe gelişmesine olanak tanınacak, yardım edilecektir. Kürtçenin resmi dil olarak kabul edilecek olan lehçesi dışında, diğer lehçeler, çoğunlukla konuşulduğu bölgelerde resmi dil (lehçe) olacaklardır. Kürtçenin tüm lehçelerinden yararlanılarak ortak bir yazı dilinin geliştirilmesi hedeflenecektir.

-Temel eğitim zorunlu olacaktır. Eğitim ve öğretim araçlarının sağlanmasında, emekçi kesimlerden gelen gençlerin eğitiminde devlet gerekli desteği sağlayacaktır. Üniversiteler özerk olacaktır.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti, süreç içinde Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun birliği için çalışacaktır. Kürdistan'ın diğer parçalarıyla işbirliği ve dayanışma sağlanacak, çeşitli biçim ve düzeylerde birlikler kurulacak ve Kürdistan'ın birliği için mücadele edilecek.

-Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin dış politikası kişilikli, bağımsız ve bağlantısız bir politika olacaktır.

-Dış politikanın temelini eşit ve karşılıklı çıkarlara dayanan işbirliği, iç işlerine karışmama, ulusal egemenlik, barış ve dostluğu esas alan ilkeler oluşturacaktır.

-Kürdistan yabancı güçlerden ve askeri üslerden arındırılacaktır.

-Uluslararası alanda sömürgecilığe, yayılmacılığa ve saldırganlık politikasına, haksız savaşlara, faşizme, ırkçılığa, gericiliğe karşı bir politika izlenecektir. Dünyada ulusal kurtuluş hareketleri aktif olarak desteklenecek, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayın Hakkı ilkesine bağlı, barış, demokrasi, insan hakları savunucusu güç ve çevrelerle dostluk ve dayanışma kurulacaktır.

***

Yukarda temel noktalarını belirlediğimiz program Ulusal Demokratik Cephe'nin devrim ve iktidar programına temel teşkil edebilecek olan bir programdır. Kuşkusuz devrimin her yeni aşamasında duruma ve ihtiyaca göre bu program ortak iradeyle değiştirilebilecektir.

III) DÖRT PARÇADAN KÜRDİSTAN ULUSAL-DEMOKRATİK GÜÇLERİ ARASINDA İLİŞKİLER/BİRLİK VE İTTİFAK BİÇİMLERİ

Kürdistan'ın dört parçası arasında birlik ve ittifaklar Kürdistan devriminin dolaysız kendi iç ittifaklarıdır; aynı ülkenin, aynı ulusun devrimci güçlerinin kendi içindeki ittifaklarıdır.

Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan stratejisini izleyen güçler için sorunun özü budur. Kürdistan'da bu şekilde ve bu düzeyde gündeme gelen özgül birlik/ittifak biçimi dünyada istisna teşkil eden örneklerden biridir.

Bizim için, bugünkü aşamada, Kürdistan'ın dört parçasından ulusal-demokratik güçler arasındaki birlik ve ittifakların en üst biçimi ülke düzeyinde Kürt halkının ortak iradesini yansıtan bir ortak örgütün yaratılmasıdır. Bu bir Cephe olabilir, bir Dayanışma Örgütü olabilir, bir Ulusal Konsey vb. olabilir. Önemli olan Kürdistan'ın dört parçasından ulusal-demokratik güçler arasında birlik, dayanışma ve ortak hedefler uğruna işbirliğinin koşullarını yaratmaktır. Geçmiş dönemlerde Kürdistan'da bu yönde örnek teşkil edecek girişimler olmasına rağmen (örneğin Pêyman Sê Sinor), yakın dönemde bu yöndeki çabalar yenidir ve sadece ikili ilişkiler düzeyinde kalmıştır.

KÜRDİSTAN ULUSAL KONSEYİ'nin oluşturulması 1981'de yapılan KUK I. KONFERANSI'nın da kararları arasında yer alıyordu. Bu konuda örgütümüzün de içinde yer aldığı bazı ulusal-demokratik güçler arasında sürdürülen görüşme ve çabalardan bugüne kadar malesef somut bir netice alınmış değildir. Kurulduğu günden bu yana, örgütümüzün Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever örgütlerle ikili düzeyde ilişkileri, yardımlaşma ve dayanışma çerçevesindeki birliktelikleri hep olagelmıştır. Ancak bizim açımızdan bu son derece yetersiz bir düzeydir. Birlik, dayanışma ve yardımlaşma düzeyinin ilerletilmesi; daha gelişkin, geniş kapsamlı ve kalıcı birlikteliklerin oluşturulması gerekiyor. Belirtmek gerekir ki bu konuda aşılması gereken sorunlar ve engeller vardır. Bunlara kısaca değinmek istiyoruz.

1) Kürdistan'ın dört parçası arasında siyasi alanda farklı süreçler yaşanmaktadır. Güney ve Doğu Kürdistan'da silahlı mücadele sürerken, Suriye'de kalan parçada barışçıl mücadele esas alınmaktadır. Kuzey Kürdistan'da ise silahlı mücadele dahil çeşitli mücadele biçimleri bir arada yürütülmektedir.

2) Her parça, bulunduğu devletin sınırları içinde egemen ulus devrimci-demokratik güçleriyle şu veya bu şekilde ilişkiler içinde. Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ulusal-demokratik güç-

ler buldukları ülkede Demokrasi ve Kürdistan'a Özerklik istiyorlar. Bu hedef onları iki yönlü görevlerle karşı karşıya getiriyor ve eğemen ulus devrimci-demokratik güçleriyle olan birliktelikleri önem kazanıyor.

3) Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik örgütleri Kürdistan'ın bağımsızlığını ve birleşmesini savunuyorlar. Kürdistan'ın diğer parçalarındaki (İran, Irak, Suriye) ulusal-demokratik örgütler Otonomi istiyorlar. Mücadele ve ittifak anlayışları buna göre şekillenmiştir. Bu parçalardaki ulusal-demokratik örgütler sorunlarını devlet sınırlarının dışına taşımak istemiyorlar.

4) Sömürgeci devletlerden birine karşı mücadele verilirken diğer bir sömürgeci devlet(ler)le istenilerek veya istenilmeyerek çeşitli düzeylerde ilişkiler geliştiriliyor. Bazı örgütler buna düşman güçler arasındaki çelişkilerden yararlanma taktiği diyorlar.

Bunlar ve daha başka nedenler Kürdistan düzeyinde bir birlik ve ittifakın kurulması önünde ciddi engeller oluşturmaktadır. Kuşkusuz bunda ulusal-demokratik örgütlerin izlediği politika belirleyici rol oynamaktadır. Diğer yandan düşman güçler Kürdistan ulusal-demokratik örgütlerinin ortak hedefler etrafında bir araya gelmelerini engellemek ve hatta onları birbirlerine karşı kullanmak için tüm yollara baş vuruyor. Konunun önemi bakımından kısaca bunun üzerinde durmak istiyoruz.

Dünyanın her hangi bir ülkesinde ulusal kurtuluş mücadelesinde emperyalist ve sömürgeci güçler arasındaki çelişkilerden yararlanma taktiği önemli bir rol oynarken, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde, düşman güçler (sömürgeci ve emperyalist güçler) arasındaki çelişkilerden yararlanma taktiği sınırlı bir rol oynuyor. Tarihte, Kürdistanı sömüreceleştiren devletler arasındaki ilişkilerin ana yönü, Kürdistan sorunu söz konusu olduğunda, çelişki ve çatışmalar değil, tersine birleşme ve ortak hareket etme yönünde olmuştur. Sömürgeci devletlerin bu tarihi işbirliği siyaseti, Kürt halkının tarihini belirleyen temel faktörlerden biridir. Kürdistan'ın ve Kürt halkının içinde bulunduğu bugünkü statüyü belirleyen temel nedenlerden biri yine budur. Günümüze kadar sömürgeci devletler, emperyalist ülkeler ve böl-

ge gericiliği genel olarak bu statüyü korumak ve kollamak için hep işbirliği içinde olmuşlardır.

I. ve II. Dünya Savaşları'nda dünyanın siyasal çehresi değişmişti, bunun en çok görüldüğü alanlardan biri de Ortadoğu Bölgesi idi. Ortadoğu, bölgesel olarak, bir çok yeni devletin ortaya çıkmasına yol açan önemli değişikliklere sahne oldu. Bu alanda ulusal hareketlerin başarıya ulaşması için derin boşluklar doğdu, uygun koşullar ortaya çıktı. Ancak, Ortadoğu'nun kalbi durumunda olan Kürdistan'ın statüsünde bir değişikliğe gidilmeye fırsat verilmedi. Hatta 1923'te Lozan Antlaşması ile çizilen sınırların devamında sömürgeci ve emperyalist güçler işbirliğine gittiler. Dünyanın başka alanlarında savaş içinde olan emperyalist-sömürgeci devletler Kürdistan sorununda güçbirliği içine girdiler. I. Dünya Savaşı ve özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra Ortadoğu'nun siyasal haritası yeniden çizilirken, Kürdistan'ın sömürge ve parçalanmışlık durumu uluslararası düzeyde bir kez daha onaylandı.

Bugün aşağı yukarı aynı durum devam etmektedir. Sömürgeci devletler (Türkiye, İran, Irak, Suriye) arasındaki çelişkiler yüzeysel ve geçici çelişkilerdir. Kürdistan bu ülkelerin ortak sömürgesidir. Kürdistan'ın herhangi bir parçasında bağımsızlığa yönelik bir ulusal hareket diğer ülkeler için de büyük bir tehlike oluşturacaktır. Geçmişte Sadabat Paketi, Bağdat Paketi, CENTO ve diğer bölgesel işbirlikleri ağırlıkta Kürt ulusal hareketine karşı oluşturuldu. Bugün de sömürgeci devletler Kürt hareketlerini birbirlerine karşı kullanmak istiyorlar, bu amaçla zaman zaman Kürt hareketlerini destekliyorlar da. Ancak sömürgeciler sonuçta işi nereye kadar götüreceklerini çok iyi biliyorlar. Kürt ulusal hareketi bu ilişkilerden ağır yaralar almıştır. Kürt ulusal hareketi bu durumdan ders çıkarmak ve bundan kurtulmak zorundadır.

Diğer yandan Kürdistan ulusal-demokratik güçleri açısından iradeleri dışında gelişen durumlar da vardır. Bunları da görmek gerekiyor. Kürdistan dört yanı sömürgeci devletler tarafından çevrilmiş, kuşatma altında olan bir ülkedir. Bu durum çoğu zaman zorunlu olarak sömürgeci ülkelerle şu veya bu düzeyde ilişkilerin kurulmasına neden oluyor. Güney Kürdistan'da

Saddam'ın kimyasal silahlarından kaçan milyonlarca insan İran'ın ve Türkiye'nin işgali altındaki Doğu ve Kuzey Kürdistan'a sığınmaktan başka gidecek bir yer bulamadı.

Bu durumları da göz önünde bulundurarak şunu söylemek gerekiyor: Sömürgeci ülkelerle zorunlu bazı ilişkiler doğarsa bile, bunun Kürt ulusal hareketini bağlayan, onun kişilikli ve bağımsızlıkçı politikasına gölge düşüren, diğer parçalardaki mücadeleyi engelleyen veya zarar veren ilişkilere asla dönüştürülmemesi gerekiyor. Bu, ulusal hareketin en büyük zaafı olacaktır. Hele Kürt hareketinin birbirine karşı kullanılması çok vahim bir durumdur. Kürdistan ulusal-demokratik güçleri bu alanda genel ve bağlayıcı bir politikaya sahip olmak zorundadırlar. Bu politikanın çerçevesi ve denetimi ancak Kürdistan Ulusal Konseyi gibi bir organ tarafından sağlanabilecektir.

IV) KÜRDİSTAN ULUSAL KONSEYİ

Yukarda dile getirilen zorluklara rağmen dört parçadan Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin üzerinde anlaşılabilir ortak bazı ilke ve hedeflerde belli bir düzeyde biraraya gelmeleri gerekli ve zorunludur. Tüm engel ve zorluklara rağmen bu mümkündür de. Bu birliğin biçimi önemli değildir. Önemli olan Kürt ulusunun iradesini temsil gücüne sahip bir organın yaratılmasıdır. Bugünkü aşamada KÜRDİSTAN ULUSAL KONSEYİ bu misyonu üstlenebilecek bir organ olarak düşünülebilir. Kürt ulusunun iradesini temsil edecek olan Kürdistan Ulusal Konseyi içinde ve dışta Kürt ulusunu temsil etme yetkisi ve gücüne sahip olacaktır.

Kuşkusuz, Kürdistan Ulusal Konseyi, mevcut koşullarda bir savaş örgütü olmayacaktır. Kürdistan Ulusal Konseyi; işbirliği, dayanışma, yardımlaşma, denetleme ve gerekli durumlarda bir yürütme organı olmalıdır. Kürdistan Ulusal Konseyi; Kürt tarihi, dili, edebiyatı konularında çalışmalara yol gösteren ve yönlendiren bir ulusal kurum; siyasal alanda bir danışma ve tavsiye organı olacaktır.

Bu organ Kürdistan genelinde var olan yurtsever-demokrat tüm örgütlerin, yurt dışında faaliyet yürüten etkin demokratik ve kültürel kuruluşların, tek tek Kürt aydın ve bilim adamlarının katılacağı KÜRDİSTAN ULUSAL KONGRESİ tarafından oluşturulmalıdır. Bugünkü aşamada böyle bir Kongreye ve Ulusal Konseye katılmanın şartları olarak sömürgecilğe karşı olmak, Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayın Hakkını savunmak, sömürgeci devletlerle bağlayıcı ilişkilere girmeyi reddetmek, uzun vadede ve ilkesel bir tutum olarak Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun birliğine karşı çıkmamak, örgütler arası çatışmalara ve kardeş kavgasına karşı çıkmak, örgüt içinde ve örgüt dışında temel demokratik kurallara bağlı kalmak gibi hedef ve ilkelerden yola çıkılmalıdır. Yukarda izah ettiğimiz üzere Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever örgütler bugünkü aşamada programasal olarak Kürdistan'ın bağımsızlığını ve birliğini savunmamaktadırlar. Kürdistan Ulusal Kongresi ve Kürdistan Ulusal Konseyi için "bağımsız ve birleşik Kürdistan" talebi tüm Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin ortak talebi durumunda değildir. Bu nedenle bunun yerine Kendi Kaderini Tayın Hakkı İlkesi esas alınmalıdır.

Bugünkü koşullarda Kürdistan Ulusal Konseyi için hala zemin hazır değildir. Ancak bu, bizim için her zaman uğruna fedakârlığa katlanacağımız, yoğun çaba göstereceğimiz bir görev olmalıdır. Kuzey Kürdistanlı örgütler bu konuda daha duyarlıdırlar ve onlar Bağımsız Birleşik Kürdistan" ı hedeflediklerinden ilkesel düzeyde daha rahat ve soruna daha açıktırlar. Ancak sorunun pratik yanı da vardır ve esas olan da budur. Bir şeyi istemekle onu gerçekleştirebilmek ayrı şeylerdir. Örgütümüz, Kürdistan Ulusal Kongresi'nin toplanması ve Kürdistan Ulusal Konseyi'nin oluşturulması için bugünden yarına bıkmadan ve usanmadan çaba sarfetmelidir. Bu, bizim için ve diğer radikal Kürdistan devrimci güçleri için hem yakın hem de uzak olan bir hedef olarak, siyasal alanda sürekli olarak gündemde tutulmalıdır. Diğer güçleri ikna etme ve onları Kürdistan devriminin ortak hedefleri etrafında birbirine yakınlaştırma ve kaynaştırma yönünde çabalar sürekli olmalıdır.

V) TÜRKİYE HALKLARI VE DEVRİMCİ-DEMOKRATİK GÜÇLERİYLE İTTİFAKLAR

Kürdistan devriminin ikinci düzeydeki ittifakları Türkiye, İran, Irak, Suriye halkları ve devrimci-demokratik güçleriyle olan ittifaklardır. Kürdistan devrimi ülkesel bir devrimdir ve dolayısıyla bu ülkeler halkları ve devrimci-demokratik güçleriyle ittifakları ülkeler temelindeki ittifaklardır. Kürdistan devrimi stratejik ittifaklarında mevcut devlet sınırlarını esas alan ittifakları red eder. Bu sınırlar halkımızın iradesine rağmen sömürgeciler tarafından zorla çizilen sunni sınırlardır ve halkımızın mücadelesi esas olarak bu sınırların ortadan kaldırılması, kendi ülkesinin sınırlarını belirlemesi, ülkesinde bağımsız ve özgür bir yaşama kavuşması mücadelesidir.

Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin Türkiye devrimci-demokratik güçleriyle itifakı, özgül biçimleriyle birlikte, bu temelde ve değişik düzeylerde gündeme gelecektir. Kürdistan devrimci güçlerinin Türkiye, İran, Irak ve Suriye devrimci-demokratik güçleriyle yapacağı ittifaklar başka her hangi bir ülkenin devrimci güçleriyle yapacağı ittifaklardan farklı bazı özelliklere sahiptir. Bunda, Kürdistan'ın iç sömürge bir konumda olması ve bir çok alanda bu iç içeliğin yaygın olmasından kaynaklanmaktadır. Kürt halkının tarihi, sömürgeci ülkeler halklarının tarihiyle iç içe olan bir tarihtir. Din birliği, kültürel yakınlık, ekonomik ve sosyal alanda yoğun beraberlik, Türkiye'de sayısı 6-7 milyonu bulan Kürt nüfus yoğunluğunun bulunması vb. olgular; bu beraberlik ve iç içeliğin önemli bazı alanlarıdır. Türkiye'de yaşanan ekonomik, siyasi ve toplumsal süreçler Kürdistan'ı ve Kürt halkını doğrudan etkiliyor. Sendikal alanda, çeşitli demokratik örgütlerde, ekonomik-demokratik örgütlenmede ve mücadelenin daha bir çok sahasında önemli ölçüde bir birliktellik söz konusudur. Bütün bunlar Kürdistan ulusal-demokratik güçleriyle Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin mücadele ve ittifaklarına özgünlükler kazandırmaktadır. Bu nedenle Kürdistan ulusal-demokratik güçleriyle Türkiye devrimci-demokratik güçleri arasında çeşitli dönemlere tekabül eden geçici ve taktik ittifaklar da söz konusudur.

Bununla birlikte Kürdistan devrimi ile Türkiye devrimi farklı aşamalarda ve farklı gelişme süreçlerinde olan devrimlerdir. Kürdistan'da önümüzdeki devrim aşaması ulusal-demokratik devrim aşamasıdır ve devrimin ulusal yanı acil ve önceliklidir. Kürt halkının baş çelişkisi bir an önce sömürgecilikten kurtulmaktır. Kürdistan'da ulusal hareket hızlı bir gelişme sürecindedir, devrimci bir durum yaşanmaktadır. Buna karşın Türkiye'de işçi sınıfı hareketi, emekçi kesimlerin iktidara karşı mücadelesi geri bir düzeyde seyrediyor; devrimci-demokratik güçlerin örgütlülük düzeyi ve mücadelesi oldukça geridir. Hele 12 Eylül 1980 askerifaşist diktatörlüğünün işbaşına geldiği günden bu yana ve dünyada "sosyalist" ülkelerin bir çözülme ve dağılma sürecine girmesi Türkiye'de devrimci hareketi derinden etkilemiştir. Türkiye'de devrimci hareket gerilemiş, toplumsal düzeyde marjinal bir konuma düşmüştür.

Genelde birlik/ittifaklar sorunu ince, karışık ve zor olan bir sorundur. Kürdistan ve Türkiye'de ise belirttiğimiz nedenlerden dolayı bu sorun çok daha zor ve karışıktır. Her ülkede ittifaklar politikasının somut ve pratik bir anlamı vardır. Bir ülkenin nesnel konumu, onu diğer ülkelerden ayıran özellikleri, o ülkenin birlik/ittifaklar siyasetini belirleyen olgulardır.

Kürdistan ulusal-demokratik güçleriyle Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin ittifakları, diğer bir ifadeyle Kürt ulusu ile Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkı arasındaki ittifaklar şu ilkeler üzerinde olacaktır:

1) Anti-emperyalist mücadele: Emperyalizm iki halkın ortak düşmanıdır. Anti-emperyalist mücadelede iki halkın mücadelesi çakışan noktalara sahiptir. Emperyalizm hem Türkiye halkını sömürmekte ve baskı altında tutmakta, hem Kürdistan halkının sömürgecilik boyunduruğu altında olmasında rol oynamaktadır. Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesinde ve sömürgeci statunun sürdürülmesinde emperyalizm sömürgeci devletlerle birlikte davranmış ve davranmaktadır. Bununla birlikte anti-emperyalist mücadelenin Kürt Ulusal Hareketi açısından daha farklı yönlerinin olduğunu da görmek gerekiyor. Kürdistan üzerinde sömürgeciliği uygulayan doğrudan emperyalizm değildir, dolayısıyla Kürt ulusal hareketinin emperyalizme karşı olan mücadele-

si bugünkü aşamada dolaylı bir mücadeledir. Hatta, anti-sömürgeci mücadelenin emperyalizme karşı olan yanı, duruma ve koşullara göre oldukça esnek geçebilir.

2) Sömürgecilige karşı mücadele: Kürdistan ulusal-demokratik güçleriyle Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin ortak mücadele hedeflerinden biri de sömürgeciliktir. Gerçekte Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi Türkiye halkının özgürleşmesi önündeki en büyük engellerden biridir. Bu anlamda, "başka bir halkı ezen halk özgür değildir" gerçeği, en başta Türk halkı için geçerlidir. Kürt ulusu sömürgeci boyunduruk altında olduğu sürece Türk halkı da özgür değildir. Türkiye'de demokratikleşme sürecinin önündeki en büyük engellerden biri de Kürdistan'ın sömürge olmasıdır. Türkiye'de ırkçılığın, şövenizmin, gericiliğin, militarizmin en büyük kaynaklarından biri de yine Kürdistan'ın sömürgeleştirilmiş olmasıdır. İki ülke devrimci güçlerinin doğru ittifak zemini sömürgeciligi hedefleyen birlik ve mücadele zemini dir. Kürdistan'ın sömürge olduğu gerçeği kabul edilmeden iki ülke devrimci güçleri arasında pratikte doğru bir ittifak siyasetinin sürdürülmesi zor olacaktır. Türk Solu'nun, Türkiye'de devrimci-demokratik güçlerin, Kürdistan'ın nesnel durumunu kavramaları bu nedenle son derece önem arz etmektedir.

Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik hareketi Türkiye devriminin bir parçası değil, genel olarak Kürdistan devriminin bir parçasıdır. Kürdistan devriminin hedefi Türkiye'de iktidarı almak değil, kendi ülkesinin topraklarını Türk sömürgeciliğinden kurtarmaktır. Kürdistan devrimi Türkiye'de mevcut devlet sınırlarını esas almıyor, kendi ülkesinin, Kürdistan'ın sınırlarını esas alıyor. Bunun içindir ki Kürdistan devrimi ülkesel bir devrimdir diyoruz. Kürt ulusu ülkesinde sömürgeciligi tasfiye ederek özgürlüğüne ve bağımsızlığına kavuştuğu halde Türkiye'de iktidar değişmemiş olabilir. Ancak, Kürdistan devrimci hareketinin gelişmesi ve Türk ege men sınıflarına darbe indirmesi oranında, Türkiye'de devrimci harekete de katkıda bulunacaktır. Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin sorunu bu temelde görmesi ve iki ülke devrimci güçlerinin ittifaklarına yine bu temelde hazır olmaları gerekiyor. İki ülke devrimci güçlerinin ortak mücadelesi ancak bu temelde çıkışabilir.

Ancak, bu alanda, Türk Solu'nun sosyal-şövenizm çemberini kıramadığını söylemek gerekiyor. Hala sorunu Misak-i Milli içinde gören anlayış Türk Solunda egemen olan anlayıştır. Her şeyden önce Türk Solu'nun Kürdistan devriminin ülkesel temelde bir devrim olduğunu kabul etmesi lazımdır. Anti-sömürgeci temelde ittifak Kürdistan ulusal-demokratik güçleri açısından ilkesel bir tutumdur. Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin Türkiye devrimci-demokratik güçleriyle "anti-şövenist" ilke üzerinde ittifakları da mümkündür. Ancak, Kürdistan ulusal-demokratik güçleri açısından bunun somut anlamı yine de "anti-sömürgeci" ilke temelindeki bir anlaşmadır. Önemli olan gerçeğin kendisidir. Türkiye devrimci-demokratik çevrelerinde kabul edilse de edilmese de sorunun özü kendisini bu temelde dayatmıştır.

3) Anti-Faşist Mücadele: Faşizm hem dünya düzeyinde hem Türkiye'de Kürt halkının da düşmanıdır. Faşizmin kaynağı emperyalizm-kapitalizmdir. Bu yönüyle anti-emperyalist mücadele ile anti-faşist mücadele bir çok yönden birbirine bağlı olan mücadeledir. Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesi aynı zamanda faşizme karşı bir mücadeledir. Türkiye'de siyasi alandaki her değişme doğrudan Kürt halkını da etkiliyor. 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbelerinin temel nedenlerinden biri de Kürdistan'da gelişen ulusal-demokratik hareket idi. Türkiye'de radikal bazı sol grupları da hedeflemekle birlikte her iki dönemde de askeri-faşist diktatörlüğün öncelikle ve şiddetle yöneldiği hedef Kürdistan ve Kürt halkı olmuştur. Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi uzun bir mücadeledir. Bu mücadelenin bir parçası da Türkiye'de faşizme ve her türlü gericiliğe karşı verilecek olan mücadeledir. Sınırlı düzeyde demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadele, burjuva demokrasisi için mücadele dahil, her düzeyde demokrasi mücadelesi Kürt halkının da mücadelesidir. Bu nedenle Kürdistan ulusal-demokratik hareketi uzun vadeli stratejik hedefleri uğruna mücadele ederken, Türkiye'de demokrasi mücadelesini ihmal edemez. Ancak bunun, Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin stratejik hedeflerini gölgelememesi ve bu mücadele ile uyumlu bir biçimde yürütülmesi gerekiyor. Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesini Tür-

kiye'de anti-faşist mücadeleye, demokrasi mücadelesine indirgeyen anlayışa şiddetle karşı çıkmak gerekiyor.

4) Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı İlkesi: Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin Türkiye devrimci-demokratik güçleriyle ittifak ilkelerinden biri de Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı ilkesidir. Türkiye çok uluslu ve çok sayıda milliyetlerden oluşan bir ülkedir. Bu nedenle bu ilke sadece Kürt ulusu için geçerli değildir, Türkiye'de yaşayan diğer milli azınlıklar için de geçerlidir. Ancak, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı (UKKTH) ilkesinin Kürdistan ve Kürt ulusu açısından somut anlamı, Kürt ulusunun kayıtsız şartsız ayrılma ve kendi bağımsız ulusal devletini kurma hakkıdır. UKKTH ilkesinin evrensel anlamda da somut siyasal anlamı budur zaten. Türkiye devrimci-demokratik güçleriyle birlik ve ittifaklarda UKKTH ilkesi bu anlamda anlaşılmalıdır. Bunun Kürdistan'daki ifadesi Bağımsız Kürdistan demektir. Kürdistan ulusal-demokratik güçleri Kürt halkına rağmen ve onun iradesini bağlayan hiç bir angajmana giremezler. Bu, kayıtsız şartsız ayrılma yönünde olduğu gibi, Kürt halkının Türkiye halklarıyla birlikte yaşamak istemesi halinde, birlikte yaşama yönünde de geçerlidir.

Biz, müşterek düşmana karşı, Türkiye halkları ve devrimci-demokratik güçleriyle ortak mücadeleden yanayız. Ancak, yukarıda belirtildiği üzere, bunun zemini ve ilkeleri Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakkı (UKKTH) ilkesi temelinde emperyalizme, sömürgecilığe, faşizme ve her türden gericiliğe karşı mücadeledir. İki ülke halklarının ve devrimci güçlerinin ittifak ve ortak mücadele zemini bize göre budur.

VI) ULUSLARARASI İTTİFAKLAR VE KÜRDİ- STAN DEVRİMİNİN DIŞ POLİTİKASI

Kürdistan devriminin en geniş ittifakları uluslararası düzeydeki ittifaklardır. Her ülkede devrimin iç ittifakları; o ülkenin içinde bulunduğu koşullar, devrim ve karşı-devrim güçlerinin konumu, sınıfların mevzilenmesi ve devrimin niteliği tarafından belirlenir. Ancak, uluslararası ittifaklar, devrimin iç ittifaklar

siyasetiyle birlikte, büyük ölçüde uluslararası durum tarafından belirlenir. Uluslararası düzeyde kimin temel ve kalıcı, kimin geçici ve taktik müttefik durumunda olduğu sadece o ülke halkının ve devrimci güçlerinin istem ve iradelerine bağlı değildir. Hele Kürdistan gibi uluslararası sömürge bir ülke devriminin uluslararası düzeydeki ittifakları büyük ölçüde uluslararası durum tarafından belirlenmektedir.

Özgücün ve iç dinamiklerin zayıfladığı, dış koşulların büyük önem kazandığı günümüz dünya koşullarında, bu durum çok daha açık bir biçimde kendini göstermektedir. Dört sömürgeci ülkeden her birinin Ortadoğu düzeyinde ve uluslararası alanda geniş çevrelerle, bir çok devletle ekonomik, siyasi ve askeri ilişkileri, antlaşmaları vardır. Geçmişte Irak ve Suriye'nin Sovyetler Birliği ve diğer bazı "sosyalist" ülkelerle ekonomik, askeri ve siyasi ilişkileri, antlaşmaları vardı. Bu durum "sosyalist" ülkelerin Kürt ulusal hareketine karşı olan tutumunu belirleyen nedenlerden biriydi. Türkiye ve İran'ın ise ABD, Batı Avrupa ve diğer emperyalist ülkelerle ekonomik, siyasi ve askeri ilişkileri vardır. Özellikle Türkiye, NATO'nun bir üyesi olarak, emperyalist dünya ile daha üst düzeyde ilişki ve ittifak içindedir. Gerek emperyalist ülkeler olsun, gerek "sosyalist" ülkeler olsun, büyük devletler ve uluslararası büyük güçler, genel olarak Ortadoğu'nun ve özel olarak Kürdistan'ın statukosununun değişmesinden yana değillerdi ve bugün de değiller. Kürdistan'ın statukosunu belirleyen sömürgeci devletlerle birlikte onlardı. Kürdistan'ın statukosununun değişmesi uluslararası düzeyde bu güçlerin işine gelmiyordu. Ortadoğu'nun kalbi durumunda olan Kürdistan emperyalizmin hayati çıkar alanlarından biridir. Sosyalist ülkeler ise en azından bu statukoyu zımnen de olsa kabullemişlerdi. Bugün, dünyada güçler dengesi ve uluslararası ilişkilerin yönü değişmiş olmasına rağmen, Kürdistan'ın içinde bulunduğu konumun değişmesinden, kimse yana değildir. Kürdistan'ın konumu, geçmişte ve bugün, Kürdistan devriminin uluslararası ilişki ve ittifaklarını belirleyen temel nedenlerden biridir. Bu anlamda Kürtler bir bakıma kendi coğrafyalarının kurbanı olmuşlardır. Bugün de, Kürdistan devriminin uluslara-

rası düzeydeki yandaş ve karşıt güçleri, ilişki ve ittifakları bu nesnel duruma göre belirlenmektedir.

Geçen dönemde Kürdistan devriminin uluslararası düzeydeki müttefikleri ve politikası tesbit edilirken, örgütümüz KUK da dahil, Kürdistan ulusal-demokratik güçleri, teorik ve soyut bir zeminden hareket ediyorlardı. Bu da özellikle "sosyalist" ülkeler hakkındaki subjektif değerlendirmelerden kaynaklanmaktaydı. Dünya devrimci hareketinin üçlü bileşeni olarak kabul edilen "sosyalist sistem" (veya sosyalist ülkeler), ulusal kurtuluş hareketleri ve emperyalist-kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketi Kürdistan devriminin uluslararası düzeydeki temel müttefikleri olarak görülüyordu. Üçlü bileşen, enternasyonalist dayanışma, Kürdistan devriminde, en az iç dinamikler ve öz güç kadar önemli kabul ediliyordu. Hatta bazı siyasi çevrelerce neredeyse belirleyici olarak kabul ediliyordu. Bütün bu tesbitlerin teorik olmaktan öteye bir anlamı yoktu ve olmadı. Dünyanın gerçeklikleri Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin düşündüklerinden farklı bir düzeyde seyrediyordu. Bu nedenle, geçen dönemde dünya durumu, uluslararası ilişkiler ve Kürdistan devriminin dünyadaki yeri konusundaki tesbitler, Kürdistan gerçeklikleriyle uyum halinde değildi. Sovyetler Birliği ve diğer "sosyalist" ülkelerin çözülmesi ve reel sosyalizmin çöküşü, bu alanda Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin de daha gerçekçi olmalarını sağlayan bir sürece yol açmıştır.

Bugünkü durumda, dünya devrimci hareketinin üçlü bileşeni, hayat içinde geçerli bir enternasyonalist dayanışma (!) vb. olmadığına göre, Kürdistan devriminin uluslararası düzeydeki ilişki ve ittifakları nasıl olmalıdır? Bugün artık çok daha çıplak gerçeklerle karşı karşıyayız. Öncelikle ülke olarak Kürdistan'ın dünyadaki yeri nedir? Kürdistan devriminin uluslararası alandaki konumu ne olacaktır? Bu ve benzer soruların cevaplandırılması gerekiyor. Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin bu konuda son derece gerçekçi olmaları gerekiyor. Bununla birlikte, Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin değişen durumlara göre esnek, uluslararası durumu nesnel olarak kabul eden, Kürdistan devriminde kimin çıkarlarının olduğunu ve kimin zarar göreceğini iyi hesaplayan, bu temelde dost ve düşman siyasetini bera-

klaştıran bir dış politika izlemeleri gerekiyor. Mevcut dünya koşullarında, Kürdistan devriminin ittifaklarında ve dış politika-sında genelde işçi sınıfına ve dünya halklarına zarar vermemek koşuluyla, Kürt halkının kurtuluşunu isteyen, yardım ve katkısı olan her gücün, Kürdistan devriminde müttefik olarak kabul edilmesi gerekir. Bu bağlamda dünyada sosyalist ve devrimci-demokratik parti, örgüt ve gruplar, ulusal kurtuluş hareketleri, anti-emperyalist ve anti-sömürgeci hareketler, tek tek ülkelerde işçi sınıfı hareketi ve örgütleri, dünya ilerici-demokratik kamuoyu, barış ve çevre hareketleri, insan hak ve özgürlüklerinden yana olan kurum ve kuruluşlar, Kürt halkının dostu olan kurum, çevre ve kişiler; Türkiye, İran, Irak ve Suriye devrimci-demokratik hareketleri, Ortadoğu'nun anti-emperyalist ve bölge gericiğine karşı olan güçleri vb. Kürdistan devriminin dünyada ittifak kura-cağı güçlerdir.

Kürdistan devriminin Ortadoğu düzeyindeki ittifakları ise çok daha hayati bir öneme sahiptir. Kürdistan devriminin Orta-doğu halkları ve devrimci güçleriyle ittifakları emperyalizme, sö-mürgeciliğe, bölge gericiğine karşı halkların kurtuluşu ve bağımsızlığı temelinde olmalıdır. Ortadoğu statukusunun değiş-mesi ve bu bağlamda Kürdistan'ın bağımsızlığı ve birliği esas alınmalıdır. Bunun yanında, Kürdistan devriminde yararı ol-mayan, ancak, Türkiye ve diğer sömürgeci ülkeler ile derin çeliş-kileri olan bazı ülkeler de vardır. Bu ülkelerle de Kürdistan devrimini bağlayıcı olmaması, devrimin kişilikli ve bağımsızlıkçı politikasına gölge düşürmemesi ve başka halkların devrimci mü-cadelelerine zarar vermemesi koşuluyla taktik ilişkiler geliştirile-bilir. Bu temelde dünyada bağımsız ve bağlantısız demokratik bazı ülkelerle de ilişkiler kurulabilir ve onların da Kürt halkının ulusal mücadelesine destekleri sağlanabilir. Belirtmek gerekir ki bu güçlerle ilişkiler değişen dünya koşullarına, bölgenin duru-muna ve Kürdistan devriminin gelişme süreçlerine bağlı olarak değişir. Kürdistan'da, dört sömürgeci ülkede, Ortadoğu'da ve dünyada her yeni duruma göre Kürdistan devriminin ittifakları-nın ilgili güçlerle yeniden değerlendirilmesi gerekecektir. Bu ne-denle Kürdistan devriminin uluslararası ittifaklarını kısa ve uzun vadeli, taktik ve stratejik ittifaklar olarak ikiye ayırmak ge-

rekıyor. Her durumda Kürdistan devriminin dış ittifaklarını belirleyen nesnel koşullar olacaktır ve bu nedenle Kürdistan devriminin uluslararası mütefikleri mutlaklaştırılmaz.

Kürdistan devriminin uluslararası ittifakları emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme, gericiliğe ve haksız savaflara karşı olan ittifaklardır. İttifaklar, karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma, dostluk ve işbirliği, iç işlerine karışmama temeline dayanır. Dünyada barışın korunması, devrimci güçlerin birliğinin sağlanması ve devrimci sürecin derinleştirilmesi, çevre sorunlarına karşı mücadele, tüm ülkelerde insan hak ve özgürlüklerinin geliştirilmesi ve korunması, ulusal kurtuluş hareketlerinin aktif olarak desteklenmesi vb. Kürdistan devriminin uluslararası düzeydeki amaç ve hedefleridir. Kürdistan devrimci güçleri bu ortak amaç ve hedefler uğruna uluslararası düzeyde ilişki ve ittifak bağlarını geliştirmeye önem vereceklerdir. Dünyada devrimci ve demokratik güçler, ulusal kurtuluş hareketleri Kürdistan devriminin öncelikli mütefikleridir. Ancak, tüm dünyada devrimci hareket dağınmış ve ortak bir merkezden yoksundur ve ulusal kurtuluş hareketleri ise uluslararası düzeyde dayanışmadan mahrumdurlar.

Kürdistan devriminin uluslararası politikası Kürt halkının ulusal çıkarlarını esas alan, kişilikli, bağımsızlıkçı ve bağlantısız bir politika olacaktır. Örgütümüz, başından beri bu politikayı esas almıştır. Bugün ve gelecekte temel alacağı politika yine bağımsız ve kişilikli bir politika olacaktır. Ayrıca, Kürdistan'ın ülke olarak dünyadaki yeri ve Kürdistan devriminin Ortadoğu'da ve dünyadaki konumu, uluslararası düzeyde bağımsız ve kişilikli bir politikanın sürdürülmesini zorunlu kılmaktadır. Kürdistan ulusal-demokratik güçleri bölgede olsun, uluslararası alanda olsun, hiç bir ülke veya güçle devrimi bağlayıcı ve devrimin bağımsızlıkçı politikasına zarar veren ilişkilere girmemelidirler.

Kuşkusuz her türlü ittifak karşılıklı çıkar ilişkileri üzerine kurulur. Ancak, bu ilişkilerin, tarafları bağlayıcı ve eşitsiz temelde olmaması ve ilkesel olarak dünya devrimci güçlerine, diğer halklara zarar verici bir zeminde olmaması lazımdır. Kürdistan devrimci güçlerinin hareket noktası ve Kürdistan devriminin bağımsızlıkçı politikasının temeli de bu olmalıdır.

KÜRDİSTAN'DA MÜCADELE BİÇİMİ

Kürdistan, sömürgeci güçler tarafından zor yoluyla parçalanarak sömürgeleştirilmiş, Kürt ulusu iradesi dışında zor kullanılarak bölünmüş bir durumdadır. Bugünkü durumun temelinde sömürgeci ve emperyalist güçlerin zoru yatmaktadır. Bugün de, halkımızın kurtuluşu ve özgürlüğü önünde, demokratik ve barışçıl bir yol bırakılmamıştır. Kürt halkı ulusal-demokratik haklarına kavuşmak, özgürlüğü ve bağımsızlığını elde edebilmek için, bugüne kadar sürekli olarak zor yoluna başvurmak, silahlı direnmeyle karşılık vermek zorunda bırakılmıştır. Kürt halkı geçmişte bir çok sefer barışçıl çözüm yönünde istek ve iradesini ortaya koymuş, ancak sömürgeciler ve onların destekleyicileri olan emperyalistler ona karşı hep siyasal zor kullanarak, şiddetle ve kanlı katliamlarla karşılık vermişlerdir. Güney Kürdistan'da Otonomi gibi sınırlı bir talep uğruna bile halkımız kırk (40) yılı aşkın bir silahlı mücadele vermek zorunda kalmıştır/bırakılmıştır. Keza Doğu Kürdistan'da da aynı durum bugün de devam etmektedir. Türkiye'de ise "Kürdüm" demek bile bugüne kadar ağır cezaları gerektiriyordu. Türkiye'de hala en basit ve en masum ulusal hak istemi dahi sömürgeci devletin millitarist-faşist güçleri tarafından zor ve şiddetle bastırılmaktadır. Bu, Kürt halkının karşı karşıya bulunduğu çıplak bir gerçekliktir.

İşte Kürt halkının sömürgeciliğe karşı mücadele yolunu belirleyen de bu gerçekliktir. Gerçekte silahlı mücadele Kürt halkının tercihi değil, ona dayatılan bir yol olmuştur. Yüzyıllık bir müca-

dele içinde olan Kürt halkı kan, ölüm ve göz yaşu demek olan silahlı mücadelenin ne anlama geldiğini dünyada en iyi bilen halklardan biridir. Bu bilinçte olan Kürt halkı gerçekte savaştan yana değildir, ama savaşmak zorunda bırakılmıştır, savaşmak zorundadır. Dünyanın her yerinde ezilen halkları ve sınıfları haklarını ve özgürlüklerini sağlamada zor yoluna iten sömürgeci güçlerdir, eğemen sınıflardır. İlk olarak şiddete başvuranlar da yine onlardır. Eğemen güçlerin zor ve şiddeti ezilen halkların ve sınıfların devrimci şiddetini doğurmuştur. Bunun en iyi örneği Kürdistan ve Kürt halkının yaşadığı tarihi gerçektir.

Bugün de Kürdistan'ın bağımsızlığı ve Kürt ulusunun kurtuluşu için silahlı mücadele gerektiğinde başvurulması gereken meşru ve zorunlu bir yoldur. Bu, zorunluluktan kaynaklanan bir yoldur. Ancak, bu, silahlı mücadelenin her zaman ve her koşul altında başvurulması gereken temel mücadele biçimi olduğu ve Kürt halkının silahlı mücadele dışında başka mücadele biçimlerine yönelmemesi gerektiği anlamına gelmiyor. Biz, her zaman ve her koşul altında silahlı mücadeleyi fetişleştiren görüşlere de, gerekli ve zorunlu olduğu halde silahlı mücadeleyi rededen görüşlere de karşıyız. Bir ülkede ve elbette Kürdistan'da mücadelenin biçimini belirleyen ülkenin içinde bulunduğu koşullardır, düşmanın tutumudur. Eğer bir ülkede tarihi, milli ve toplumsal gelişmenin yolu eğemen güçler tarafından siyasal zor yoluyla kapatılmışsa, bu yolu yine siyasal zor kullanarak açmak, meşru ve zorunlu bir yoldur, bir haktır. Tarihte ve bugün büyük sorunları çözen ancak son tablilde yine büyük siyasal güçlerdir. Kürt halkının da siyasal güç olarak kendini ortaya koyması örgütlü bir güç olmasına ve düşmanın ülkesindeki varlığını ancak karşıt bir güçle tasfiye etmesine bağlıdır. Bu nedenle bugünkü koşullar değişmedikçe, yani barışçıl ve demokratik çözümler için tarihi bir fırsat doğmadıkça, Kürt halkı silahlı mücadeleyi sürdürmek, ona başvurmak zorundadır. Bu bir gereklilik ve zorunluluk olduğu kadar, Kürt halkının haklı ve meşru bir haktır da. Bununla birlikte Kürt halkı silahlı-silahsız, barışçıl-barışçıl olmayan, legal, yarı-legal ve illegal, demokratik ve siyasal mücadele yollarının Kürdistan'da olanaklı olan tüm biçimlerini kullanacak; bunun yol, yöntem ve araçlarını bir arada deneyecektir.

Dönemlere ve koşullara göre bunlardan biri esas, diğerleri tali bir duruma gelebilir. Silahlı mücadele, siyasal mücadelenin yoğunlaşmış en üst düzeydeki biçimidir. Kürdistan'da silahlı mücadelede kır ve kent gerilla mücadelesi, yıpratma ve saldırı, savunma ve direnme, halk savaşı ve ileriki aşamalarda düzenli ordu savaşı olmak üzere, silahlı mücadelenin ülkemizde olanaklı ve geçerli olan tüm biçim ve düzeyleri denenecektir. Silahlı mücadele konusunda başka ülkelerin deneyleri bizim için ancak ders çıkarılması gereken birer örnektirler, onları olduğu gibi kopya edemeyiz. Kendi ulusal tarihimiz silahlı mücadele konusunda da yeterli bir birikime sahiptir. Bugün bile Güney Kürdistan ve Doğu Kürdistan zengin deneyimlere sahiptirler. Doğru ve yanlışlarıyla, Kuzey Kürdistan'da 1984 ortalarından beri PKK tarafından sürdürülen gerilla mücadelesi de yararlanılması gereken zengin bir deneydir. Bugüne kadar Kürdistan'da gerilla mücadelesi, düzenli orduya yakın düzeyde sürdürülen Peşmerge Ordu-su savaşı, yıpratma ve saldırı, korunma ve savunma savaşı vb. çok sayıda mücadele biçim ve taktikleri denenmiş; bunun için ülkemiz koşullarına denk düşen mücadelenin yol, yöntem ve araçları kullanılmıştır.

Kürt ulusal hareketinin tarihi bir de askeri yönden araştırılmalıdır. Ulusal tarihimizin askeri yönden başarı ve başarısızlıklarının araştırılarak, günümüz mücadelesi için bundan dersler çıkarılması, önemli görevlerimizden biridir. Kürdistan'ın ekonomik, siyasi ve toplumsal koşulları, bölgede ve dünyadaki yerine denk düşen mücadele biçim ve araçlarının doğru tesbiti, silahlı mücadelenin başarısı için gerekli olan koşullardan biridir. Mücadele biçimi ile mücadele araçlarının birbirine uygunluk içinde olmaları zorunludur. Diğer bir çok alanda olduğu gibi, Kürdistan devriminin silahlı mücadele sanatı ve tekniğinin de yenilenmesi gerekiyor. Yaşadığımız teknoloji çağında düşmanın üstün teknolojik donanımına karşı klasik mücadele biçimi ve araçlarıyla savaşmak mümkün değildir. Kadrolaşma dediğimiz olay her alanda geçerlidir, bu alanı da kapsamaktadır. Silahlı mücadele yürütülecek olan bir örgütün her alanda olduğu gibi askeri sanat ve tekniklerde de yenilenmesi ve kadro yaratması ge-

rekir. Bu konuda yeni olanaklar, yeni alanlar yaratılmalıdır.

Türkiye'de, güncel görevler bağlamında, Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin yerine getirmeleri gereken görevler de vardır, bu görevler ihmal edilemez. Güncel ve acil görevlerini yerine getirmeyen bir siyasal örgüt, uzun vadeli hedeflerini de gerçekleştiremez. Kürdistan devriminin stratejik hedeflerine hizmet temelinde Türkiye'de legal ve demokratik olanaklardan, basın-yayın imkânlarından, parlamentodan, mahalli seçimlerden ve mahalli idarelerden yararlanmak; legal ve demokratik düzeyde ulusal hareketi kitlesel bir konuma getirerek sömürgeci devletin koyduğu katı yasaklar çemberini kırmak; Kürdistan devriminin legal ve demokratik alandaki bir Ulusal Platformunu yaratmak gerekiyor. Silahlı mücadele ile legal ve demokratik düzeydeki olanaklı olan en geniş mücadele biçimlerini birleştirmek, uyumlu hale getirmek lazımdır. En basit ulusal-kültürel haklar dahil, kazanılacak hiç bir hak küçümsenemez, red edilemez. Bunlar, Kürdistan devriminin gelişme süreçlerinde birer kazanımdır ve nihai olarak ülkenin bağımsızlığına ve birliğine hizmet etmesi temelinde yararlanılması ve geliştirilmesi gereken kazanımlardır. Diğer yandan Türkiye'de yaşayan 6-7 milyon Kürt nüfusu içinde, Kürt öğrenci ve aydınları arasında siyasal çalışma yapmak, metropol alandaki çalışmaya geçmişten daha fazla önem vermek zorundayız.

Türkiye'de demokrasi mücadelesi Kürt halkını da yakından ilgilendiren bir mücadeledir. Kürt halkı demokrasi mücadelesinin dışında kalamaz. Sendikalarda, okullarda, çeşitli meslek kuruluşlarında, demokratik kitle örgütlerinde ve daha bir çok alanda Türkler ve Kürtler ortak örgütlenmeler içinde yer alıyorlar. Bunu iyi değerlendirmemiz lazımdır. Türkiye halklarıyla birlikte sömürgeciliğe, faşizme, şövenizme, gericiliğe karşı ortak platformlarda mücadele etmenin zeminlerini yaratmak önemli görevlerimizden biridir. Kürt halkı ile diğer halklar arasında kalın duvarlar öremeyiz. Halklarımız arasında güven ortamını yaratmanın, sömürgeci güçlerin bir "Türk-Kürt" çatışmasını amaçlayan planlarını bozmanın, Türk halkının desteğini kazan-

manın yolu çeşitli alanlarda mücadele birliktelliklerini, ortak mücadele zeminlerini yaratmaktan geçiyor.

Diplomatik alandaki mücadele dünyada giderek önem kazanmaktadır. Kürt sorununu dünya kamuoyuna anlatmak, Kürt halkının mücadelesine uluslararası alanda destek ve dayanışma sağlamak, ülke içindeki mücadele kadar önemlidir. Dünyanın küçüldüğü, dış etkenlerin neredeyse belirleyici bir konuma geldiği bugünkü koşullarda, uluslararası destek ve dayanışma çok büyük bir önem kazanmıştır. Kürt ulusal hareketi bir çok iç ve dış nedenden dolayı bugüne kadar uluslararası düzeyde yeterince destek ve dayanışma görememiştir. Ancak son yıllarda Kürt sorunu uluslararası alanda giderek güncellik kazanmaktadır. Bu, Kürt ulusal hareketi açısından son dönemde ortaya çıkan önemli bir gelişmedir. Bunu geliştirmek ve bundan her yönüyle yararlanmak gerekiyor. Kürt politik örgütlerinin zaaf ve eksikliklerinden biri de bugüne kadar bu olanaktan yeterince yararlanamamalarıdır. Bu eksikliğin giderilmesi, uluslararası alanda etkin bir diplomatik mücadelenin yürütülmesi gerekiyor. Mücadele çok yönlüdür. Bloklaşmanın ve soğuk savaşın sona erdiği, barış ve yumuşama sürecinin derinleştiği, uluslararası düzeyde insan hak ve özgürlükleri mücadelesinin etkinlik kazandığı günümüz dünya koşullarında uluslararası destek ve dayanışmanın sağlanması için olanaklar da artmıştır.

***

KÜRDİSTAN DEVRİMCİ HAREKETİNİN DURUMU. SİYASAL VE ÖRGÜTSEL BİR- LİK SORUNU

SORUNLARIMIZI DOĞRU KAVRAYALIM

Kongre ve Konferanslar siyasi örgütlerin tarihinde önemli ve özel bir yer tutar. Böylesi önemli toplantılarda örgüt içi sorunlar ile örgütsel çalışmalar değerlendirilir, yeni döneme ilişkin perspektifler çizilir ve yeni kararlar alınır. Bunun yanı sıra dünyada, bölgede ve ülkede meydana gelen gelişme ve değişmeler ve bunların getirdiği yeni sorunlar ele alınır, yeni dönemin çalışma plan ve politikaları tespit edilir. Bu, doğal olarak hareketimiz için de geçerlidir.

Bu nedenle KUK IV. Kongresi, sadece KUK örgütünün sorunlarının tartışıldığı bir Kongre değil, bununla birlikte, esas olarak Kürdistan devriminin sorunlarının tartışıldığı bir Kongredir.

Yaşadığımız süreçte Kürdistan devrimci hareketinin ve onun bir parçası olan hareketimizin önemli ve ağır sorunları vardır. Bu gayet doğaldır ve elbete bu sorunlar Kongremizin gündemini yoğun bir biçimde teşkil edeceklerdir. Ancak burada önemli olan, güncel bazı tartışma ve problemlerin, Kürdistan devrimci hareketinin ve örgütümüzün temel sorunlarının tartışılmasını ve onların çözümünü engellememesidir. Bu nedenle de, sorunlarımızı önem derecesine göre sıralyarak, onları belli bir program çerçevesinde ele alıp çözmeye çalışmalıyız.

Böyle bir anlayıştan hareketle, sorunlarımızı birbirinden ayırmamak koşuluyla, onları iki bölümde ele alabiliriz:

1) Hareketimizde meydana gelen değişme, gelişme ve iç sorunlarımız.

2) Dünyada, bölgede ve Kürdistan'da meydana gelen değişme, gelişme ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yeni durum ve yeni sorunlar.

Böyle bir yöntem izlemeden, ne hareketimizin özgül iç sorunlarını doğru bir şekilde tespit edip çözebiliriz, ne Kürdistan devriminin sorunlarını tartışabiliriz, ne de Kürdistan devrimci hareketinin bize yüklediği görev ve sorumluluklarımızı yerine getirebiliriz. Yöntem olarak da olguları, değişme, gelişme ve sorunları için de buldukları ortam ve koşullarla birlikte ele alarak değerlendirmeliyiz. Çözüm yollarını da bu temelde aramalıyız. Bu anlayışla sorunlara yaklaşmadığımız müddetçe, ne onları doğru bir şekilde tablil edebiliriz, ne de sorunların ve hastalıkların gerçek nedenlerini bulabiliriz. Böyle olunca da doğal olarak var olan sorunları ve hastalıkları ortadan kaldıramayız.

KÜRDİSTAN DEVRİMCİ HAREKETİNİN DURUMU

Yaşadığımız süreçte Kurdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin bir yandan olumlu gelişme ve değişmeler içinde olduğunu, diğer yandan ağır sorunlarla karşı karşıya kaldığını görüyoruz. Kürdistan yurtsever-devrimci hareketi; olumluluklarla, hareketin önünü tıkayan yeni sıkıntıların, yeni problemlerin iç içe yaşadığı bir süreçten geçiyor.

Kuzey Kürdistan'da yeni ve olağanüstü bir dönem yaşanmaktadır. Sömürgecilerin insanlık dışı tüm baskı, zulüm ve zorbalıklarına rağmen, Halkımızın Ulusal Kurtuluş Mücadelesi gün geçtikçe gelişerek boyutlanmaktadır. Her türlü engele rağmen halkımızın mücadelesi bölgesel sınırları aşarak uluslararası bir düzey kazanmaktadır. Kürt halkı hiç bir dönem de bu günkü gibi ayağa kalkmamış ve birlikte hareket etmemiştir. Halkımız arasındaki ulusal uyanış gün be gün derinleşerek gelişmektedir. Halkımız ile düşman arasındaki sınır her geçen gün biraz daha belirginleşerek kalınlaşmaktadır. Kürt halkı her zamandan daha çok kendi ulusal kimliğine sahip çıkmaktadır. Düşmanın her geçen gün artan zulüm, zorbalık ve saldırılarına karşı halkımız kadını-erkeği, genci-ihiyarı ve çoğuıyla sömürgecilere karşı büyük bir azimle direnmektedir. Halkımız mücadelecı ve millıtan

evlâtlarına sahip çıkmakta ve düşmanın bu insanlık dışı saldırılarına karşı boyun eğmemektedir.

Bu durum, sömürgecileri ve onların yandaşlarını büyük bir telaşa düşürmektedir. Bundan dolayıdır ki gün geçtikçe düşman biraz daha azgınlaşarak halkımız üzerine saldırılarını yoğunlaştırmaktadır. Düşman, kirli sömürgeci yaşamını sürdürebilmek ve Kürt halkının haklı mücadelesini bastırmak için yeni fermanlar ve "olağanüstü kanunlar" çıkarmaktadır. Ancak, çıkardığı bu kanunlara göre dahi hareket etmeyerek, insanlarımızı mahkemesiz, sorgusuz sualsiz dağ başlarında, köy meydanlarında, cadde ortalarında katletmektedir. Bununla da yetinmeyerek, halkımız arasına ektiği nifak ve çelişkileri derinleştirerek, onu değişik yol ve yöntemlerle birbirine düşürmeye çalışmaktadır. Köy Korucuları uygulamasıyla Kürt halkı arasında ihanet ruhunu yaygınlaştırmaya çalışmaktadır.

Kürdistan'da stratejik öneme sahip bir çok köy ve alan boşaltılmış bulunuyor. Halkımız zorla yerlerinden sürülerek metropol kentlere göçe zorlanıyor. Sömürgeci Türk devleti Kürdistan'ın stratejik yerleşim birimlerini boşaltarak bu alanları askeri bölgeler haline getirmeye çalışıyor. Böylece bir yandan stratejik öneme sahip bazı bölgeleri Kürtlerden temizlemek, diğer yandan oluşturulmak istenilen askeri tampon bölgelerle Kürdistan'ın parçaları arasındaki ilişki ve bağlantıları kesmeye çalışıyor. Türk devleti bu çirkef planlarını hayata geçirmek için de çağ dışı ve yüz kızartıcı terör ve baskı metotlarını kullanıyor.

Ancak, tüm çabalarına rağmen düşman boşuna ümitlenmektedir. Hiç bir güç bu tür yöntemlerle halkımızın gelişen Ulusal Kurtuluş Mücadelesini durduramaz.

Diğer yandan Kuzey Kurdistan devrimci hareketinin ağır sorunları vardır. Siyasal/örgütsel önderlik sorunu bu sorunların başında gelmektedir. Bu sorun, Kürt ulusal hareketinin bugüne kadar istenilen düzeyde çözemediği sorunlardan biridir. Bu güne kadar verilen ulusal direniş hareketlerinin başarıya ulaşmamasının temel nedenlerinde biri de yine bu sorunun esası bir biçimde çözümlenememesidir. Kürdistan ulusal mücadele tarihine göz attığımızda bu güne kadarki ulusal hareketlerin ülkemizin koşullarına ve çağın gereklerine cevap verebilen yeterli ve geli-

şkin bir ulusal kurtuluşçu siyasi ve örgütsel önderlikten yoksun olduklarını görüyoruz.

Bu günkü durumda ise Kuzey Kürdistan devrimci hareketinin her zamandan daha fazla modern, millitan ve güçlü bir siyasi ve örgütsel önderliğe gereksinimi vardır. Kürdistan ulusal-demokratik hareketi çok çetin ve özel bir dönemden geçmektedir. O, siyasi ve örgütsel önderlik konusunda bugünkü sürece cevap veremiyor. Var olan siyasi örgütler hala siyasi ve örgütsel sorunlarını esaslı bir biçimde çözememişlerdir; Kürt halkına yeterince güven verememişlerdir. Bugün için hiç bir örgüt bu durumuyla ve mevcut "örgütsel" düzeyi ile tek başına Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine önderlik edebilecek durumda değildir.

Bundan dolayı son derece önemli bir sorun olan siyasi ve örgütsel önderlik sorunu üzerinde hasasiyetle ve ciddi bir şekilde durmamız lazımdır. Bunun için de öncelikle halkımızın ulusal mücadele tarihine bakmamız ve ondan günümüz için gerekli olan dersleri çıkarmamız gerekiyor. Açıktır ki "ne kadar geriye bakabilirsek, o kadar ileriye görebiliriz." Bir çok sorunun cevabını ve problemlerin çözüm yolunu geçmişin objektif olarak değerlendirilmesinde bulabiliriz.

Ancak bu güne kadar böylesi önemli bir sorunun gereklerini gerçek anlamda ve geniş bir şekilde yerine getirdiğimizi söyleyemeyiz. Geç de olsa, bu gerçeği kabul edip, bu önemli görevi de yerine getirmek zorundayız. Bu konuda her yurtsever- devrimci örgüte, siyasi kadro ve aydına önemli görevler düşmektedir.

EKSİKLİKLERİMİZİ GÖRMEKTEN KORKMAMALIYIZ

Devrimciler ve devrimci örgütler gerçekçi olmak zorundadırlar. Devrimci bir örgüt başarılarını gördüğü kadar, başarısızlıklarını da görür; hata, zaaf ve yanlışlarını cesaretle kabul eder. Bir siyasi örgütün hata ve yanlışları karşısındaki tutumu, o örgütün ciddi olup olmadığının, halkına karşı görev ve sorumlulu-

ğunu gerçekten yerine getirip getirmediğinin ölçütlerinden biridir.

Her şeyden önce gerçekliğimiz ne ise onu olduğu gibi kabul etmeliyiz. Kendimizi, kendimiz gibi görmeliyiz. Ne kendimizi küçük, ne de büyük görmeliyiz. Hata ve eksikliklerimizden korkmamalıyız, onları saklamamalıyız. Doğru ve yanlışlarıyla geçmişimize eleştirel bir yaklaşımla sahip çıkmalıyız ve ondan gerekli dersleri çıkarmalıyız. Sorunların üzerine cesaretle gidip onları radikal bir biçimde çözmeye çalışmalıyız. Somut koşullara göre gerekli değişikliklere yatkın olmalıyız, sürece ters düşüp engel olmamak için kendimizi yenilemek zorundayız.

Örgüt, önüne koyduğu belli amaç ve hedeflere ulaşmak için bir araçtır. Siyasi örgütler belli bir zaman ve mekânda çok değerli çalışmalar yapabilir ve tespit edilen hedeflere doğru büyük adımlarla ilerleyebilirler. Ancak, bazen de değişen koşullara bağlı olarak sürecin gerisinde kalarak görev ve sorumluluklarını gerektiği gibi yerine getiremez duruma düşebilirler. Böylesi durumlarda söz konusu örgüt ve siyasi gruplar kendilerini yenilemek ve sürecin gereklerini yerine getirmek zorundadırlar. Bunu yapmadıkları/yapamadıkları takdirde, devrimci hareketi ilerletip geliştireceklerine, ona ayak bağı bile olabilirler.

Eğer gerçekten biz de bugüne kadar yukarda belirtilen genel doğruları örgütsel yaşamımızda hayata geçirmiş olsaydık; hata, eksiklik ve yanlışlarımızı objektif olarak görebilsaydık, bunların sebeplerini doğru bir şekilde tespit edip ortadan kaldırmak için pratikte ciddi bir çaba içerisine girseydik; hiç kuşkusuz hareketimiz bu gün içinde bulunduğu durumdan daha olumlu ve ileri bir düzeyde olacaktı. Ve kuşkusuz bu durum sadece bizim için değil, aynı zamanda diğer tüm Kürt örgütleri için de geçerlidir.

Bu görevimizi yerine getirmeden; yani eksiklik, zaaf ve hatalarımızı görmeden, onları açık yöreklilikle kabul etmeden ve onların sebeplerini bulup ortadan kaldırmak için ciddi ve doğru bir şekilde çaba sarf etmeden; ilerlemek ve amaçlanan hedeflere ulaşmak, mümkün değildir. Eksikliklerin doğru bir şekilde görülüp kabul edilmesi, onları ortadan kaldırmanın da ilk koşulu ve başlangıcıdır. Ama, sorun bununla da bitmiyor. Sorunun diğer önemli bir yanı da, objektif ve doğru bir şekilde tespit edilen ha-

ta ve eksikliklerin giderilmesi için gerekli olan çaba ve çalışmaların hayata geçirilmesidir. Öncelikle hastalık doğru bir şekilde teşhis edilmelidir. Teşhis edilen hastalığın tedavisi için ise uygun bir reçete uygulanmalıdır. Tedavinin iyi gidip gitmediğini tespit edebilmek için de uygulanan tedavi üzerinde doğru ve daimi bir kontrolün uygulanması gerekir.

Kürdistan yurtsever- devrimci hareketinin ve özel olarak hareketimizin geçmişini bilimsel ve objektif olarak gözden geçirmemiz ve ondan gerekli dersler çıkarmamız lazımdır. Bu da, olayları meydana geldikleri zaman ve mekân ile etrafındaki olgularla birlikte ele almayı zorunlu kılıyor. Bu yapılmadan, ne bu günkü gerçek durumumuzu ortaya koymuş oluruz ve ne de önümüzde duran ve hayati önemdeki sorunlarımızı çözerek gelecek çalışma ve mücadelede üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımızı yerine getirebiliriz. Bir örgüt geçmişine eleştirel bir yaklaşımla sahip çıkmazsa ve ondan gerekli dersler çıkarmazsa, gelecekte de başarılı olamaz ve halkına kalıcı bir güven veremez. Halkına güven vermeyen bir örgüt ise, o halka gerçek anlamda önderlik de edemez.

Halkların geçmiş mücadele deneyimleri, gelecek çalışma ve mücadeleleri için paha biçilmez değerlerdir. Kürt halkının da bu güne kadar sömürgeciliğe karşı verdiği mücadele büyük bir deney ve tecrübe birikimine sahiptir. Halkımızın geçmiş mücadelesi bugünkü çalışmanın ve bugünkü mücadelenin yolunu aydınlatan önemli bir deneydir.

Bu bağlamda öncelikle hareketimizin geçmişini objektif bir biçimde tahlil etmemiz gerekiyor. Bunu yaparken de, örgütümüzün içinden geçtiği dönemleri ve o dönemlerin özgüllüklerini göz önünde bulundurmak zorundayız. Bu, sadece hareketimiz için değil, genel olarak Kürdistan devrimci hareketi için de büyük yararlar getirecektir. Hareketimiz, Kürdistan yurtsever- devrimci hareketinin bir parçasıdır. Kürdistan'lı diğer devrimci-yurtsever örgütler de böyle bir görev ve sorumlulukla karşı karşıyadırlar.

KÜRDİSTAN ULUSAL DEMOKRATİK HALK DEVİRİMİNDE SİYASİ VE ÖRGÜTSEL ÖNDER- LİK SORUNU

Siyasal ve örgütsel önderlik sorunu öteden beri Kürdistan devrimci hareketinin gündeminde yer alan önemli bir sorundur. Bu sorun, bu gün de hayati önemini korumakta ve acil olarak çözüm bekleyen bir sorun olarak Kürdistan yurtsever-devrimci hareketinin gündeminde yer almaktadır. Daha önce belirttiğimiz gibi bu sorunun dünden günümüze uzanan tarihsel boyutları vardır. Ve bu sorun bugüne kadar gerektiği düzeyde çözümlenemediği içindir ki, bu güne kadarki Kürt ulusal hareketlerinde siyasi ve örgütsel önderlik ile silahlı mücadele arasında gerekli düzeyde bir uyum da sağlanabilmiş değildir. Bunun sancuları ise günümüze kadar devam ediyor.

Evet, siyasi ve örgütsel önderlik sorunu Kürdistan genelinde ve tarihsel boyutları olan bir sorundur. Bu da başlıbaşına uzun bir siyasi tahlili gerektiriyor. Ancak, biz burada kısaca bu sorunu, Kuzey Kürdistan yurtsever-devrimci hareketinin yakın dönemi içinde ele alarak bundan günümüz için gerekli bazı dersler çıkarmaya çalışacağız.

Kuzey Kürdistan devrimci hareketinin 12 Eylül öncesi dönemde de ağır sorunları vardı. Hatta bir çok ideolojik, siyasi ve örgütsel sorunun kökleri ve kaynağı bu döneme dayanıyor.

Kuzey Kürdistan devrimci hareketi 12 Eylül öncesinde de bir çok sorununu çözememişti. Örgütler o dönemde varolan sorunlarını çözmek ve her şeyden önce kendilerini yenilemek zorundaydılar. Fakat bir çok örgüt bu gerçeği göremiyordu veya görmek istemiyordu. Var olan siyasi yapılar o günkü örgütsel yapılarıyla da her yönüyle sürece cevap verebilecek durumda değillerdi. Grup düzeyinin aşılacağına ve sürece cevap verebilecek modern ve millitan bir örgütlemenin oluşturulması gereği üzerinde durulacağına, var olan örgütler değişik neden ve gerekçelerle parçalandılar ve grupların sayısı giderek arttı. Kısacası o dönem de siyasi ve örgütsel sorunların gerçek nedenleri görülemedi. Siyasi yapılar, dönemin somut koşullarına göre kendi örgütsel yapılarını yenileyemedikleri gibi, düşmanın değişik sal-

dırı metodlarına karşı da yeni mücadele yol ve yöntemlerini geliştiremediler. Bir yandan örgütler ve gruplar arasında baş gösteren çatışma ve düşmanlıklar halk arasında büyük bir hoşnutsuzluk ve güvensizlik yaratırken, diğer yandan düşmanın her geçen gün artan azgın saldırıları, var olan örgüt ve grupların durumunu daha da zorlaştırmıştı.

Kuzey Kürdistan yurtsever-devrimci hareketi ve örgütleri bu durumlarıyla 12 Eylül 1980 faşist cuntasına karşı hazırlıksız yakalandılar. Örgütler şu veya bu şekilde büyük darbeler yediler. Kendilerinden beklenenleri yerine getiremediler. Bazı grup ve örgütler cuntanın ilk saldırılarıyla kısa bir sürede dağılmaya başlarken, diğerleri de ne ciddi bir direniş gösterdiler, ne de planlı-programlı bir geriye çekilme başarısını gösterdiler. Bu da gösterdi ki, siyasi örgütler düşmana karşı ciddi bir mücadele hazırlığı için de değildi. Düşmana karşı kararlı bir direniş ve mücadele vermek için gerekli olan örgütsel güç ve kuruluşlarını oluşturamamışlardı. Kürdistan yurtsever-devrimci hareketi halk arasında geniş bir kitle tabanına sahip olmasına ve her geçen gün kitleselleşerek gelişmesine rağmen, bu büyük potansiyel gerekli bir şekilde örgütlendirilmemişti ve düşmanın saldırılarına karşı hazırlanmamıştı. Siyasi örgütler düşmanın gücünü küçümserlerken, kendi güçlerini de abartıyorlardı. Bundan dolayı faşist cunta önüne koyduğu program hedeflerini ciddi bir direnişle karşılaşmadan yavaş yavaş hayata geçirmeye başladı. Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin kendisinden beklenen güç ve örgütlenme düzeyinde olmadığı açık bir şekilde ortaya çıktı.

Kuzey Kürdistan yurtsever-devrimci hareketi 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesiyle yeni bir döneme girdi. Bir bütün olarak devrimci hareket darbeden sonra da kendi iç sorunlarını objektif olarak görüp çözemedi. Faşist cunta karşısındaki başarısızlık ve yenilginin nedenleri cesaretle tartışılmadı. Örgütler geçmişlerini eleştiri-özeleştiri süzgecinden geçirip geniş ve gerçek bir değerlendirme yapmadılar, geçmiş deneyimlerinden gerekli dersleri çıkarmadılar. Bu durum, o güne kadar var olan sorunları daha da derinleştirerek yeni bazı problemleri de beraberinde getirdi. Grupların ve örgütlerin özgül durumlarına göre ayrılıklar, bölünme ve parçalanmalar her geçen gün biraz daha artarak, yeni

yeni grupları ortaya çıkarıyordu. Kürdistan ulusal-demokratik hareketi belirgin bir örgütsel ve siyasal tıkanma ile karşı karşıya gelmişti.

Devrimci çevrelerde zor ve ağır koşulların getirdiği yılgınlık ve umutsuzluğun yanı sıra, kariyerizm, kişisel sürtüşmeler ve güvensizlik alabildiğine arttı. Gerçek ve objektif değerlendirmelerden ziyade, her olumsuzluğa bir "günah keçisi" kişi veya kişiler arandı. Kürdistan yurtsever-devrimci hareketinin içine bazı kötü adetler girerek, iftira ve kara çalmalar alabildiğine arttı. Olumsuzluklar, bir çok hareketin yeniden bölünmesine ve hata belli bir yere kadar dağılmasına neden oldu. Genellikle her ayrılma ve bölünmeden sonra da moda haline gelen ideolojik-siyasal kılıflar gerekçe gösterildi. Örgütsel prensipler aşıldı, devrimci ahlakın kurallarını ve sınırlarını korumak giderek zor bir görev haline geldi.

Kürdistan yurtsever-devrimci hareketi içinde diğer belirgin bir hastalık da mücadele koşullarının ağırlaştığı ve sorunların arttığı dönemlerde kollektif bir şekilde bunların gerçek nedenlerini bulup çözüm yolları üzerinde durulacağına, bazı kişiler en ucuz ve rahat yolu seçiyorlardı. Bu kişiler, yerinde olmayan ve sözde bazı ideolojik-siyasal ayrılıkları gerekçe göstererek örgütlerinden ayrılıyorlardı. Hatta bazı sorumsuz kişiler bununla da yetinmeyerek, hareketlerin tüzel kişiliklerine sahip çıkarak, hiç bir siyasi ve hukuki zemini olmadan ayrıldıkları örgütlerin adını, resmi yayın organlarının isimlerini dahi kullandılar. Bazı örgüt ve gruplar da bu devrimci olmayan ahlak ve yöntemleri kınayıp mahkum edeceklerine bazı küçük hesaplar için söz konusu bu korsanlıklara destek oluyor, onları "meşrulaştırmaya" çalışıyorlardı.

Güç ve eylembirlikleri ile oluşturulmaya çalışılan diğer bazı birlikler de dar grup hesaplarının ön plana çıkarılmasından, örgütlerin zayıflık ve yetmezliklerinden dolayı hayata geçmediler ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin sorunlarına çare olamadılar.

Bu gün de Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin önünü tıkayan bu can alıcı sorunlar devam etmektedir. Siyasal ve örgütsel önderlik sorununda var olan boşluk ise hala doldurulmuş

değildir. Kısaca, bu genel manzara içinde siyasi ve örgütsel durum ile ideolojik, siyasal ve örgütsel sorunlarımızı ve bunların çözümü için üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımızı bir kaç maddede şöyle özetleyebiliriz:

1) Siyasi örgütler hala ideolojik, siyasi ve örgütsel sorunlarını yeterli bir düzeyde çözememişlerdir. Hiç bir örgüt bu durumuyla ve kendi başına mevcut sürece cevap verebilecek ve Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Devrimine önderlik edebilecek güç ve kapasitede değildir.

2) Kürdistan yursever-devrimci hareketinin güçlü, modern, millitan ve ülkemizin somut koşullarına uygun bir programa sahip devrimci bir örgütlenmeye gereksinimi vardır.

3) Böyle bir örgütlenme ancak kolektif, örgütlü ve programlı bir çalışma ile gerçekleşebilir. Bu örgütlemeyi oluşturma sürecinde değişik sebeplerden dolayı örgütlü çalışmanın dışında kalan bağımsız kadroları da gözden uzak tutmamak gerekir. Söz konusu örgütlenmeyi gerçekleştirme görevinin en başta siyasi örgütlerin omuzunda olduğunu, ancak genel olarak böyle bir görevin her yurtsever, devrimci-demokrat ve sosyalist Kürdistanlının da görevi olduğunu unutmamak gerekir.

4) Böyle bir birlik ve örgütlemeyi yaratmanın yolu çeşitli düzeylerdeki işbirliği, güçbirliği ile siyasi/örgütsel birliklerden geçiyor. Bunun için de öncelikle siyasi grup ve hareketler açık ve net bir programa sahip olmalıdırlar. Bu konudaki görüş ve öneriler üzerindeki tartışmalara katılarak, gerekli değişikliklere açık olmalıdırlar. Dar grupçu anlayışlardan ve dogmatik düşüncelerden kurtulmak zorundadırlar.

NASIL BİR BİRLİK VE ÖRGÜTLENME

“Siyasi/örgütsel birlik” ile “nasıl bir örgütlenme” sorunu son derece önemlidir ve yaşadığımız süreçte kendini dayatan bir sorundur. Bu sorunun Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin geçmişiyle ve bu gün içinde bulunduğumuz somut durumu ile yakın ve hayati bağlantıları vardır. Bunun için de geniş ve objektif

bir değerlendirme ve tahlile gereksinim vardır. Bununla birlikte bu konuda bazı temel noktaları şöyle belirleyebiliriz:

Kürdistan tarihinden bahs ettiğimiz zaman rahatlıkla ve gururla: "Kürdistan tarihi ulusal direnmeler tarihidir, kahramanlıklar ve başkaldırıları tarihidir" diyoruz. Ancak ve malesef bu rahatlık ve gururla: "Kürdistan tarihi birlik ve ittifaklar tarihidir" diyemiyoruz. Kısacası, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, birlik ve ittifaklar konusunda geçmişe dayanan güçlü gelenek ve deneyimlere sahip değildir.

Bundan dolayıdır ki böylesine önemli bir sorunun çözümü hala Kürdistan devrimci hareketinin gündeminde önemli bir yer almaktadır. Doğaldır ki böylesine önemli bir sorunun çözümü de o kadar kolay olmayacaktır ve bu sorunun çözümü belli bir süreci alacaktır. Her şeyden önce bunun zorunlu koşullarını yaratmak ve oluşum sürecini olgunlaştırmak gerekir. Acil bir sorun olmasından dolayı da bu konuda üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımızı zaman yitirmeden yerine getirmemiz gerekiyor. Yoksa "ağır ve çok yönlü bir sorundur" deyip çözümünü ertelemek ne doğru bir yaklaşım olur ve ne de sorumlu bir davranış sayılır.

Yeterli olmasa da birlik/ittifaklar konusunda Kuzey Kürdistan devrimci hareketinin son yıllarda edindiği tecrübe ve deneyimler açık bir biçimde gösteriyor ki dar grupçu zihniyet ve küçük hesaplar ile ülke temelinden kopuk yapılan birlik ve ittifaklar pratikte fazla bir şey yapamaz ve kâğıt üzerinde kalmaya mahkumdur. Böylesi birlik ve ittifaklar ne Kürdistan devrimci hareketinin önündeki tıkanıklığı açar, ne Kürt halkına güven verir, ne Kürdistan devrimine önderlik edebilir ve ne de bizzat onu oluşturan örgütlere bir faydası olur.

Kuşkusuz bunları söylerken yurt dışındaki birlik ve ittifakların önemini ve gerekliliğini reddetmiyoruz. Yurt dışındaki çalışma ve mücadeleyi küçümsemiyoruz. Aksine, yurt dışında da somut koşullara göre birlik ve ittifakların kurulmasını gerekli ve zorunlu görüyoruz. Önemli olan yurtdışında yapılan birliklerin sınırlarının belli, niteliğinin açık ve Kürdistan'daki mücadeleye hizmet ediyor olmasıdır.

Ancak önümüzde duran esas ve acil görev Kürdistan yurtsever- devrimci hareketini içinde bulunduğu bunalımdan çıkarmak, Kürdistan devrimi önünde duran siyasi ve örgütsel tıkanıklığı açmak ve halkımızı siyasi ve örgütsel alternatifsizlikten kurtarmak için modern, güçlü ve millitan bir devrimci örgütlenmeyi yaratmaktır. Ancak 'bu şekilde halkımıza gerçek anlamda güven verebilir, halkımızı somut koşullara göre yeniden örgütleyebilir ve Halkımızın Ululusal Kurtuluş Mücadelesine önderlik yapabiliriz.

Böyle bir birlik ve örgütlenme hedefini gerçekleştirebilmek için siyasi örgütlerin, grup ve çevrelerin önünde birbirini tamamlayan iki görev durmaktadır:

1) Her örgüt, dar grup anlayışına düşmeden, ülkemizin bu gün içinde bulunduğu somut koşullarına göre, kendini yeniden örgütlemelidir. Bu bağlamda ülke içinde siyasal örgütlenme yakanması gereken ana halkadır. Ülke içinde örgütsel düzeyi geliştirmek için daha aktif bir çalışma yürütülmelidir. Ülke içindeki örgütlenme ve çalışma yurt dışındaki çalışma ve mücadele ile güçlendirilerek, yurt içindeki ve yurt dışındaki mücadele ve kadrolar arasında sağlam bir koordinasyon kurulmalıdır.

2) Kürdistan devrimine gerçekten önderlik edebilecek bir siyasi ve örgütsel birliğin yaratılması için her örgütün üzerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir. Örgütler bu konuda açık ve net bir politika ve programa sahip olmalıdırlar. Zaman yitirmeksizin ve aktif bir çalışma ile birliği oluşturma sürecini olgunlaştırmalıdırlar.

SİYASİ VE ÖRGÜTSEL BİRLİK İLE PARTİ SORUNU

Her ülkenin devrimcileri kendi ülkelerinin somut koşullarına, devrimin niteliğine ve hedeflerine göre siyasi bir program ve örgütlenme biçimini önelerine koyarlar. Siyasi örgütlenme ile mücadele biçimlerinin ülkenin somut koşullarıyla uyum halinde olması gerekir. Yoksa ne tesbit edilen hedeflere ulaşılır ve ne de subjektif ve hayali görüşlerden kurtulmuş olunur.

Kürdistan devriminin tüm problem ve sorunlarını bir anda ve aynı süreçte çözmenin olanağı yoktur. Dolayısıyla var olan problem ve sorunları acilliyet ve önem derecesine göre sıralamak gerekir. Diğer problem ve sorunları unutmamak koşuluyla öncelikle en acil olan sorunları ele alıp çözmeye çalışmalıyız.

Bu bağlamda soruna yaklaştığımızda siyasi ve örgütsel birlik konusunda Kürdistan yurtsever-devrimci hareketinin önüne iki temel sorun çıkmaktadır:

1) Kürdistan yurtsever-devrimci hareketini içinde bulunduğu dağınıklık, güçsüzlük ve tıkanıklıktan kurtaracak ve yurtsever, devrimci- demokrat bir program temelinde Kürdistan yurtsever devrimci hareketini yeniden örgütleyecek bir siyasal ve örgütsel birliğin yaratılması gerekiyor. Böyle bir birlik gerçek anlamda sosyalist bir partinin kurulması için de önemli bir temel olacaktır.

2) Kürdistan'da çağdaş, demokratik ve bağımsız bir sosyalist partinin yaratılması sorunu.

Bu günkü somut koşullarda ve Kürdistan devrimci- yurtsever hareketinin içinde yaşadığı mevcut süreçte en önemli ve acil olan sorun hangisidir? Acil çözüm bekleyen sorun sosyalist bir partinin kurulması mıdır? Yoksa Kürdistan yurtsever-devrimci hareketini bu dağınıklık, çözülme ve güçsüzlükten kurtaracak, ona yeni bir siyasal ve örgütsel ivme kazandıracak ve ilerde oluşturulmak istenilen sosyalist bir partinin de koşullarını olgunlaştıracak olan bir birliğin yaratılması mıdır?

Sosyalistler her zaman gerçek ve bağımsız sosyalist partilerini kurmak isterler. Böyle bir partinin koşullarını yaratmak ve olgunlaştırmak için mücadeleyi bir görev bilirler. Ancak onlar, böylesi bir partinin kendiliğinden ve sadece istenildiği için yaratılamayacağını da çok iyi bilirler. Böyle bir partinin kurulması için onun gerekli olan temel koşullarını yaratarak, olgunlaştırmak gerekir. Yaşadığımız bu günkü süreçte, bu sorun, yani sosyalist bir partinin yaratılması sorunu; dağınık halde bulunan sosyalist hareket, grup, çevre ve kadroların toparlanmasını ve onların birliğini ön plana çıkarmaktadır. Bu da asgari düzeyde de olsa ideolojik, politik ve örgütsel birliği zorunlu kılıyor. Bu doğal olarak sağlıklı bir ideolojik-siyasi tartışmayı gündeme ge-

tiriyor. Hele kendilerini sosyalist ülkeler olarak adlandıran devletlerin yıkılıp dağılması ve bir çok ideolojik-siyasal sorunun birbirine karışması günümüzde bu sorunun önemini ve ağırlığını daha da artırmaktadır.

Kuzey Kürdistan devrimci hareketi içinde ideolojik ve siyasal konular her ne kadar belli bir yere kadar tartışılmış ve bu doğrultuda bazı adımlar atılmış ise de; ve hatta bazı siyasi grup ve hareketler kendilerini "sosyalist parti", "işçi partisi", "komünist parti" olarak adlandırıyorsa da; aslında Kuzey Kürdistan'da bu görev gerçek anlamda hala yerine getirilebilmiş değildir. Bu nedenle gerçek anlamda bir sosyalist partinin yaratılması sorunu hala Kürdistan devrimci hareketinin temel sorunlarından biri olarak duruyor.

Gerçek anlamda sosyalist bir parti kuruluncaya kadar Kürdistanlı devrimciler sadece bu partinin kurulmasını mı bekleyecekler? Ya da böyle bir görevi de gözardı etmeden diğer acil sorunlarını çözmek için üzerlerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye mi çalışacaklardır?

Kuşkusuz Kürdistan devriminin sorunları sadece parti sorunu değildir. Bu önemli sorunun yanı sıra diğer önemli ve hayati sorunları görmezlikten gelemeyiz. Bu sorunların çözümü için üzerimize düşen görev ve sorumluluklarımızı da yerine getirmek zorundayız.

Bu günkü süreçte acil çözüm bekleyen sorunların başında siyasi ve örgütsel alanda Kürdistan devrimci hareketinin önünde duran tıkanıklığı açma sorunu gelmektedir. Kürdistan devrimci hareketini bu dağınıklıktan kurtarmak ve onu somut koşullara göre yeniden örgütlemek gerekiyor. Kısacası, sorun, Kürdistan devrimci hareketine önderlik edebilecek devrimci bir örgütlenme yaratma sorunudur, sömürgeci güçler ile onların yandaşlarına karşı örgütlü bir mücadele alternatifini yaratma sorunudur.

Böyle bir görevi yerine getirmek için büyük bir fedekârlık, ciddi ve somut koşullara uygun programlı bir çalışma lazımdır. Kuşkusuz bu çalışma sosyalist bir partiyi yaratma çalışmalarına engel değildir. Kürdistan yurtsever-devrimci hareketi örgütlü ve güçlü bir konuma geldikçe sosyalist bir partiyi oluşturma koşullarını da olgunlaştıracaktır, ona ciddi bir temel oluşturacaktır.

Buna benzer özgül dönem ve durumlar diğer bazı sömürge ülkelerde de görülmüştür. Örneğin, "Vietnam İşçi Partisi" nin oluşturulmasından önce ve Vietnam'da henüz bir işçi partisinin yaratılması için gerekli koşulların olgunlaşmadığı bir dönemde kurulan "Devrimci Gençlik Birliği" kendine özgül farklılıklar ve özgünlükler taşımasına rağmen, Kürdistan'da içinde yaşadığımız süreçte önemli dersler çıkarılabilecek bir deneydir.

Siyasi ve örgütsel birlik konusunda siyasi program ve görüşlerin yanı sıra diğer önemli bazı noktalar da vardır. Bu noktalar üzerinde de hasasiyetle durmamız lazımdır. Bunlardan bazıları nı kısaca şöyle özetleyebiliriz:

1) Siyasi ve örgütsel birlik konusunda program ve görüşler ne kadar önemli ise bu program ve görüşlere uygun bir örgütlenme biçimi de o denli önemlidir. Bir başka deyişle siyasi program ile siyasi örgütlenme arasında uyumun olması gerekir. Eğer siyasi bir örgüt kendi ülkesinin somut koşullarına ve önüne koyduğu siyasi hedeflere göre inşa edilmemişse ve bu hedeflerine varmak için gerekli kurum, kuruluş ve kadrolara sahip değilse, geniş halk kesimlerini örgütleyememişse, bu örgüt ne ciddi bir alternatif olabilir, ne de halka güven verebilir. Dolayısıyla bu örgütün tepit ettiği hedeflere de ulaşması mümkün değildir.

2) Bu güne kadar bazı örgütler kendilerini işçi sınıfı partileri olarak ilan etmişlerdir. Bu gün de bazı örgütler bu iddialarını sürdürmeye devam ediyorlar. Ancak, aslında bunların bu gerçekten uzak olduklarını siyasal yaşamın kendisi açık bir şekilde ortaya koymuştur. Söz konusu örgütlerin ne kadar işçi sınıfının partileri oldukları ve halkı kucaklayıp temsil ettikleri ortaya çıkmış bulunuyor.

O halde modern, demokratik ve güçlü bir devrimci örgüt yaratmak istediğimizde sadece teoride değil, gerçek anlamda ve pratikte de bu örgütü halkın malı haline getirmeliyiz. Halk siyasi ve örgütsel konularda ne kadar bilinçlendirilirse siyasi ve örgütsel mücadele üzerinde o denli etkili olur ve gerçek anlamda kendi rolünü oynayabilir. Bir örgüt böyle bir kitle ve kontrol mekanizmasına sahipse kolay kolay büyük hastalıklara yakalanmaz; örgüt zamanında hata ve eksikliklerini görebilir ve sorunları ağırlaşmadan onları çözebilir.

3) Grupların aritmetik toplamı üzerine kurulacak bir birlik Kürdistan yurtsever-devrimci hareketinin siyasi ve örgütsel önderlik sorununu çözemez. Grupların korunması ve aritmetik toplamı üzerinde inşa edilecek bir yapılanma doğal olarak var olan problem, hastalık ve eskimiş dâir görüşleri beraberinde getirecektir. Hastalıklı ve problemlerle dolu yapılardan sağlıklı ve radikal çözümlerin beklenmeyeceği ortadadır. Bundan dolayı siyasi ve örgütsel birliğin temeli siyasi grup, hareket ve kadroların sentezine dayanmalı ve birlik hepsinin sentezine dayanan yeni bir örgüt temelinde inşa edilmelidir.

4) Yeni bir ortak örgütün inşası ve içiçe erime belli bir süreyi alacaktır. Bu oluşum sürecini olanaklar dahilinde ve ortak bir çalışma programıyla olgunlaştırmak, hızlandırmak gerekir. Böyle bir siyasi ve örgütsel birliğe karar veren grup, hareket, çevre ve kadrolar çalışmalarının ağırlığını ortaklaşa oluşturulan bu yeni örgütlemeye vermelidirler. Bu şekilde ve bu inançta olan siyasi grup, hareket, çevre ve kadroların sentezleşmesi ve yeni yapının inşa süreci kısaltılabilir.

5) Siyasi ve örgütsel birlik sorununun niteliği ve kapsamı siyasi grup ve hareketlerin kitleleri arasında ve yurtsever-devrimci kamuoyunda açık ve yeterli bir düzeyde bilinmelidir. Birliğin siyasi ve örgütsel çerçevesi mümkün olduğu kadar netleştirilmelidir. Bunun için de siyasi grup ve hareketler hem kendi kitlelerini hem de yurtsever-devrimci kamuoyunu aydınlatmak için yoğun ve ciddi bir çalışma yürütmelidirler. Gönüllü bir şekilde ve inanarak böyle bir birliğe katılmayanlar olursa bu katılmadan fazla bir yarar sağlanamaz. Hatta yarardan çok zarar dahi verilebilir. Siyasi ve örgütsel birlik siyasi tartışma, bilimsel ikna ve gönüllü bir sentezleşme temelinde gerçekleştirilmelidir.

Böyle ciddi ve acil bir sorunu çözmek için siyasi örgüt, grup ve çevreler ile bu inançta olan kadrolar arasında zaman yitirmeksizin sıcak ilişkiler ve görüş alış veriş sürecinin başlaması gerekir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde birlik ve siyasi önderlik sorunu son derece ciddi ve tarihi bir sorundur. Bir kez daha belirtmek gerekir ki bu sorun çözülmeden ülkenin bağımsızlığı, ulusun kurtuluşu ve halkın özgürlüğü zor sağlanacaktır.

İnanıyoruz ki, Kürdistan devrimci hareketi geç de olsa geçmişinden gerekli dersleri çıkararak Kürdistan devrimi önünde duran sorun ve engelleri ortadan kaldıracak ve Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan yolunda ileri adımlar atacaktır...

***

KUK IV. KONGRESİ KARARLARI

KUK IV. KONGRESİ bir dizi kararlar almıştır. Bu kararlardan bazıları örgütsel konulara ilişkindir. Bu tür kararları, örgütsel kaygı ve güvenlik nedeniyle buraya almıyoruz. Kongre'de alınan kararların yanında, bir de Merkez Komitesi'nin çalışmalarına ışık tutacak, çalışma programına veri teşkil edecek, yeni döneme ilişkin siyasi, örgütsel ve teknik konulara dair bir dizi öneriler yapılmıştır. Bu önerilerden bazıları en azından Kongre kararları kadar önemlidir.

1) 1986 YAZINDA YAPILDIĞI İDDİA EDİLEN "KUK II. KONFERANSI" ÜZERİNE KARAR

Kongremiz, (...) tarih ve (...) Nolu Oturumunda 1986'da örgüt içinde meydana gelen bölünmenin haklı ve meşru ideolojik, siyasi ve hukuki bir temelini bulunmadığına karar vermiştir. Ve Kongremiz, 1986 yazında (...) da yapıldığı iddia edilen "KUK II. Konferansı" üzerinde durarak, KUK adına yapıldığı söylenen bu "Konferansın" meşru olmadığına, bunun ve sonuçlarının örgütümüzü bağlamadığına karar vermiştir. Kongremiz, buna karşılık Kasım 1986'da (...) da yapılan KUK II. Konferansı'nı, örgütümüzün meşru II. Konferansı olarak görmüştür. Kongremiz, Kasım 1986'da yapılan KUK II. Konferansı'nı ve sonrası süreci örgütümüzün hukuki temsil süreci olarak görmüş ve bu zemine dayandığını bildirmiştir.

2) KUK-AVRUPA ÖRGÜTÜ KENDİ İÇİNDE ÖZERK BİR BİRİMDİR

KUK Avrupa Örgütü, KUK örgütünün genel tüzüğüne ve Merkez Komitesi'ne bağlı, çalışmaları Merkez Komitesi tarafından denetlenen bir birimdir. Ancak, KUK Avrupa Örgütü, kendi içinde Avrupa koşullarına denk düşen bir tüzüğe ve çalışma programına sahip olan özerk bir birimdir. KUK Avrupa Örgütü, KUK hareketinin Avrupa'daki çalışmalarından sorumlu olup, örgütü burada temsil eder. KUK Avrupa Örgütü, çeşitli nedenlerle Avrupa'da bulunan Kürt işçi, öğrenci ve mültecileri arasında çalışmalarını yürütür. KUK Avrupa Örgütü, Kürt halkının

ulusal-demokratik mücadelesine uluslararası destek ve dayanışma sağlamak, Kürt sorununu Avrupa kamuoyuna mal etmek için çeşitli yol, yöntem ve araçlardan yararlanır. KUK Avrupa Örgütü, örgütümüzün Kürdistan'daki mücadelesine destek sağlar, kendisini bu mücadelenin uzantısı olarak görür. KUK Avrupa Örgütü'nün çalışma alanları, yetkileri, görev ve sorumlulukları, KUK Avrupa Örgütü'nün tüzüğünde belirlenmiştir. KUK Avrupa Örgütü, her yıl KUK Avrupa Konferansı'nı toplayarak, bu Konferansta sorunlarını tartışır, çalışma alanlarını belirler, merkezi örgüt ile olan ilişkilerini gözden geçirerek, değişen koşullara göre önüne yeni hedefler koyar. KUK Avrupa Örgütü, Avrupa'daki çalışmalarını, KUK-AVRUPA TEMSİLCİLİĞİ adıyla yapar.

3) ÖRGÜTÜMÜZÜN ADI KUK/RNK'DİR

KUK IV. Kongres'inde, örgütümüzün adı ve partileşme konusunda gelen öneriler üzerinde duruldu, bu öneriler tek tek değerlendirilerek oylamaya sunuldu.

Kongremiz, gelen önerileri değerlendirerek, şu kararı almıştır:

Bugüne kadar geldiği biçimiyle örgütümüzün adı "KUK/RNK"dir. Örgütümüzün Kürtçe kısa adı RNK'dir, açılmış hali "Rizgarîxwazên Neteweyî yên Kurdistanê"dir. Türkçesi: KUK, açılmış hali "KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI"dir. Örgütümüzün Kürtçe adı olan RNK'nin yaygınlaştırılması için özel olarak çaba gösterilecektir. RNK adı her alanda yerleşinceye kadar bildiri, yayın ve diğer resmi yazışmalarda her iki isim (RNK/KUK) birden kullanılacaktır.

4) SOSYALİZM BİR BİLİM VE REHBERDİR

Kongremiz, eski SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan gelişmeler ve "sosyalist ülkeler" denilen bu ülkelerin çöküşü ve Reel Sosyalizmin çözülüşü üzerinde durmuş; bu gelişmelerden dolayı sosyalizmin dünya çapında prestij kaybına uğradığını ve dünya devrimci hareketinin ağır bir bunalım ve gerileme içinde olduğunu; bu durumun bir süre daha devam edeceğini ve ancak

bunun geçici olduğunu belirlemiştir. Kongremiz, eski "sosyalist" ülkelerde meydana gelen gelişmelerden dolayı sosyalizmi suçlamanın ve onu mahkum etmenin doğru bir tutum olmadığını, sosyalizmin bir bilim ve rehber olduğunu ve ancak 70 yıllık tarihi deneyimlerinden dersler çıkarılması gerektiğini vurgulamıştır.

Bu bağlamda, Kongremiz, KUK İç Tüzüğü'nün giriş kısmında da değişiklikler yaparak, ilgili maddeleri şu şekilde değiştirmiştir:

"c) Örgütümüz; işçi sınıfını, yoksul köylülüğü, geniş emekçi halk yığınlarını, devrimci aydınları örgütleyen; ilkesel olarak sosyalizmi rehber edinen illegal bir örgüttür.

Örgütümüz; sömürgecilğe, emperyalizme, her türlü gericiğe, faşizme karşı Ulusal Demokratik Halk Devrimi temelinde Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistanı hedefler.

Örgütümüz; sömürgecilğe, emperyalizme, her türlü gericiğe, faşizme karşı ezilen halkların ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda verilen mücadelelerini destekler ve kendini dünya devrimci hareketinin bir parçası sayar.

Örgütümüz; barış ve silahsızlanma mücadelesini, uluslararası alanda insan hakları için verilen mücadeleyi, çevre kirliliğine karşı verilen mücadeleyi destekler."

5) BAZI TÜZÜK MADDELERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE

Kongremiz, örgütün belli konulardaki ideolojik ve siyasi görüş ve tesbitlerindeki değişikliklerden, örgütsel yapıya ilişkin alınan yeni bazı kararlardan, Kürdistan'da yaşanan yeni sürecin önümüze çıkardığı yeni bazı sorunlardan dolayı, KUK İç Tüzüğü'nde bazı değişiklikler yapmıştır. İdeolojik ve siyasi konulara ilişkin ilgili Tüzük maddelerindeki değişiklikler 4 Nolu Kongre kararında belirtilmiştir. Diğer konulara ilişkin değişiklikler örgütsel konulara ilişkindir. KUK İç Tüzüğü, bu yeni değişiklikler doğrultusunda, yeniden basılıp örgüt birimlerine dağıtılacaktır.

6) TUTUKLULAR TUTUKLU VE ŞEHİT AİLELERİ İLE DAYANIŞMA KOMİTESİ

Kongremiz, tutuklu ve onların aileleriyle ve şehit yoldaşların aileleriyle maddi ve manevi alanda dayanışmak amacıyla örgütümüz bünyesinde özel bir Komitenin kurulmasına karar vermiştir. Komite, Merkez Komitesi dahil, örgütün çeşitli organ ve birimlerinin de desteğiyle, halen hapisanelerde bulunan ve bundan böyle hapisanelere düşecek olan yoldaşlara, onların ailelerine, şehit yoldaşların ailelerine ekonomik destek sağlayacak, hukuki sorunlarının çözümlenmesine çalışacak, düzenli bir diyalog kuracak, manevi ve sosyal alanda onlarla dayanışma içinde olacaktır. Komite, bu görevlerini yerine getirebilmek için çeşitli kaynak ve araçlardan yararlanır, yardım kampanyaları, geceler vb. düzenler.

7) GEÇMİŞTE KUK HAREKETİ İÇİNDE YER ALAN ARKADAŞLARA ÇAĞRI

Kongremiz, geçmişte KUK örgütü içinde yer alan, çeşitli nedenlerle örgütten ayrılan veya örgütün dışında kalan ve fakat örgüte ciddi bir zarar vermeyen ve gönülleri hala örgütten yana olan eski arkadaşların tekrar örgüte dönmeleri için çaba gösterilmesine karar vermiştir. Kongremiz, bu konuda 1986'da yapılan KUK II. Konferansı'nın aldığı karar ve belirlenen çerçevede gösterilen çabanın yetersiz olduğunu, ancak bu doğrultuda daha yoğun çaba gösterilmesi gerektiğine inanmıştır. Kongre'den sonra bu konuda belirlenecek kişilerle görüşülecek ve örgüte dönmeleri için çaba sarfedilecektir. Ayrıca Kongremiz, tüm kadrolarına, sempatizan ve taraftarlarına, bu yeni mücadele döneminde daha aktif ve daha fedâkar olmaları, Kongremizin belirlediği hedefler doğrultusunda millîtan bir mücadele içine girmeleri için çağrıda bulunur.

8) BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN

Kongremiz, hareketimizin stratejik hedefini "BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN" olarak belirlemiştir. Bunun yanında hareketimizin bugüne kadar kullandığı temel

sloganlarından biri olan “BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ BİRLİK SOSYALİZM” sloganı bugüne kadar kullanıldığı biçimde kullanılmaya devam edilecektir.

9) KUK/RNK MARŞI

Kongremiz, KUK/RNK Marşı'nın belirlenmesine karar vermiştir. Kongremiz, KUK/RNK Marşı'nın yazılması/hazırlanması için tüm üyelerine, sempatizan ve taraftarlarına çağrıda bulunmuştur. KUK/RNK Marşı için yazılan/hazırlanan örnekleri değerlendirmek ve ilgili organların değerlendirmesine hazırlamak amacıyla bir Komite kurulacaktır.

10) T-KDP/KUK ŞEHİTLERİ ALBÜMÜ

Kongremiz, Kürdistan'ın dört parçasından milliyeti ne olursa olsun ve hangi örgütten olursa olsun, Kürdistan ve Kürt ulusunun kurtuluşu davasında şehit düşenleri “KÜRDİSTAN ŞEHİDİ” olarak kabul etmiştir. Kongremiz, dünden bugüne adı bilinen ve bilinmeyen tüm Kürdistan şehitlerini, Kürt ulusunun en yüce değerleri olarak görür ve onların anısı önünde saygıyla eğilir. Kürdistan şehitlerinin anılması, onların anılarının mücadele içinde yaşatılması en kutsal görevlerimizden biridir. Şehitlerimize sahip çıkmak ve onların anılarını yaşatmak, Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun kutsal kurtuluş davasına bağlı kalmanın ölçütlerinden biridir.

Bu anlayışla hareket eden Kongremiz, Kürdistan ve Kürt ulusunun yüce kurtuluşu davasında 1965'ten günümüze kadar T-KDP ve KUK saflarında mücadele verirken ölümsüzleşen mücadelecilerimizin anılarını ebedileştirmek için T-KDP/KUK ŞEHİTLER ALBÜMÜNÜ'nün hazırlanmasına karar vermiştir. Bu amaçla Kongremiz, T-KDP/KUK ŞEHİTLER ALBÜMÜ için (...) arkadaş tarafından Kongre'ye sunulan çalışmanın eksik kalan yanlarının da tamamlanarak en kısa zamanda yayınlanmasına karar vermiştir. Tüm birimlerin, örgütlü arkadaşların, şehit yoldaşlarla ilgili bildiklerini, onların hayatlarını, anılarını yazmaları, onlarla ilgili belge, resim vb. şeyleri temin etmeye çalışmaları, en kısa zamanda bunları ilgili yerlere ulaştırmaları gerekiyor.

11) LEGAL VE İLLEGAL YAYIN POLİTİKASI

Bugüne kadar çeşitli nedenlerden dolayı örgütümüzün yayın politikası başarılı olamamıştır. Yayın politikasının oturtulmaması örgütümüzün en zayıf yanlarından biridir. Bu boşluğun doldurulması, yayın faaliyetinin hızlandırılması, yayın kalitesinin yükseltilmesi gerekiyor. Bu amaçla örgütümüz koşullara ve olanaklara bağlı olarak legal ve illegal alanda yayın faaliyetine ağırlık verecektir. Özellikle legal alandaki yayın olanaklarından azami ölçüde yararlanma yoluna gidilecektir. Bununla beraber ihtiyaca ve koşullara bağlı olarak aralıklı da olsa merkez yayın organımız "XEBAT-Ji Bo Rizgarîya Kurdistan"ın çıkarılmasına çalışılacak, zaman zaman örgüt içi broşürler yayımlanacaktır.

12) MERKEZ KOMİTESİ HER TÜRLÜ BİRLİKLER KONUSUNDA YETKİLİDİR.

Kongremiz, her türlü birlikler konusunda (siyasi ve örgütsel birlik, güç ve eylembirliği) Merkez Komitesini yetkili kılmıştır. Merkez Komitesi, Kongrenin tesbit ettiği çerçevede birlikler sorununda başka örgütlere önerici olabilir, gelen öneriler üzerinde durarak görüşmeleri başlatabilir, program ve tüzük tartışmalarını yürütür, bu alanlarda siyasi ve pratik adımlar atar ve kararlar alır. Ancak Merkez Komitesi, çerçevesi Kongre tarafından tesbit edilen siyasi ve örgütsel birlik sorununda çalışmalar son aşamaya gelindiğinde, birlik kongresinden önce, örgütü olağanüstü Kongreye çağırır. Siyasi ve örgütsel birlik sorununda son karar mercisi örgütün Kongresidir. Birlik/ittifaklar sorununda, Merkez Komitesi'ne görev ve yetki veren Kongremiz, örgütümüzün bu konuda üzerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getireceğini bildirir.

13) SİYASİ VE ÖRGÜTSEL BİRLİK SORUNU

Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin içinden geçtiği süreçte genel olarak birlik/ittifak sorunları ve özel olarak siyasi ve örgütsel birlik sorunu can alıcı sorunlardan biridir. Yakın dönem içinde siyasi birlikler sorununda atılan adımları da

değerlendiren Kongremiz, siyasi/örgütsel birlik/birlikler sorununun hala çözümlenemediğini, bu alanda daha kucaklayıcı ve etkin adımların atılması gerektiğini vurgulamıştır. Kongremiz, yaşanan süreçte siyasi ve örgütsel birlik sorununda perspektif olarak önüne: Kürdistan devrimci hareketini içinde bulunduğu dar boğazdan, dağınıklıktan ve güçsüzlükten kurtaracak ve sosyalist bir partiye de temel olacak devrimci, demokrat ve millî bir program üzerinde bir araya gelme perspektifini koymuştur. Bununla birlikte, siyasi ve örgütsel birlik sorununda, programda anlaşmak kadar, farklı siyasi köken ve geleneklerden gelen kadroların pratik içinde birbirleriyle kaynaşp bir sentez oluşturmaları ve siyasi birlik sürecinde birbirlerini uyumlu bir biçimde tamamlamaları da önemli olan noktalardan biridir. Kongremiz, bugüne kadar ki siyasi/örgütsel birlik deneylerini de göz önünde bulundurarak, siyasi birlik sorununda izlenecek yöntemin pratik, birleştirici, gerçekçi ve güven verici olması gerektiğine inanır.

14) GÜÇ VE EYLEMBİRLİKLERİ/CEPHE SORUNU

Genel olarak birlik/ittifak sorunlarını değerlendiren Kongremiz, Kürdistan ulusal hareketinin tarihsel olarak en zayıf yanlarından birinin, Kürt ulusal hareketinin bugüne kadar yeterli düzeyde kendi içinde birlik/ittifak kuramamış olmasını görmüştür. Bugün de genel olarak Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin temel ve can alıcı sorunlarından biri de yine birlik/ittifaklar sorunudur. Düşman, Kürt ulusal-demokratik hareketinin bu durumundan bugüne kadar sürekli olarak yararlanmış ve bugün de yararlanmaktadır. Kürdistan'ın her dört parçasında olduğu kadar ülke genelinde de ulusal-demokratik güçlerin birliği acil olan bir sorundur.

Diğer yandan Kuzey Kürdistan'da yaşanan süreci değerlendiren Kongremiz, Kuzey Kürdistan'da tek tek hiç bir siyasi örgütün Kürt ulusal hareketini omuzlayabilecek durumda olmadığını, ulusal-demokratik güçlerin çeşitli biçim ve düzeylerde birlik/ittifaklarının zorunlu olduğunu görmüştür. Kongremiz, mevcut süreçte örgütlerin içinde bulunduğu durumdan dolayı, Kuzey Kürdistan'da bir cephenin objektif şartları var olmasına

rağmen, subjektif şartlarının zayıf olduğunu tesbit etmiştir. Yaşanılan dağınıklık, güçsüzlük, örgütlerin istikrarsızlığı vb. nedenlerden dolayı bir cephenin şu anda koşulları zayıftır. Ancak, Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin esash görevlerinden biri de böyle bir cephenin koşullarını yaratmaktır, buna hizmet eden politikalar üretmektir. Bu nedenle Kongremiz, geçmişte yaşanan UDG, Hevkari, Tevger ve diğer birlik deneylerinden de dersler çıkarılarak, yaşanılan süreçte aynı zamanda bir cephenin koşullarının da yaratılmasını önüne hedef olarak koyan ve basit iş ve güç birliklerinden yola çıkan bir güç ve eylembirliğinin koşullarının yaratılabilineceğini tesbit etmiştir. Bunun zeminin yaratılması süreçte varolan politik güçlerin tutumuna bağlıdır.

15) GENÇLİK VE GENÇLİK ÖRGÜTÜ

KUK örgütünün faaliyetlerinde yeterince değerlendirilemeyen konulardan biri de gençliktir. Gençlik konusunda yeni bir politika oluşturulacak ve örgüt içinde Gençlik Komitesi kurulacaktır. Merkez Komitesi, Gençlik Komitesi'nin faaliyetlerini belirleyen bir tüzük ve program hazırlayacak/hazırlatacaktır. Kürdistan nüfusunun en geniş kesimlerinden biri de gençliktir. Gençlik, öğrenci ve emekçi gençlik olarak bir bütündür. Gençlik, Kürdistan ulusal-demokratik hareketinde bugüne kadar en aktif rol alan kesimlerin başında gelmektedir. Bundan böyle de gençlik, Kürdistan ulusal-demokratik hareketinde örgütlü bir faaliyetin içine çekilmesi halinde; en dinamik, en fedakâr ve en geniş bir potansiyel durumundadır. Kongremiz, Kürdistan gençliğinin bu rolüne özel bir değer biçmiştir, öğrenci ve emekçi gençliğin, köy ve şehir gençliğinin özel konularını dikkate alarak, gençlik içinde siyasal çalışmanın yoğunlaştırılmasını öngörmüştür. Diğer yandan bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da devletin asimilasyon politikasından, baskı ve zulmünden, ekonomik yokluk ve yoksulluk çemberinden en çok etkilenen toplum kesimlerinin başında gençlik gelmektedir. Kendine özgü sorunlarıyla birlikte gençlik Kürdistan devriminde önemli rol oynayacak bir kesimdir. Özellikle devletin baskı ve zulmünden; ekonomik sorunlardan dolayı metropol kentlere giden emekçi gençlik ile

buralardaki üniversite ve yüksek okullarda okuyan öğrenci gençlik asla ihmal edilmemesi gereken bir kesimdir.

16) KADIN SORUNU VE KADIN ÖRGÜTLENMESİ

Kürdistan kadınları milli ve sınıfsal baskının, ekonomik olarak sömürülmenin yanında, bir de cinsiyetlerinden (kadın olmaktan) dolayı ağır bir baskı, ezilme ve horlanmaya uğramaktadırlar. Sömürgeci uygulamalardan, ekonomik ve toplumsal gerilikten, erkek egemen toplum yapısından vb. en başta kadınlar etkilenmekte ve zarar görmektedirler. Kürdistan'da toplumsal üst yapıda hala feodal değerler ağırlığını devam ettirmektedirler, özellikle kırsal alanda ve küçük yerleşim birimlerinde feodal değerler daha ağır basmaktadır. Feodal ve geleneksel değerler, devletin uyguladığı politika, dinsel baskı vb. kadınlar için hayati çekilmez bir hale getirmiştir. Kürdistan'da okuma-yazma oranı kadınlar arasında hala çok düşük bir seviyededir, hala başta kırsal alanlar olmak üzere bir çok yerde kız çocukları okullara gönderilmemektedir. Son yıllarda dinci hareketin giderek güçlenmesi, şeyhler, imamlar ve geleneksel toplumun egemenleri kadınların okullarda okumalarına karşıdır. Bir çok yerde kızlar okul yerine Kuran kurslarına gönderilmektedir. Kadını bir meta olarak gören anlayış hala yaygındır. Başlık parası, kızların istemedikleri kimselerle evlendirilmeleri, beşik kertmesi, çok kadınlı evlilikler hala yaygındır. Kongremiz, kadın sorununun devrim sonrasına bırakılmayacak bir sorun olduğu inancındadır. Kongremiz, Kürdistan'da kadınların içinde bulunduğu bu duruma karşı daha aktif bir mücadele etmek ve kadınların Kürdistan devrimine daha örgütlü ve daha aktif şekilde katılmalarını sağlamak amacıyla, kadın haklarını savunmak vb. amacıyla örgüt içinde Kadın örgütlenmesine ağırlık verilmesi gerektiğine inanmaktadır. Merkez Komitesi insiyatifinde örgüt bünyesinde bir Kadınlar Kolu oluşturulacaktır. Kadınların durumunu ve kadın sorunlarını en iyi anlayan yine kadınlardır. Bu nedenle örgüt içinde kadın örgütlenmesinde mümkün olduğu oranda yine kadınlar insiyatif sahibi olmalıydılar. Bir Kürt ata sözü: "Şêr şêre çî jine çî mêre" der. (Aslan, erkek de olsa dişi de olsa, aslandır.) Kürdistan'da kadınlar nüfusun yarısını oluştur-

ur. Kadınların Kürdistan devrimindeki yerleri erkeklerden geri değildir.

17) ÖRGÜTÜN TÜZÜĞÜ PROGRAMI VE TEMEL GÖRÜŞLERİNİ YANSITAN BAZI BELGELER KÜRTÇE OLARAK HAZIRLANACAKTIR

Ağır bir baskı ve yasaklar altında olan, her türlü gelişme olanaklarından yoksun bırakılan Kürt dilinin sadece konuşmada değil, yazınsal alanda, teorik, siyasi ve örgütsel alanlarda da kullanılması, geliştirilmesi görevi hala büyük ölçüde politik örgütlerin çabasıyla olmaktadır. Kürt dilinin her alanda kullanılması, özellikle politik alanda kullanılması için, daha yoğun bir çabanın gösterilmesi lazımdır. Kuzey Kürdistanlı örgütler yazınsal alanda, politik konularda, propoganda ajitasyon alanlarında hala büyük ölçüde Türkçeyi kullanmaktadırlar. Bundan dolayıdır ki diğer parçalardan halkımızın Kuzey Kürdistanlı örgütlerin temel görüşlerini dahi doğrudan ve sağlıklı bir biçimde öğrenebilme olanağı yoktur. Kongremiz, örgütümüzün tüzük, program ve temel bazı konulara ilişkin görüşlerini yansıtan bazı belgelerin Kürtçeye çevrilerek yayınlanmasını öngörmüştür. Ayrıca Kongremizin resmi dili de, bazı istisnalar dışında, başından sonuna kadar Kürtçe olmuştur.

18) PROPOGANDA/AJİTASYON VE PSİKOLOJİK SAVAŞ İÇİN YENİ BİR ÜNİTE KURULACAKTIR

Kitleler içinde daha yoğun, daha etkili ve daha aktif propoganda ve ajitasyon faaliyetlerinin yürütülmesi için ve düşmanın halkımıza yönelik çok yönlü savaş faaliyetlerine karşı psikolojik savaşı sürdürecektir örgüt içinde özel bir bölüm oluşturulacaktır. Bu Komite, diğer tüm örgütsel kurumlar gibi Merkez Komite-si'ne bağlı olacak ve faaliyetleri yine MK tarafından denetlenecektir. Bu alanda uzun vadede kadroların hazırlanması, psikolojik savaş yöntemlerinin geliştirilmesi, ülkemizin koşullarına ve değişen mücadele şartlarında yeni propoganda ve ajitasyon yöntem ve araçları saptanacak ve geliştirilecektir. Psikolojik savaş, ileri dönemlerde ve silahlı mücadele koşullarında yoğun-

laştırılması gereken bir özel savaş biçimi olarak önem kazanacaktır.

19) ÖRGÜTÜN ARŞİVİNİN TUTULMASI DÜZENLENMESİ VE KORUNMASI

Örgütün arşivi düzenli olarak tutulacak, örgütsel belgeler sistematik olarak düzenlenecek ve arşiv düşmanın ulaşamayacağı güvenli alanlarda korunacaktır. Bütün örgüt birimleri ellerindeki örgütsel belgeleri Merkez Komitesi aracılığıyla Örgütün Arşivi'ne ulaştıracaklardır. Örgüt birimleri, yetkili organlar ve tüm üyeler örgütsel belgelerin toplanması, saklanması ve korunması konusunda son derece sorumlu ve duyarlı davranacaklardır. Kurulduğu günden beri, örgütümüzün yayınlarının, bildiri ve broşürlerinin ve diğer örgütsel belgelerinin toplanması; eksik olanlarının tamamlanması en önemli işlerden biridir. Bu konuda tüm üyelerimizin araştırmacı, toplayıcı ve koruyucu olmaları gerekir.

***

KUK IV. KONGRESİ SONUÇ BİLDİRİSİ

Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (KUK/RNK) IV. Kongresi (...) tarihleri arasında toplandı. KUK, köken olarak kendini T-KDP'nin devamı ve mirasçısı olarak gören bir harekettir. T-KDP, 1977'de yapılan III. Kongresi dahil, bugüne kadar 3 Kongre toplamıştır. Bu nedenle, bu Kongremiz, hareketimizin IV. Kongresi olarak kabul edilmiştir.

Örgütümüzün biriken ideolojik, politik ve örgütsel sorunları ancak geniş katılımlı bir Kongre ile çözümlenebilirdi. Kongremize Kürdistan'dan, Avrupa'dan ve Ortadoğu'dan delegeler katılmıştır. Kongremiz'de; geçen dönem içinde örgütümüzün biriken sorunları, Kürdistan Ulusal Demokratik Hareketinin içinden geçtiği süreçte karşı karşıya bulunduğu problemler, Kürdistan'da ve dünyada yaşanan siyasal durum, Ortadoğu'da ve Türkiye'deki son siyasal gelişmeler değerlendirildi. Ve içinde bulunduğumuz sürece ilişkin kararlar alındı.

Kongremiz, dünyada yeni bir siyasal dönemin başladığını vurgulamıştır. Sovyetler Birliği ve Reel Sosyalizmin çökmesi ardından dünyada bloklaşma ve soğuk savaş büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Dünyada güçler dengesi II. Dünya Savaşı sonrasında oluşan yapılanma emperyalist-kapitalist sistem lehine çözülmeye başlamıştır. Bu yeni durum ve koşullarda dünyamız yeni bir denge arayışı içindedir. Rakipsiz kalan ABD emperyalizmi "Yeni Dünya Düzeni" dediği global bir strateji ile dünyaya yeniden düzen vermek çabasındadır. Yeni Dünya Düzeni siyasetinden özellikle ve en başta özgürlükleri ve bağımsızlıkları uğruna mücadele veren ezilen halklar zarar göreceklerdir. Zengin ülkeler ile yoksul ülkeler arasındaki uçurumun derinleştiği ve çelişkilerin keskinleştiği dünyamızda, Yeni Dünya Düzeni siyaseti ile baskı, zulüm ve sömürüye dayanan adaletsiz uluslararası düzen korunmak ve sürdürülmek amaçlanıyor. İçinden geçtiğimiz süreçte zengin ülkeler ile yoksul ülkeler, ezilen halklarla emperyalizm ve sömürgecilik arasındaki mücadele giderek keskinleşecektir. Dünyamızın bugünkü siyasal durumunu belirleyen temel olgulardan biri de budur. Geçmişte emperyalizme karşı denge oluşturan ve caydırıcı bir rol oynayan Sovyetler Birliği'nin dağılması ile dü-

nyada anti- emperyalist, devrimci ve demokratik güçler yeni bir durumla karşı karşıya kalmıştır. Ulusal kurtuluş hareketleri, tek tek ülkelerde işçi sınıfı hareketi ve toplumsal muhalefet hareketleri, devrimci ve demokratik güçler, dünyada yaşanan bu yeni duruma uyarlanmaya zorlanmaktadırlar.

KUK IV. Kongresi, dünyada devrimci hareketin ağır bir bunalım ve gerileme içinde olduğunu, sosyalizmin büyük prestij kaybına uğradığını, bu durumun bir süre daha devam edeceğini, ancak bunun, geçici olduğunu bildirmiştir. Ulusal kurtuluş hareketleri günümüzde dünyadaki en dinamik güçler durumundadır. Kongremiz, sosyalizmi bir bilim ve rehber olarak kabul etmiş, ancak, sosyalizmin 70 yılı aşkın tarihi deneyiminden ders çıkarılması gerektiğini vurgulamıştır.

KUK IV. Kongresi, 1986'da örgütümüz bünyesinde yaşanan "Korsanlık Olayı"nı mahkum ederek, bunun yurtsever-devrimci kamuoyunda bir kez daha teşhir edilmesi gerektiğine inanmıştır. Hiç bir neden ve gerekçesi olmadan örgütümüzden ayrılan birkaç unsur 1986 yaz ortalarında "KUK II. Konferansı"nı topladığını iddia ederek, altı (6) yıldır örgütümüz adına tasarıfta bulunmaktaydı. Yoğun çabalar sonucu KUK IV. Kongresi'ne katılmaları sağlanan bu gruptan bir kaç unsur, Kongremizin konu ile ilgili aldığı kararlara bağlı kalacaklarını bildirmişlerdir. KUK IV. Kongresi, 1986'da örgütümüz adına yapılan ve KUK II. Konferansı olduğu iddia edilen ve bu unsurların yaptığı korsanca eylemi gayrı-meşru ilân ederek, mahkum etmiştir. KUK IV. Kongresi, Kasım 1986'da yapılan KUK II. Konferansı'nı, örgütümüzün meşru Konferansı olarak görmüş ve bunu kendine dayanak yapmıştır. Kongremiz, bu korsanlık olayından çıkardığı deney ve tecrübeyle devrimci örgütlerin kendi içlerinde ve yurtsever güçler arasında uyulması gereken devrimci ilkelerin önemi üzerinde durmuş ve bu bağlamda zaman zaman devrimci saflarda görülen korsanlık, darbecilik, komploculuk ve tasfiyecilik zihniyet ve eylemlerinin ortak bir tavırla mahkum edilmesi gerektiğini bildirmiştir.

KUK IV. Kongresi, Kürdistan genelinde olağanüstü gelişmelerin yaşandığı bir dönemde toplanmıştır. Yaşadığımız süreçte halkımızın Kürdistan'ın dört parçasındaki mücadelesi değişik

biçim ve düzeylerde devam ediyor. Kürt halkının ulusal-demokratik hareketi yakın tarihinde ilk kezdir ki böyle bir düzeye ulaşmıştır. Güney Kürdistan'da halkımız, uzun ve acılı bir mücadelenin ardından, özgürlüğe adımını atmış bulunuyor. Kanlı Saddam diktatörlüğünün sömürgeci-işgalci güçlerinden arındırılan bu özgür vatan parçasında, halkımız, geleceğini kendi elleriyle kurmanın çabası içindedir. Kongremiz, bu yeni döneminde de, her alanda Güney Kürdistan halkının yanında olduğunu bildirmiş; Kürdistan Ulusal Meclisi'ni, Kürdistan Ulusal Cephesi'ni, Kürdistan Ulusal Hükümeti'ni ve diğer tüm politik güçleri kardeşçe selamlamıştır. Kongremiz, Güney Kürdistan'daki yeni durumun "Bağımsız ve Birleşik Kürdistan" yolunda önemli bir adım olması için, şimdiden temennilerini dile getirmiştir. Güney Kürdistan'daki bu yeni özgür durum Kürdistan'ın diğer parçaları ve tüm Kürt halkı için önemli bir adımdır. Bu özgür vatan parçasının korunması, diğer parçalardaki yurtsever güçlerin ve Kürt halkının temel görevlerinden biridir.

Doğu Kürdistan'da 1979'dan bu yana halkımız ulusal ve demokratik hakları için İKDP önderliğinde sömürgeci Mollalar rejimine karşı meşru bir silahlı mücadele vermektedir. Bu parçadaki halkımızın mücadelesi karşısında acze düşen gerici Mollalar rejimi, bugüne kadar hile ile dolu terörist eylemlerle Kürt politik önderlerine karşı bir dizi kallesçe saldırılarda bulunmuştur. Gericiler İran rejimi tarafından 13 Temmuz 1989'da bir görüşme sırasında İKDP Genel Sekreteri ve Kürt ulusal önderlerinden Dr. Abdurrahman Kasımlo ve iki arkadaşı terörist bir saldırıda kallesçe şehit edilmişlerdi. Aradan üç yıl geçmeden, bu kez de, Almanya'da Sosyalist Enternasyonal Toplantısı'na katılan İKDP Genel Sekreteri Dr. Sadık Şerefkendi ve üç arkadaşı 17 Eylül 1992 günü kanlı ve terörist İran yönetimi tarafından katledildiler/katlettirildiler. Bunlar, İran egemen sınıflarının bugüne kadar Kürt ulusal önderlerine karşı işledikleri ne ilk cinayetlerdir ve ne de son cinayetler olacaktır. İran egemen sınıflarının bu kallesçe geleneğini devralan gerici Mollalar rejimi, bugüne kadar, daha bir çok Kürt önde gelen kadrolarını kallesçe katletmiştir. Gericiler ve kanlı İran yönetiminin kendi ülkesinde ve uluslararası alanda sürdürdüğü bu terörist devlet politikasına,

dünyada ciddi bir tepkinin gösterilmemesi, şiddetle protesto edilmesi gereken bir durumdur. Kongremiz, İran yönetiminin sürdürdüğü bu terörist devlet politikasını şiddetle protesto ediyor. Ve Kongremiz, tüm Kürt ulusal önderlerini, düşmanın hile dolu kallesçe politikalarına karşı uyanık ve sorumlu davranmaya çağırıyor. Kongremiz, İKDP'nin bu acı kaybını paylaştığını, Dr. Abdurrahman Kasıno ve Dr. Sadık Şerefkendi'nin şahsında tüm Kürdistan şehitlerini bir kez daha saygıyla andığını bildirmiştir. Kongremiz, Kürt ulusal önderlerinin katledilmeleriyle, Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Hareketinin yok edilemeyeceğini, dost ve düşman, her kes tarafından bilinmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kongremiz, İKDP önderliğinde verilen ulusal-demokratik mücadeleyi destekler ve büyük kayıplarına rağmen bu parçadaki halkımızın mücadelesinin er veya geç hedefine ulaşacağına inanır.

KUK IV. Kongresi, Batı Kürdistan'da (Suriye Kürdistanı) halkımızın ulusal ve demokratik hakları uğruna vermekte olduğu siyasal barışçıl mücadeleyi destekler ve bu parçadaki halkımızın tüm ulusal-demokratik haklarının eksiksiz bir biçimde sağlanması gerektiğine inanır.

Kongremiz, Kuzey Kürdistan'da yeni ve olağanüstü bir sürecin yaşanmakta olduğunu bildirmiştir. Bu yeni süreci siyasi, iktisadi ve toplumsal alanda tahlil ederek, dayatan yeni görev ve sorumlulukları belirlemiştir. Kürt ulusal hareketinin toplumsal temelleri genişlemiş, çeşitli sınıf ve tabakalardan geniş yığınların katıldığı kitlesel bir ulusal hareket doğmuştur. Ulusal bağımsızlık ve özgürlük talebi geniş kitleleri sarmıştır. Son yıllardaki ekonomik ve toplumsal alandaki gelişme ve değişmeye bağlı olarak ve dünyadaki gelişmelerin de etkisi altında, Kürdistan'da uluslaşma süreci derinleşmiş, Kürt toplumu bir ulus gibi davranma sürecine girmiştir. Buna karşılık sömürgeci Türk devleti, yaşanan gelişmeler karşısında çaresizlik içine düştükçe, saldırganlığını giderek artırmaktadır. Kürdistan fiili olarak bir savaş alanına çevrilmiştir. Türk devleti, Kuzey Kürdistan'da genel Kurmay Başkanlığı ve Özel Harp Dairesi tarafından gündemleştirilen özel bir savaş yürütmektedir. Bu özel savaş içinde Konter-Gerilla, Köy Korucuları, Özel Harekât Timleri ve son dönemde

gündemleşen “Hizbullah” gibi devletin gizli ve açık güçleri, halkımıza karşı yürütülen bu savaşta yer alan güçlerden bazılarıdır. Türk devleti, zor ve şiddet yoluyla Kürt halkının ulusal mücadelesini bastırmak, onu sindirmek ve Kürdistan’ı insansızlaştırmak politikası gütmektedir. Sözde “Kürt Kimliğini” tanıdığını ve yeni bir “Reform Paketini” açacağını vadeden devlet, son dönemde bu iki yüzlü politikasının da tutmadığını görmüştür. Açıktır ki Türk devleti, 70 yıllık geleneksel politikasını temelden terketmedikçe, Kürt sorununun demokratik yollardan çözümünün koşulları yaratılamaz. Çünkü ve bugünkü politikasıyla Türk devleti, Kürt sorununun siyasal çözümü için, insani ve demokratik çözüm yollarını kapatmış bulunuyor. Bu koşullarda halkımız, silahlı mücadele dahil, tüm mücadele biçimlerini kullanma hakkına sahiptir. Bugünkü koşullarda mücadelenin her biçimi Kürt halkı için meşru ve zorunludur. Bugüne kadar olduğu gibi, bundan böyle de, her geçen gün sorunu çözümsüzlüğe sokan ve daha da zorlaştıran Türk devletinin kurulduğu günden beri sürdürdüğü inkâr, asimilasyon ve yasaklara dayanan politikasıdır. Ve buna bağlı olarak Türk devletinin zor ve şiddeti esas alan askeri çözüm politikasıdır. Bu nedenle sömürgeci, ırkçı-şöven Türk devletinin Kürdistan’daki varlığı sürdükçe, her türlü mücadele biçimiyle Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Hareketinin sürdürülmesi vazgeçilmez bir görev ve zorunluluk haline gelmiştir. Kuzey Kürdistan’da, Kürt halkının ulusal mücadelesi çeşitli biçimler altında vardığı bugünkü düzeyi ile artık geri dönülemez bir süreç girmiştir. Türk devletinin yer yer toplu katliamlar düzeyine varan kanlı uygulamalarına rağmen Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesi yeni bir aşamaya varmış bulunuyor. Bu gerçeğin altını çizen Kongremiz, mücadelenin çok çetin ve zorluklarla dolu bir yol izleyeceğini bildirmiştir. Kongremiz, zor ve ağır koşullara rağmen, hiç bir gücün halkımızın Ulusal Kurtuluş Mücadelesini engelleyemeyeceğini, tüm dünyanın bunu bilmesi gerektiğini duyurmuştur.

KUK IV. Kongresi, yaşanan süreçte tek tek parçada olsun, Kürdistan’ın genelinde olsun, Kürt politik güçlerine tarihi görev ve sorumluluklar düştüğünü vurgulamıştır. Son yıllarda yaşanan gelişmeler, Kürdistan ve Kürt sorununu, ilgili devletler için-

de, Ortadoğu'da ve uluslararası düzeyde yeni bir düzeye varmıştır. Bu, başlıbaşına yeni bir durumdur. Buna bağlı olarak Kürdistan'ın dört parçasından yurtsever güçlerin işbirliği, yardımlaşma ve dayanışması kendini dayatan acil bir görev haline gelmiştir. Düşmanın ortak saldırılarına karşı Kürdistan yurtsever güçlerinin birlik ve dayanışması ve ulusal-demokratik çıkarlar temelinde milli bir politikanın geliştirilmesi gerekiyor. Kongremiz, bu amaçla ilk adım olarak, Kürt halkının ulusal iradesini temsil gücüne sahip dört parçadan yurtsever güçlerin içinde yer alacağı Kürdistan Ulusal Konseyi'nin oluşturulması için, her kesin üzerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğine inanmaktadır.

KUK IV. Kongresi'nin gündemini teşkil eden konulardan biri de Kuzey Kürdistan'da birlik/ittifaklar sorunudur. Kongremiz, yaşanan süreçte PKK dahil, hiç bir politik gücün tek başına Kürt ulusal hareketini omuzlayabilecek durumda olmadığını belirlemiştir. Bu nedenle Kuzey Kürdistan'da çeşitli biçim ve düzeylerde birlik ve ittifaklar kendini dayatan acil bir görev haline gelmiştir. Birlik ve ittifaklar sorununda en geniş güçlerin birliği politikası temel alınmalıdır. Bu konuda, başta PKK olmak üzere, Kürdistan'da varolan tüm politik güçlere tarihi görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bugün, Kuzey Kürdistan'da Kürt ulusal hareketi zor ve ağır bir süreçten geçiyor. Bu zor ve ağır sürecin aşılmasında en başta PKK'ya görev ve sorumluluklar düşmektedir. PKK, kendi içinde ve kendisi dışındaki güç ve çevrelere karşı demokratik davranmak ve bugüne kadar başvurduğu yöntemleri terketmek zorundadır. Diğer yandan PKK, kendisi dışındaki yurtsever güçlerin varlığını ve onlarla birlik/ittifakları red eden bir siyaset izleyegelmiştir. Kürdistan'da yaşanan mevcut siyasal durumun nedenlerinden biri de budur. PKK, ulusal ittifaklar politikasını, yani ulusal hareket içinde dost ve düşman siyasetini gözden geçirmek ve değiştirmek yükümlülüğüyle karşı karşıyadır. Halkımızın talebi en geniş güçlerin birliği talebidir. PKK, bugüne kadar sürdürdüğü ittifaklar siyasetini değiştirerek, halkımızın bu talebine cevap vermek zorundadır.

KUK IV. Kongresi, yaşanan süreçte birlikler sorununu iki düzeyde ele almıştır. Siyasal/örgütsel birlik, güç ve eylembirliği.

Siyasal birlik, ideolojik-politik olarak ve m¼cadele anlayışında birbirine yakın olan çevre, grup ve örgütlerin örgütsel birliğine dayanan birliktir. Ancak, siyasal birlik sorununda, değişik çevre ve kökenlerden gelen siyasal kadroların pratikte aynı örgüt içinde kaynaşmaları da önemli bir sorundur. Kongremiz, mevcut süreçte Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin sorunlarını çözümlenebilecek ve hareketi omuzlayacak devrimci, demokratik ve sosyalist güç ve kadrolardan oluşan ve uzun vadede bir sınıf partisini hedefleyen bir siyasal birlik perspektifini önüne koymuştur. Bu çerçevede Kongremiz, son birlik çalışmaları üzerinde durmuş ve atılan yeni adımları da değerlendirmiştir. Ancak Kongremiz, en geniş düzeyde siyasal birlikler sorununun hala gündemde olduğunu, siyasal birlikler çerçevesinin genişletilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Güç ve eylembirliği/cephes sorunlarını da değerlendiren Kongremiz, bugünkü koşullarda Kuzey Kürdistan'da bir Ulusal Demokratik Cephe'nin koşullarının bulunmadığını, mevcut örgütlerin buna hazır olmadığını bildirmiştir. Ancak Kongremiz, aynı zamanda bir cephenin koşullarının yaratılmasını da hedef olarak önüne koyan, en geniş yurtsever-demokratik güçlere dayalı bir güç ve eylembirliğinin koşullarının yaratılabileceğini belirlemiştir. Bu doğrultuda örgütümüz, geçmişte yaşanan Hewkari, Teyger ve diğer birlik deneylerinden de dersler çıkararak, üzerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye çalışacaktır.

Türkiye, sürekliliğini koruyan siyasi ve ekonomik bir bunalım içindedir. Bunun başta gelen nedenlerinden biri de Kürdistan'ın sömürge olma olgusu ve gelişen Kürt ulusal hareketidir. Kürt ulusal hareketi geliştikçe Türkiye'de siyasal bunalım da giderek derinleşecektir. Başından beri askeri bir devlet olarak kurulan Türkiye'de, hasas konularda devletin ve siyasal iktidarların politikasını belirleyen ve yönlendiren ordu ve ona bağlı kurumlardır. Türkiye'de sivil yönetim, demokrasi, siyasal iktidarların icraatları vb. ancak Genel Kurmay Başkanlığı'nın çizdiği sınırlar içinde mümkündür.

Kongremiz, Türkiye'nin her geçen gün artan ilhakçı ve yayılcı emellerine dikkati çekerek, dünyada demokratik güçlerin

buna karşı duyarlı olmaları gerektiğini dile getirmiştir. Türkiye, içte Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesini katliyamcı bir politikayla bastırmaya çalışırken; dışarda Yunan ve Ermeni düşmanlığını kendisine politika haline getirmiştir. Ortadoğu'da, Balkanlar'da ve Kafkaslar üzerinden Orta Asya'ya doğru yayılmacı emeller peşinde koşan Türk egemen sınıflarının bir kesimi Osmanlı İmparatorluğu'nu geri getirme hayalleri içindedir. Orta Asya'ya yönelik yayılmacı (Turancı) emeller önünde engel teşkil eden Ermenistan Cumhuriyeti, bu nedenle, Türk devletinin saldırı hedefi haline gelmiştir.

Türkiye'de emekçi halk kesimleri mevcut siyasi ve iktisadi durumdan hoşnutsuzluklarını çeşitli yollardan açığa vurmaktadır. İşçi sınıfı içinde artan grev ve direnişler, memur kesiminin ekonomik ve demokratik hakları uğruna içinde bulunduğu hareketlilik, öğrenci gençlik eylemleri, üretici köylü kesiminin artan hoşnutsuzluğu, şehirsiz alanda orta tabakanın geleceğe olan güvensizliği vb. göstergeler bunu ortaya koymaktadır. Durum gösteriyor ki, Türkiye'de siyasi ve toplumsal bunalım giderek derinleşecektir.

Kürdistan ulusal-demokratik güçleriyle Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin ortak düşmana karşı birlik ve dayanışmasının sağlanması bugün de yerine getirilmesi gereken bir görev olarak önümüzde durmaktadır. Diğer yandan Kongremiz, Türkiye'deki tüm devrimci ve demokratik güçleri, Türk devletinin Kürdistan'daki uygulamalarına karşı çıkmaya ve Kürt halkının ulusal mücadelesini desteklemeye çağırıştır. Türkiye'de demokratikleşme sürecinin önündeki engellerin başında Kürt sorununun çözülmemiş olması gelmektedir. Türkiye'de, demokratik güçlerin ve Türk halkının bu gerçeği görmesi gerekir.

Türk devleti, sürdürmekte olduğu sistemli bir politika ile Kürt halkını yurdundan etmeyi, Kürdistanı insansızlaştırmayı, önüne hedef olarak koymuştur. Sömürgeci Türk devletinin baskı, zulüm, talan ve ağır bir sömürüye dayanan politikası sonucu Kürdistan'dan Batı Anadolu'ya ve hatta Avrupa ülkelerine yoğun bir göç yaşanmaktadır. Türk devletinin bu özel politikasına dik-kati çeken Kongremiz, Kürt halkını ülkesini terketmemeye ve bu politikayı boşa çıkarmaya çağırıyor. Türkiye'nin metropol kent-

lerinde sayısı milyonları bulan bir Kürt nüfus yoğunluğu toplanmıştır. Kongremiz, bu durumu değerlendirerek, metropol alanlardaki Kürt nüfusu içinde siyasal çalışmanın yoğunlaştırılması gerektiğini vurgulamıştır. Metropol alanlardaki çalışma her zamandan daha çok önem arzeden bir durum kazanmıştır.

KUK IV. Kongresi, Türkiye'de değişen koşullara bağlı olarak, legal ve demokratik alanlardaki çalışmadan yararlanılması gerektiğini vurgulamıştır. Dernek, sendika, kooperatifler gibi ekonomik ve demokratik örgütlerde çalışmak; koşulları zorlayarak Kürt dilini, kültürünü, edebiyatını araştırmaya ve geliştirmeye çalışmak ve bunu amaçlayan "Ulusal Kurumları" oluşturmak; Kürt dilinin yazı dili olarak ve gündelik yaşam içinde her alanda kullanılmasını teşvik etmek amacıyla geniş kampanyalar düzenlemek vb... önemli çalışma alanlarıdır. Burada, Kongremizin resmi dilinin, başından sonuna kadar Kürtçe olduğunu da belirtmek isteriz. Kongremiz, Kürt yurtseverlerini evde, işte, sokakta ve yaşamın her alanında Kürtçe konuşmaya, Kürtçe okuyup yazmaya, bu alanda da halkımıza öncülük yapmaya çağırıyor.

Kongremiz, mevcut koşullarda Türkiye'de legal-demokratik bir Kürt siyasi partisinin kurulmasının ortam ve koşullarının hala oluşmadığını dile getirmiştir. Ancak, koşulları oluştuğunda, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine hizmet ettiği ve engel teşkil etmediği sürece, hareketimiz oluşacak olan legal-demokratik bir Kürt partisine destek verecektir. Bununla birlikte, legal ve illegal örgütlenme ve çalışmanın titizlikle birbirinden ayırılması gerekir.

Kongremiz, dünyada yaşanan barış ve yumuşama sürecine bağlı olarak uluslararası düzeyde önemli bir konu haline gelen "insan hakları mücadelesini" desteklediğini belirtmiştir. Ancak Kongremiz, Ulusların Kendi Kaderlerini Tayın Hakkını (UKKTH), insan hakları sorunu düzeyine indirgeyen ve Kürt sorununa bu çerçevede çözüm arayan anlayışları şiddetle red eder. Kongremiz, tüm Kürdistan yurtsever-demokratik güçlerini bu konuda duyarlı olmaya çağırır. Kürt sorunu, insan hakları sorunu çerçevesinde çözümlenebilecek bir sorun değildir. Sorun; ülkenin bağımsızlığı, ulusun kurtuluşu ve halkın özgürlüğü

sorunudur. Bu bağlamda Kongremiz, uluslararası alanda bazı güçlerin ve onların ülkemizdeki dayanağı haline gelen reformcu çevrelerin gündemleştirdiği "üniter devlet" (Misak-ı Milli) içinde reformcu çözüm yollarını red eder. Kongremiz, sömürgeci güçlerden alınacak en basit hakların dahi kullanılması ve titizlikle korunması gerektiğini, ancak bunların, sorunun nihai çözümü yolunda birer kazanım olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kongremiz, Kürdistan'da önümüzdeki devrim aşamasının Ulusal Demokratik Halk Devrimi olduğunu ve devrimimizin stratejik hedefinin BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN olduğunu tesbit etmiştir. Sömürgeci güçlerden sağlanacak tüm hakların bu stratejiye bağlı olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

KUK IV. Kongresi, hareketimiz KUK'un ülkemize ve dünyanın durumuna ilişkin bugüne kadar savunageldiği bazı görüş ve tesbitlerinin, artık günümüz koşullarına cevap verebilecek durumda olmadığını belirleyerek, yeni tesbitlerde bulunmuştur. KUK IV. Kongresi'nin ilgili konulara ilişkin yeni görüşleri Kongre Politik Raporu ve Kararları olarak mümkün olan en kısa bir zamanda yurtsever kamuoyuna sunulacaktır.

**-YAŞASIN KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI
(KUK) IV. KONGRESİ!...**

**-YAŞASIN HALKIMIZIN BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ
BİRLİK VE SOSYALİZM MÜCADELESİ!..**

**-YAŞASIN BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİ-
STAN!..**

-YAŞASIN PEŞMERGE!..

**KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI
(KUK/RNK)
MERKEZ KOMİTESİ**

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

Örgütümüz (...) tarihleri arasında VI. Kongresi'ni topladı. Kongremizin son oturumuna kadar tüm karar ve oylamalara katılan bazı unsurlar son gününde şantaj ve entrika ile Kongremizi sabote etme girişiminde bulundular. Tüm ısrarlı çabalara rağmen delegelerimizin dörtte birinden daha az bir oranı teşkil eden bu unsurlar Kongremizin son oturumuna katılmadılar. Kongremiz hiç kimseyi dışlamak istemediğinden bu kişilerin son oturuma katılmaları için bir gün boyunca çaba sarfetmiştir. Kongremizin son oturumuna katılmaya ikna edilemeyen bu unsurlar sonuçta yazılı olarak:

“KUK IV. Kongresi'ne; ...biz şu kanata vardık ki bundan böyle KUK örgütü içinde birlikte çalışmamızın olanağı kalmamıştır.” demişlerdir.

Ancak bu unsurlardan “5” kişi kısa bir süre sonra Kongreye sundukları aynı yazının arkasına not düşerek imzalarını geri çektiklerini bildirmişlerdir. Bu unsurların Kongremize sundukları yazı ektedir.

Kongremiz, sorunu çözmek için tüm makul yolları denemiştir. Merkez yürütme organında yer alabilecek kişiler ve sayısına ilişkin şartlarını dahi kabul etmiştir. Buna rağmen de bu kişiler ikna edilememişlerdir.

Gerçekte bu olay yeni değildir. Bu “Korsanlık Olayı”nın kökleri 1986'ya kadar dayanıyor. 1986'da örgütümüzden ayrılan bir grup korsan bir eylemle “KUK II. Konferansı”nı yaptıklarını açıklamış ve o tarihten beri örgütümüz adına tasarufta bulunmaktaydı. O zamanda bu kişilerin örgütten ayrılmalarını ve hareketimizin tüzel kişiliğine sahip çıkmalarını gerektiren hiç bir siyasi ve hukuki gerekçe yoktu. Biz örgüt olarak o zamanki bu Korsanlık Olayı'nı yazılı ve ikili görüşmeler yoluyla dafalarca dost siyasi parti ve örgütlere duyurmuştuk.

Geçen altı (6) yıl boyunca hareketimiz adına giriştikleri haksız tasarıfta rağmen yine de onları KUK IV. Kongresi'ne çağırdık. Sorun KUK IV. Kongresi'nde tüm boyutlarıyla tartışıldı. Kongremiz aldığı bir kararla bu unsurların 1986'da örgütümüzden ayrılmalarının hiç bir ideolojik, siyasi ve hukuki daya-

nağının bulunmadığını bildirdi. Kongremiz, bu unsurların 1986'da yaptıklarını iddia ettikleri "Konferans"ın gerçekte bir Konferans olmadığını ve hiç bir meşrutiyetinin bulunmadığına karar verdi. Ayrıca Kongremiz, bu kişilerin geçen süre içinde örgütümüz adına yaptıkları tasarufun hiç bir hukuki dayanağının bulunmadığını vurguladı. Bu unsurlar, Kongremizin yukarıda zikredilen kararı dahil, alınan tüm kararlara saygılı olduklarını ve uyacaklarını ifade etmişlerdir.

Ancak, son gününde KUK IV. Kongresi'ni terkeden bu unsurlar, tıpkı 1986'da olduğu gibi, çıkardıkları bir yazı ile "KUK IV. Kongresi"nin adını da kullanarak, bir kez daha korsanca bir eyleme girişmişlerdir. Bununla da yetinmeyerek, Kongremizden ayrılan bu bir kaç insan "Partiya Rizgariya Neteveyi ya Kurdistan" (PRNK) adıyla ortaya çıkmışlardır. Kişisel hırs ve çıkarları uğruna 1986'da örgütümüzü parçalayan ve bugüne kadar örgütümüzün adı ile tüzel kişiliğini kullanarak hareket eden bu unsurlar, anlaşılan bu yeni eylemleriyle aynı suçları işlemeye devam edeceklerdir. Şantaj ve entrikaları açığa çıkan bu unsurların yüzleri Kongremiz de bir kez daha her yönüyle açığa çıkmış ve teşhir olmuşlardır. 1986'da ki ayrılığa yer alan sorumlu bazı kişilerin olaya ilişkin Kongremiz'deki samimi ifadeleri de bunu doğrulamıştır.

Bir kez daha belirtelim ki bu yeni bir Korsanlık Olayı'dır. Bu unsurların hareketimiz adına tasarufta bulunmalarına hiç bir suretle hakları yoktur.

Burada bir kez daha tüm devrimci-yurtsever parti, örgüt ve çevrelere sesleniyoruz:

Tüm yurtsever-devrimci parti, örgüt ve çevrelerin özelde bu yeni Korsanlık Olayı'na ve genelde devrimci örgütler içinde ortaya çıkabilecek bu tür darbeci, komplocu, tasfiyeci ve korsanca eylemlere karşı tavır almalarını istiyoruz. Siyasi örgütlerde devrimci ve demokratik prensipler egemen kılınmadan bu tür davranışların önü alınamaz.

21.09.1992

**KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI
(KUK/RNK)
MERKEZ KOMİTESİ**

